

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

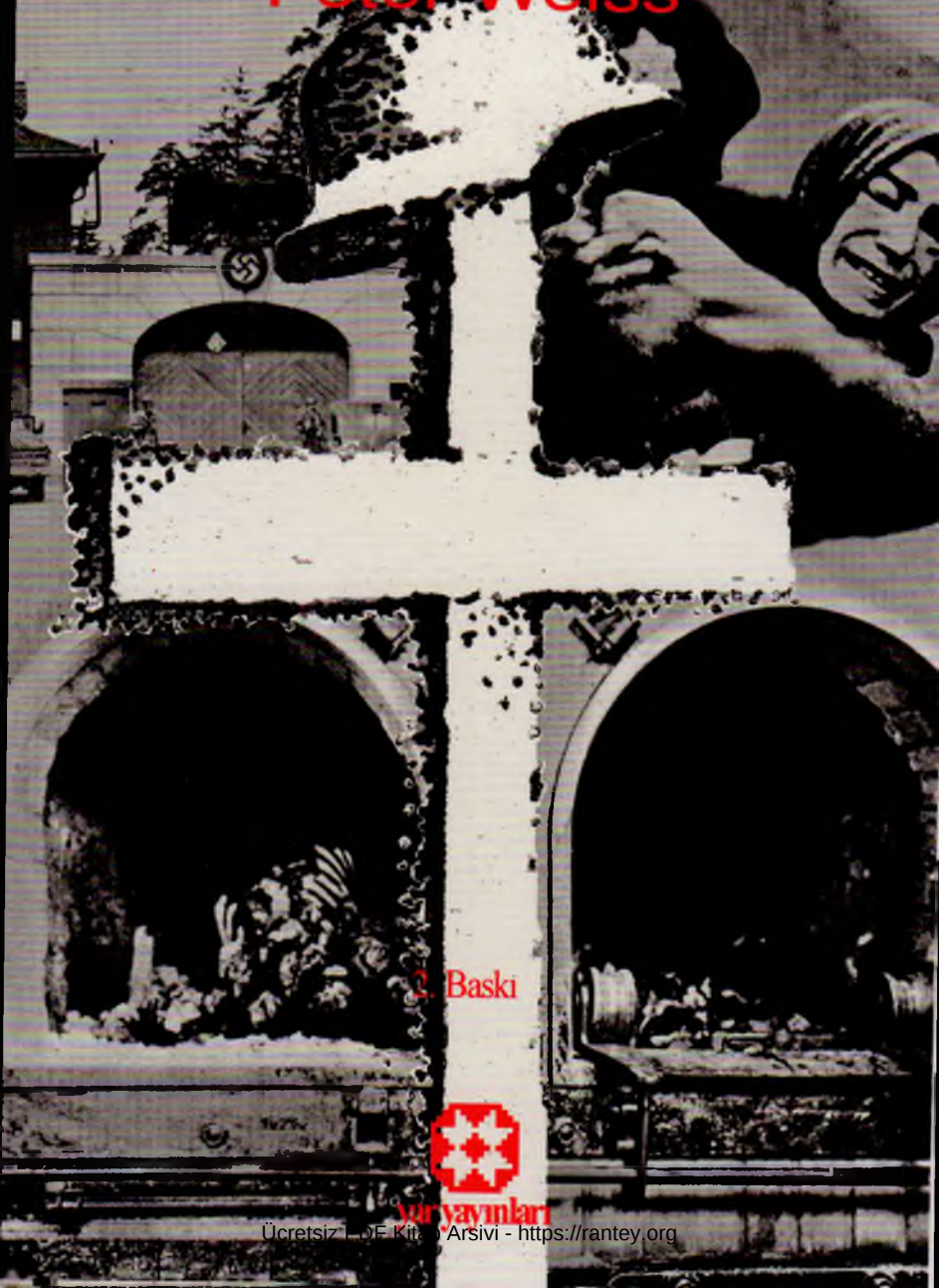
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SORUŞTURMA

Peter Weiss

2. Baskı

yayımları

Ücretsiz E-Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Orjinal adı:
THE IRON STREAM

Birinci Baskı:
Sinan Yayınları
Mart 1974- İstanbul

Üçüncü Baskı:
YAR YAYINLARI
Haziran 1996-İstanbul

Baskı:
Ceylan Matbaacılık

Kapak Fotoğrafları:
1- Dachau Toplama Kampı'nın ana giriş kapısı
2- Getto'da bir yahudi kadın
3- Fırınlar

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Ankara Caddesi 54 Cağaloğlu-İstanbul

96.34.0159.01

ISBN 975-7530-28-X

Peter Weiss

SORUŞTURMA

3. haskı

Türkçesi:
Ülkü Tamer

BİRKAÇ SÖZ

Bu oyunu seyirci önüne çıkarırken, soruşturmanın yapıldığı duruşma salonunu sahnede aslına uygun bir biçimde canlandırmaya kalkışılmamalıdır. Bu, yazarın düşüncesine göre, kampı sahnede göstermek kadar olanaksızdır.

Soruşturmada yüzlerce tanık dinlendi. Tanıklarla sanıkların sözleri, savcının soruları, avukatların cevapları, duyguyla yüklüydü.

Sahnede bunların ancak bir özeti verilebilir.

Bu özet, gerçeklerden başka birşey taşımamalıdır. Kişisel deneyler ve düşünceler bir genellik kazandırmalıdır. Onun için, tanıkların adları yoktur; tanıklar, birer hoparlördür sadece. Dokuz tanık, yüzlerce tanığın söylediklerini özetlemektedir.

Tanıklar arasındaki değişiklikler, olsa olsa ses tonunda yada davranışlarda bazı ufak değişikliklerle belirtilebilir.

1 ve 2 numaralı tanıklar, kamp yönetimiyle çalışmış yada kamp yönetimiyle işbirliği yapmış tanıklardır.

4 ve 5 numaralı tanıklar kadındır; öteki tanıklar ise kamptan sağ kurtulabilmiş erkeklerdir.

Ama 18 sanığın herbiri, belirli bir kişiyi canlandırmaktadır. Soruşturma tutanaklarından alınmıştır adları. Herbirinin birer adı olması önemlidir, çünkü kampta tanıkların adlarını kaybettikleri sırada onların birer adı vardı.

Ama o adların sahipleri, bu oyunda bir kere daha suçlanmamalıdır.

Yazara göre, birçok suçlunun yargıç önüne çıkarılmadığı bir düzende onların adları sadece birer simge olarak kullanılabilir.

Gerekli görülürse, Altıncı Kanto'dan sonra bir ara verilebilir.

Birinci Kanto
RAMPA

Birinci Kanto : RAMPA

I

- YARGIÇ :** Sayın Tanık
Siz marşandizlerin geldiği
istasyonun şefiydiniz
İstasyon ne kadar uzaktaydı kamptan
- TANIK 1 :** Eski kışlardan bir
asıl kamptan da üç mil kadar uzaktaydı
- YARGIÇ :** Kamplarda çalıştınız mı
- TANIK 1 :** Hayır
Ben sadece
rayların bakımından sorumluydum
bir de trenlerin
tarifelere göre gelip gitmesinden
- YARGIÇ :** Raylar ne durumdaydı
- TANIK 1 :** Çok iyi durumdaydı
hepsi sağlamdı
- YARGIÇ :** Tarifeleri düzenleyenler arasında
siz de var mıydınız
- TANIK 1 :** Hayır
Ben sadece
istasyonla kamp arasındaki
teknik ayrıntılarla
ilgileniyordum

YARGIÇ : Mahkemenin elinde bazı tarifeler var
sizin tarafınızdan imzalanmış

TANIK 1 : Belki bir kere
başkasının yerine imzalamışımıdır

YARGIÇ : GÜdülen amacın
farkında mıydınız

TANIK 1 : Beni ilgilendiren birşey değildi bu

YARGIÇ : Trenlerin insan dolu olduğunu biliyordunuz

TANIK 1 : Bir kere söylemişlerdi
Devletin kanatları altındaki
insanlar
başka yere yerleştirilecekler diye

YARGIÇ : Ya boş dönen trenler
Bu konuda hiç
düşünmediniz mi

TANIK 1 : Yerleştirmek için götürüyorlardı
insanları

SAVCI : Sayın Tanık
Bugün devlet demiryollarının yönetiminde
söz sahibisiniz
onun için
trenlerin bakımı ve yüklenişi konusunda
bazı soruları
cevaplandırabilecek durumdasınız
istasyonunuza gelen trenlerin
bakımları ve yüklenişleri
nasıl yapılyordu

TANIK 1 : Yük vagonlarıydı bunlar
Her vagon aŗađı yukarı
altmış kiŗi alabilirdi

SAVCI : Yük vagonları mıydı
yoksa hayvan vagonları mı

TANIK 1 : Hayvan taŗımak için
kullanılan vagonlar da vardı
aralarında

SAVCI : Bu vagonlarda
sağlık kurallarına uyuluyor muydu

TANIK 1 : Bilmiyorum

SAVCI : Ne kadar zamanda bir
geliyordu trenler

TANIK 1 : Tam olarak hatırlamıyorum

SAVCI : Sık mı geliyorlardı

TANIK 1 : Evet tabii
 nemli bir istasyondur çünkü

SAVCI : Trenlerin
Avrupa'nın aŗađı yukarı her ülkesinden
geldiğine dikkat etmediniz mi

TANIK 1 : Öyle çok iŗimiz vardı ki
bu gibi Şeylerle
ilgilenemiyorduk

SAVCI : götürülen insanlara ne olacağını
kendi kendinize
hiç sormadınız mı

TANIK 1 :  alıŗmaya götürülüyorlardı
diye biliyorduk

- SAVCI :** Ama sadece işçiler yoktu ki aralarında aileler de vardı ihtiyarlar çocuklar
- TANIK 1 :** Trenlerde kimlerin olduğunu öğrenmeye vakit bulamadım
- SAVCI :** Nerede oturuyordunuz
- TANIK 1 :** Köyde
- SAVCI :** Köyde başka kimler vardı
- TANIK 1 :** Köylüler başka yere gönderilmişlerdi Kamp subayları vardı bir de fabrikalarda çalışanlar
- SAVCI :** Hangi fabrikalarda
- TANIK 1 :** IG Farben Şirketi'nin Krupp'un Siemens'in fabrikalarında
- SAVCI :** O fabrikalarda çalışan tutuklulara rastladınız mı hiç
- TANIK 1 :** İşe gelip gittiklerini gördüm
- SAVCI :** Ne durumdaydılar
- TANIK 1 :** Marşlar söyleyerek geçerlerdi uygun adımla
- SAVCI :** Kamptaki şartlar hakkında birşey öğrenmediniz mi
- TANIK 1 :** Bir sürü şey duyuyorduk ama hangisine inanacağımızı bilmiyorduk

- SAVCI :** Öldürülenler hakkında
birşey duymadınız mı
- TANIK 1 :** Böyle birşeye nasıl inanılır
- YARGIÇ :** Sayın Tanık
Siz marşandizlerden sorumluydunuz
değil mi
- TANIK 2 :** Ben sadece
trenleri makasa kadar götürüyor
orada başkalarma bırakıyordum
- YARGIÇ :** O başkalarının görevi neydi
- TANIK 2 :** Lokomotifi değiştirip
treni kampa götürmek
- YARGIÇ :** Sizce
yük vagonlarında
kaçar kişi vardı
- TANIK 2 :** Bilmiyorum
trenleri araştırmak
kesinlikle yasaktı
- YARGIÇ :** Kim engel oluyordu buna
- TANIK 2 :** Nöbetçiler
- YARGIÇ :** Hiç belge imzalanmıyor muydu
- TANIK 2 :** Pek belge yoktu
sadece vagonların üstüne
bazı rakamlar yazılırdı tebeşirle

YARGIÇ : Nasıl rakamlar

TANIK 2 : Bazen 60
bazen 80

YARGIÇ : Trenler ne zaman gelirdi

TANIK 2 : Daha çok geceleri

SAVCI : O vagonlar sizde ne gibi bir etki bıraktı

TANIK 2 : Soruyu anlamadım

SAVCI : Sayın Tanık
siz demiryolu müfettişisiniz
yolculuk şartlarını biraz bilirsiniz
Gözünüze bir terslik ilişmedi mi hiç
yada yük vagonlarından
birşey duymadınız mı

TANIK 2 : Bir keresinde bir kadın gördüm
küçük bir çocuğu hava deliğine kaldırmış
bağırarak su istiyordu
Gidip bir tas su getirdim
kadına vermek istedim
Tası tam uzatmıştım ki
yanıma bir nöbetçi geldi
çekip gitmezsem
beni vuracağını söyledi

YARGIÇ : Sayın Tanık
istasyona aşağı yukarı
kaç tren gelirdi

TANIK 2 : Aşağı yukarı bir tren gelirdi günde
ama işler sıkışınca
bazen iki bazen üç

YARGIÇ : Trenlerin uzunluğu ne kadardı

TANIK 2 : 60 vagona kadar çıkıyordu

YARGIÇ : Sayın Tanık
Hiç kampa gittiniz mi

TANIK 2 : Bir kere gittim
bir belge için konuşmaya
Giriş kulesinin tam önünde
trenden inip büroya gittim
az kalsın bir daha çıkamıyordum
izin kağıdım yoktu

YARGIÇ : Kampta ne gördünüz

TANIK 2 : Hiçbir şey
çıktığıma o kadar seviniyordum ki
hiçbir şeye dikkat etmedim

YARGIÇ : Rampanın sonunda
bacaları gördünüz mü
ateş ve duman gördünüz mü

TANIK 2 : Evet
duman gördüm

YARGIÇ : Ne düşündünüz

TANIK 2 : Fırın sandım
gece gündüz ekmek yapıyor
 demişlerdi
Çok büyük bir kamptı

Birinci Kanto : RAMPA

II

TANIK 3 : Beş gün yolculuk ettik
 İkinci gün
 yiyeceklerimiz bitti
 Vagonda bavullarla denklerle birlikte
 89 kişi vardı
 ihtiyaçlarımızı
 samanların arasında giderdik
 Çoğumuz hastalandık
 8 kişi öldü
 İstasyonlarda
 hava deliklerinden bakardık
 üniformalı kızlar
 nöbetçilere yemek ve kahve verirlerdi
 Çocuklarımız ağlamaz olmuşlardı artık
 son gece ana yoldan ayrılıp
 bir başka yola saptık
 Işıldaklarla aydınlatılmış
 bir düzlükte gittik
 Ambara benzeyen
 uzun bir binaya yaklaştık
 Bir kulenin altında
 üstü kemerli bir kapı vardı
 Kapıdan geçmeden önce
 düdük çaldı tren
 Sonra durdu
 vagon kapıları açıldı

Çizgili elbiseler giymiş tutuklular göründü
 Hadi hadi çabuk olun
 diye bağırdılar
 Aşağısı birbuçuk metreden fazlaydı
 çakıllar vardı aşağıda
 Yaşlılarla sakatlar
 sivri taşların üstüne düştüler
 Ölülerle eşyalar
 vagonlardan fırlatıldı
 Sonra bir emir duyduk
 Hiçbir şeye dokunmayın
 Kadınlarla çocuklar buraya
 erkekler karşıya
 Gözümün önünde ailemi kaybettim
 Herkes
 ailesine sesleniyordu
 Sopalarla dürtükleyerek
 sıraya soktular bizi
 Bekçi köpekleri havlıyordu
 Üstümüze ısıldaklar
 ve makineli tüfekler çevrilmişti
 kulelerden
 Rampanın sonunda kıpkırmızıydı gökyüzü
 Hava dumanla doluydu
 Yanık kokusu vardı havada
 Zamanla neyin yandığını öğrendik

K. TANIK 4 : Bana seslenen
 kocamın sesini duyabiliyordum hâlâ
 Ama sıraya sokmuşlardı bizi
 yer değiştirmemize de
 izin yoktu
 Kadınlarla çocuklar
 yüz kişiydik

Beşer beşer sıra olmuşuk
 Bir grup subayın önünden
 geçirdiler bizi
 İçlerinden biri elini uzatıp
 sağı solu gösteriyordu
 Yaşlı kadınlarla çocuklar
 sola saptılar
 Ben sağa saptım
 Soldakiler rayların üstünden geçip
 bir yolda ilerlediler
 Bir an annemi gördüm
 çocuklarla
 Sevindim
 yakında birbirimize
 kavuşuruz sandım
 Yanımdaki kadın
 onların bakımevine
 gönderileceğini söyledi
 Yoldaki kamyonlarla
 Kızıl Haç arabasını gösterdi
 Onların
 kamyonu bindirildiklerini gördük
 kamyonla gittiklerine sevindik
 Biz yürümek zorundaydık çünkü
 balçık gibi yollarda

- K. TANIK 5 : Görümcemin çocuğunu elinden tutuyordum
 En küçük çocuğunu kucağına almıştı
 Tutuklulardan biri yanıma gelip
 çocuğun benim olup olmadığını sordu
 Benim değil dedim
 Öyleyse annesine ver dedi
 Belki daha iyi bakarlar diye görümceme
 çocuğu verdim

Onlar sola saptı
 ben sağa saptım
 Bizleri ayıran subay
 çok yakınlık gösteriyordu
 Öteki grup nereye gidiyor diye sorduğumda
 Banyo yapacaklar
 diye cevap verdi
 Bir saat sonra yine göreceksiniz onları
 dedi

YARGIÇ : Bu subayın kim olduğunu
 söyleyebilir miydiniz

K. TANIK 5 : Sonradan
 adının Dr Capesius olduğunu öğrendim

YARGIÇ : Sanıklar arasında
 Dr Capesius'u
 gösterebilir misiniz

K. TANIK 5 : Yüzlerine bakıp
 onların kim olduklarını çıkarmak
 kolay değil şimdi
 Ama bu bayı tanıyorum

YARGIÇ : Kimdir o

K. TANIK 5 : Doktor Capesius

SANIK 3 : Tanık beni başka biriyle
 karıştırıyor herhalde
 Rampadaki seçme işinde
 hiç bulunmadım

TANIK 6 : Dr. Capesius'u
 oturduğum şehirden tanırdım
 Orada doktorluk yapıyordum
 savaştan önce sık sık
 ziyaretime gelirdi
 Bayer Şirketi'nin temsilcisi olarak
 ona selam verdim
 bize ne yapacaklarını sordum
 Merak etme
 birşey olmayacak dedi
 Karım pek iyi değil dedim
 Öyleyse şurada dursun dedi
 Biz ona bakarız dedi
 Yaşlıların hastaların
 bulunduğu yeri gösterdi
 Git de sıraya geç
 dedim karıma
 Yeğeniyle akrabalarını
 yanına alıp
 hastaların arasına katıldı
 Kamyona binip gittiler

YARGIÇ : O subayın
 Dr. Capesius olduğuna
 emin misiniz

TANIK 6 : evet
 onu gördüğüme
 sevinmişim

YARGIÇ : Sanık Capesius
 Bu tanığı daha önce
 gördünüz mü

SANIK 3 : Hayır

- YARGIÇ :** Trenler geldiğinde
rampada mıydınız
- SANIK 3 :** Tutukluların eşyaları arasındaki
ilaçları almak için
bulunuyordum orada
O ilaçları dispenserde
sakladım
- YARGIÇ :** Sayın Tanık
başka hangi sanıkları gördünüz rampada
- TANIK 6 :** Şunu
adı Hofmann'dır
Tanırım
- YARGIÇ :** Sanık Hofmann
Rampadaki görevleriniz nelerdi
- SANIK 8 :** Düzeni korumakla görevliydim
- YARGIÇ :** Nasıl koruyordunuz düzeni
- SANIK 8 :** Herkesi sırada bekletiyorduk
Sonra doktorlar
kimin çalışıp
kimin çalışamayacağına
karar veriyorlardı
Bazen çok insana ihtiyaç oluyordu
bazen az
Onları seçiyorduk
Belli bir sayı veriliyordu bize
Bu sayı da
o sırada insan gücüne duyulan
ihtiyaca göre değişiyordu

YARGIÇ : Çalışmak için seçilmeyenler ne oluyordu

SANIK 8 : Gazla öldürülüyorlardı

YARGIÇ : Çalışmak için seçilenlerin sayısı ne kadardı

SANIK 8 : Her trenin
aşağı yukarı üçte birini
ayırıyorduk
Kamp çok kalabalıksa eğer
hepsi öldürülüyordu

YARGIÇ : Siz bu seçme işine
katılıyor muydunuz

SANIK 8 : Yalnız şunu söyleyebilirim
bazen çalışamayacak durumdakiler
arasından
üsteleyenler olursa
onları da çalışacakların arasına
alıyordum

YARGIÇ : Bunu yapmaya yetkili miydiniz

SANIK 8 : Hayır
yasaktı bu
ama o kadarına göz yumuyorduk artık

YARGIÇ : Rampada görevli olan tutuklulara
fazladan yiyecek veriliyor muydu

SANIK 8 : Evet
ekmek veriliyordu
sonra birer porsiyon sosisle
yarımşar bardak da şnaps veriliyordu

YARGIÇ : Hiç zor kullandınız mı

SANIK 8 : Her zaman büyük karışıklıklar olurdu
tabii biz de arasıra
sesimizi yükseltmek
yada birkaç kişiyi dövmek
zorunda kalırdık
Ben görevimi yapıyordum sadece
Bana verilen görev ne olursa olsun
o görevi yerine getiririm

YARGIÇ : Kampa nasıl geldiniz

SANIK 8 : Tesadüfen
Şöyle oldu
Kardeşimden kalma bir üniforma vardı
ben de onu giyiyordum
Hiçbir şeye para vermiyordum böylece
Babam bir han işletirdi
bir sürü Parti üyesi uğrardı bizim hana
Beni kampa gönderdiklerinde
ne biçim bir yere gittiğimin
farkında bile değildim
Kampa varınca sordum
Doğru yere mi geldim diye
Biri
Burada herkes yerli yerindedir
diye cevap verdi

SAVCI : Sanık Hofmann
ayırıldığınız insanlara
ne olacağını biliyor muydunuz

SANIK 8 : Sayın Savcı
 o insanlara karşı
 özel bir düşmanlığım yoktu
 Benim geldiğim yerde
 öyle bir sürü insan vardı
 Bakkalı götürmelerinden önce
 bizimkilere hep derdim
 Bu bakkaldan alışveriş edin derdim
 Onlar da insandı

SAVCI : Rampada görev yaparken
 hâlâ öyle mi düşünüyordunuz

SANIK 8 : Bana kalırsa
 olağan birşeydi bu
 düşünün bir kere
 o kadar insan yakalanıp getirilmiş
 ufak tefek aksamalar oluyordu
 sonra tabii korkunç birşey olan
 o gazla öldürmeler bir yana bırakılırsa
 herkesin bir yaşama şansı vardı
 Ben her zaman
 dürüst hareket ettim
 Ne yapabilirdim
 Emirlere boyun eğmek gerekiyordu
 Bakın şimdi de
 sanık olarak bulunuyorum karşınızda
 Sayın Savcı
 Ben de herkes gibi
 kendi halimde yaşayıp gidiyordum
 sonra ansızın yakaladılar beni
 bir Hofmann'dır başladı
 Ne istiyorlar benden
 anlamıyorum

TANIK 7 : Biz beklerken
 nöbetçilerden biri yanımıza geldi
 Hasta var mı içinizde
 diye sordu
 Birkaç kişi öne çıktı
 hafif işlere ayrılacaklarını sanıyorlardı
 herhalde
 Nöbetçinin peşinden gidip
 sola saptılar
 Giderlerken bir karışıklık çıktı
 nöbetçi de kalabalığa ateş edip
 5 - 6 kişiyi öldürdü

YARGIÇ : Sayın Tanık
 sözünü ettiğiniz kimse
 burada mahkemede mi

TANIK 7 : Sayın Yargıç
 Aradan çok zaman geçti
 O zamandan beri görmedim yüzlerini
 görmek de istemem
 Ama şu sanık ona benziyor
 Adı Bischof'dur

YARGIÇ : Emin misiniz
 yoksa iyice bilmiyor musunuz

TANIK 7 : Sayın Yargıç
 Dün gece hiç uyumadım

AVUKAT : Tanığın durumuna
 dikkatinizi çekerim
 Sanığı sadece fotoğraflarından tanıdığı
 belli olmaktadır
 Yorgun olduğu apaçık ortada
 Söylediklerine
 nasıl inanabiliriz

YARGIÇ : Sayın Bischof
Bu suçlama hakkında
bir diyeceğiniz var mı

SANIK 15 : Tanığın anlattıkları
benim için yepyeni şeyler
hiçbir şey anlamadım
Ayrıca niye 5 - 6 kişi dedi
onu da bilmiyorum
Hadi 5 kişi deseydi
yada 6 kişi deseydi
neyse

YARGIÇ : Rampada görevli miydiniz

SANIK 15 : Gelenleri sıraya sokmakla görevliydim
Kimseye ateş etmedim
Sayın Yargıç
alınım açık olsun istiyorum
Yıllardır içimi kemiriyor bu
Artık hasta bir adamım
Şimdi de
hayatımın son günlerini perişan eden
bu pisliğe bulaştım

SAVCI : Sanık ne demek istiyor
bu sözlerle

YARGIÇ : Sanık heyecanlandı
Pislik sözüyle bu soruşturmayı
kastettiğini sanmıyorum

Sanıklar gülerler

TANIK 8 : Ben tutukluyken
levazım subaylarının yanında çalışırdım
Yeniler geldiğinde
eşyalarını taşırdık
Sanık Baretzki
rampada görevlendirilmişti
Seçmelere o da katılırdı
Yakılacak olanları da
o götürürdü fırınlara

YARGIÇ : Sayın Tanık
Sanığı gösterebilir miydiniz bize

TANIK 8 : İşte
Baraka şefi Baretzki

SANIK 13 : Ben sadece bir nöbetçiyydim
Benim rütbemde hiç kimse
seçmelere karışmadı
Bizler kimin çalışıp kimin çalışamayacağına
hiçbir zaman karar vermedik
Bu işi doktorlar yapıyordu yalnız

YARGIÇ : Seçmelerin amacını biliyor muydunuz

SANIK 13 : Sonradan öğrendik
öylesine tiksindim ki bu işten
Hatta bir keresinde izinli çıkınca
anneme de anlattım bunu
inanmak istemedi
İmkansız dedi
İnsanlar yakılamaz
çünkü insan eti yanmaz dedi

TANIK 8 : Baretzki'nin
elindeki sopayla
gelenlere nasıl işaret ettiğini gördüm

Onun istediği kadar hızlı olmak
 imkansızdı
 Herkesi koşturup duruyordu hep
 Bir keresinde 3.000 kişiyle
 bir tren geldi
 Trendekilerin çoğu hastaydı
 Baretzki bağırdı bize
 Bunları trenden indirmek için
 15 dakikanız var dedi
 Biz trendekileri indirirken
 bir çocuk doğdu
 Kumaş parçalarına sardım çocuğu
 annesinin yanına bıraktım
 Baretzki sopasıyla yanıma geldi
 beni de kadını da dövdü
 Ne yapıyorsunuz
 diye bağırdı
 sonra bir tekme atıp
 10 metre uzağa fırlattı çocuğu
 Sonra da bana emir verdi
 Git getir şu piçi dedi
 Çocuk ölmüştü

YARGIÇ : Sayın Tanık
 Yemin edebilir misiniz buna

TANIK 8 : Evet ederim
 Özel bir vuruşu vardı Baretzki'nin
 Herkes bilirdi

YARGIÇ : Özel vuruşla ne demek istiyorsunuz

TANIK 8 : Elinin kenarıyla vururdu
 Şöyle
 Kalbine vururdu adamın

Çoğu zaman da
vurduğunu
öldürürdü

SANIK 13 : Tanık biraz önce
sopam olduğunu söyledi
Sopam olsaydı
elimle vurmazdım ki kimseye
Elimle vursam
sopaya ihtiyacım olmazdı
Sayın Yargıç
düpedüz iftira bu
Benim özel vuruşum filan yoktu
Sanıklar gülerler

Birinci Kanto : RAMPA

III

YARGIÇ : Sayın Tanık
başka kimleri gördünüz rampada

TANIK 8 : Bütün doktorlar oradaydı
Gelenleri ayırmakla
görevliydim
Dr. Frank oradaydı
Dr. Schatz'la Dr. Lucas da

AVUKAT : Sayın Tanık
Gelenler ayrılırken
siz neredeydiniz

TANIK 8 : Rampanın çeşitli yerlerinde
bulundum ben
Eşyaları topluyordum

AVUKAT : Bize rampanın nasıl bir yer olduğunu anlatabilir misiniz

TANIK 8 : Rampa giriş kapısının arkasındaydı
erkekler kampı sağda
kadınlar kampı da solda bulunuyordu
Rampanın sonunda yeni fırınlar vardı
II numarayla III numara
Trenler makas başından
sağdaki yola saparlardı

AVUKAT : Rampanın uzunluğu ne kadardı

TANIK 8 : 800 metre kadar

AVUKAT : Trenlerin uzunluğu

TANIK 8 : Çoğu zaman
rampanın üçte ikisini bulurdu

AVUKAT : Getirilenler nerede ayrılırdı

TANIK 8 : Rampanın ortasında

AVUKAT : Nerede dururlardı

TANIK 8 : Ya yukarı bölümde
yada aşağıda

AVUKAT : Rampanın genişliği ne kadardı

TANIK 8 : 10 metre kadar

AVUKAT : Gelenler ikiye ayrılırdı demek
sonra beşer kişilik sıralar halinde
orada dururdu
Subaylarla göğüs göğüse
Sonra arkada eşyaları indiren
o insanlar da var
İmkansız birşey bu

YARGIÇ : Sanık Fran'ı:
Siz gelenleri seçmekte
görev aldınız mı

SANIK 4 : Rampada görevliydim
ama hiç sorumluluk yüklenmedim
Görevim
gelen dişçilerden
dişçilik malzemelerini alıp
kamp kliniğine götürmekti
Sonra dişçilerle hastabakıcıları da kaydedip
önlük veriyordum onlara
Aralarından dişçi olmayıp da
dişçiyim diyenler çıksa bile
bırakmıyordum onları
Hademeye de ihtiyacımız vardı

YARGIÇ : Rampadaki görevinizden ayrılmak için
kimseye başvurduğunuz mu

SANIK 4 : Bir keresinde
başhekim Dr. Wirth'e şikayet ettim
Kamp Hizmeti'nin
Cephe Hizmeti olduğunu söyledi
Ayrılanlar kaçak sayılırlar dedi.

YARGIÇ : Kimseyi
gaz odasına götürdünüz mü

SANIK 4 : Hayır
bu işi nöbetçiler yapıyordu
Ben tutuklulara yardım için
elimden geleni yaptım
Benim yanımdakilerin
iyi vakit geçirmelerini
sağlamaya çalıştım
Temiz elbiseler veriyordum onlara
saçlarını kestirmiyordum

YARGIÇ : Dr. Schatz
Gelenleri seçmekte
görev aldınız mı

TANIK 5 : Benim bu işlerle hiç ilgim yoktu
Tutukluların elinde bulunan
ilaçlarla doktorluk malzemelerini
almam için emir verirlerdi
Bu emri yerine getirmemek için
elimden geleni yapardım
Kampa zorla gönderdiler beni
Şunun iyice anlaşılmasını istiyorum
tutuklulara son derece dostça davrandım

YARGIÇ : Dr. Lucas
Rampadaki görevleriniz nelerdi

SANIK 6 : Ben bu işlere hiç karışmadım
Bin kere söyledim onlara
Ben doktorum
benim görevim insan hayatını

söndürmek değil
 kurtarmaktır dedim
 Katolik inancım bunu gerektiriyordu
 Beni zorlamaya çalıştıklarında
 yapamam dedim
 kendimi hasta göstermeye kalktım
 eski görevime dönmek istedim
 hatta eski komutanımın yanına gittim
 Dikkati çekmemek için
 elimden geleni yapmamı söyledi bana
 İzinli çıktığımda
 arkadaşım olan
 bir başpiskoposla bile konuştum
 önemli bir avukatla da konuştum
 İkisi de aynı şeyi söylediler
 Kanunsuz emirler yerine getirilmeyebilir
 dediler
 ama ben de çok ileri gidip
 kendi canımı tehlikeye atmamalıymışım
 öyle dediler
 ne de olsa savaşmış bu
 bir sürü şey oluyormuş

SAVCI : Dr. Lucas
 Size emir verdiklerinde
 hasta olduğunuzu bahane etmişsiniz
 Nasıl hastalıklardı bunlar

SANIK 6 : Safra kesemde taş varmış gibi yaptım
 bazen de midem ağrıyor dedim

SAVCI : Rampaya ne zaman gidecek olsanız
 taş sancıları çekiyordunuz demek
 kimse şaşmaz mıydı buna

SANIK 6 : Hiçbir zaman mesele çıkmadı
benim bu şekilde direnişim
tek çözüm yoluydu
Böylece
işlerine mümkün olduğu kadar az bulaş-
tım
Bugün bile
başka bir çözüm yolu düşünemiyorum

SAVCI : Ya rampada bulunduğunuz zamanlar
O zaman ne yaptınız

SANIK 6 : Sadece üç-dört keresinde
direnişim işe yaramadı
Hemen rampaya gideceksin
gizmezsen seni tutuklarız dediler
Emir verdiler
ben de gitmek zorunda kaldım
Gitmezsem başıma gelecekler belliydi

SAVCI : Siz de gelenleri ayırdınız

SANIK 6 : çalışabilecek durumda olanları
seçmekle görevliydim
Öylesine yaptım ki bu işi
çalışacak durumda olmayanlardan
bazıları bile
yakayı kurtardılar

SAVCI : Ötekiler

SANIK 6 : Ötekiler başka bir yere götürüldü

AVUKAT : Bu yüzden doktorları suçlamak
doğru değil
Onlar görevlerini yapıp
kampta kalacak tutukluları seçiyorlardı

Hepsi de
çok insan seçip
kurbanların sayısını azalttılar

SAVCI : Gelenler ayrıldıktan sonra
tutukluların eşyaları
ne oluyordu

TANIK 8 : Eşya deposuna götürülüp
depo ediliyorlardı

SAVCI : Deponun büyüklüğü ne kadardı

TANIK 8 : En aşağı 35 barakadan
meydana gelmişti

SAVCI : Depo edilen eşyaların
sayısı ve değerleri konusunda
bize bir fikir verebilir miydiniz

TANIK 8 : Yola çıkmadan önce
tutuklulara
mümkün olduğu kadar çok eşya almaları
söyleniyordu
Onlar da işe yarayacak ne varsa
getiriyorlardı
Yeni bir yere yerleşecekler diye
iç çamaşırı elbise para alet gibi
ne varsa getiriyorlardı
Bunların çoğuna
rampada elkonuyordu
Seçmeyi yapan doktorlar
sadece gerekli şeyleri değil
paraları mücevherleri de alıyorlardı
kendilerine tabii
Sonra nöbetçilerle
tren görevlilerine sıra geliyordu

Bazen bize bile birşeyler kaldığı olurdu
aldıklarımızı
sonradan kendi aramızda
değiş - tokuş ederdik
Yine de depoya kalan eşyaların değeri
milyonları buluyordu

SAVCI : Sayın Tanık
Tutuklulardan alınanların
kesin değeri konusunda
mahkemeye bilgi verebilir misiniz

TANIK 8 : 1 Nisan 1942'den
15 aralık 1943'e kadar
alınan eşyalar konusunda
bir rapor hazırlanmıştı
Bu rapora göre
tutuklulardan alınan paranın
taşların
mücevherlerin değeri
132 milyon markı buluyordu
Ayrıca
1900 vagon da elbise vardı
bu da 46 milyon ediyordu
Üstelik o tarihten sonra
çok daha fazla sayıda eşya geldi

SAVCI : Nereye gitti bu eşyalar

TANIK 8 : Eşyalar
Hazine'ye
bazen de Maliye Bakanlığı'na
gönderildi
Mücevherler eritildi
Saatler de
askerlere dağıtıldı

YARGIÇ : Rampada hiç direnme
 olmuyor muydu
 Tutukluların sayısı
 nöbetçilere göre çok fazlaydı
 Ailelerinden ayrılmışlardı
 Eşyaları da alınmıştı
 Hiç direnmediler mi

TANIK 9 : Hiç direnmediler

YARGIÇ : Niye direnmediler

TANIK 9 : Tutuklular açtı
 bitkindi
 Sonunda artık
 dinleneceklerini sanıyorlardı

YARGIÇ : Başlarına gelecekleri
 bilmiyorlar mıydı

TANIK 9 : Nasıl bilsinler
 Yaşayacağını sanıyordu
 hepsi

İkinci Kanto

KAMP

İkinci Kanto : KAMP

I

- K. TANIK 4 : Raylardan geçtik
 kampın girişinde beklemeye başladık
 beklerken
 tutuklulardan birinin
 bir kadına
 birşeyler söylediğini duydum
 Kızıl Haç arabası
 fırınlara gaz taşımak için kullanılır
 dedi
 aileniz öldürülecek dedi
 Kadın haykırmaya başladı
 Onun çığlığını duyan bir nöbetçi
 geldi yanımıza
 Hanımefendi dedi
 tutukluların sözüne inanılır mı hiç
 Bunlar caniden
 akıl hastasından başka birşey değil
 Şu sivri kulaklarına bakın
 kazınmış şu kafasına bakın
 Ne diye inanıyorsunuz bunlara dedi
- YARGIÇ : Bu subayı
 hatırlıyor musunuz
 adını söyleyebilir misiniz
- K. TANIK 4 : Sonra yine gördüm onu
 Siyasi Şube'de
 yanımda çalıştım
 adı Broad'dur

YARGIÇ : Sanık Broad'u gösterebilir misiniz

K. TANIK 4 : işte Herr Broad

Sanık 16 başıyla tanığı dostça selamlar

YARGIÇ : Tutukluya ne oldu

K. TANIK 4 : Duyduğuma göre
asılsız dedikodu yapmaktan
kırbaç cezasına çarptırılmış
150 kırbaç yemiş
Bu yüzden öldü

YARGIÇ : Sanık Broad
Bu konuda söyleyeceğiniz birşey var mı

SANIK 16 : Böyle birşey hatırlamıyorum
Kimse tutukluları
o kadar dövmedi

TANIK 3 : Eşyalarımızı arkada bırakmıştık
ailelerimizden de ayrılmıştık
ama kapıdan
telörgülerin arasından
güven içinde geçtik
Karılarımızla çocuklarımıza
yemek verecekler sanıyorduk
yakında kavuşuruz onlara
diyorduk
Ama iskelete benzeyen
paçavralar içindeki
yüzlerce kişiyi görür görmez
bütün güvenimiz sarsıldı

TANIK 6 : İçlerinden biri
bağırarak yanımıza yaklaştı
Esirler diye bağırdı
Barakaların arkasından yükselen
şu dumanı görüyor musunuz

Karılarınızla çocuklarınız
onlar işte
Bu kampa bir kere girdiniz ya
sizin için de
bir tek çıkış yolu var artık
Duman olup
bacalardan süzülürsünüz ancak

TANIK 3 : Duşlara götürdüler bizi
Ellerinde kağıtlarla
nöbetçiler geldi
Soyunduk
üstümüzde ne kalmışsa
onları da aldılar
Yüzüklerimizi kimlik cüzdanlarımızı
fotoğraflarımızı
kayıt defterlerine geçirdiler
Sonra da dövmeyle
sol kollarımıza birer numara yazdılar

YARGIÇ : Nasıl yaptılar dövmeleri

TANIK 3 : Kollarımıza iğne batırarak
numaraları yazdılar
üstüne de mürekkep sürdüler sonra
Saçlarımız kazıdı
soğuk duşların altına soktular bizi
Daha sonra da elbise verdiler

YARGIÇ : Nasıl elbiselerdi bunlar

TANIK 3 : Delik deşik olmuş donlar verdiler
birer fanila
birer yırtık ceket
yamalar içinde birer pantolon
birer kasket
birer çift de tahta kundura
Sonra da
kalacağımız bloka götürdüler bizi

- YARGIÇ : Nasıl bir yerdi sizin blok
- TANIK 3 : Penceresiz bir tahta baraka
önde ve arkada birer kapı
çatının altında bir aydınlık deliği
Sağda ve solda üçer katlı ranzalar
en alttaki yatak yerdeydi
Katlar birbirinden
tuğlalarla ayrılmışlardı
Barakanın uzunluğu
aşağı yukarı 35 metre kadardı
- YARGIÇ : Kaç tutuklu kalıyordu sizin barakada
- TANIK 3 : 500 kişi için yapılmıştı
ama biz 1000 kişi kalıyorduk
- YARGIÇ : Kaç baraka vardı
- TANIK 3 : 200'den fazla
- YARGIÇ : Tahta yatakların genişliği ne kadardı
- TANIK 3 : Bir metre seksen santim kadar
Bir yatakta 6 kişi yatıyorduk
Sırtüstü yatmak imkansızdı
ya sağa dönüp yatıyorduk
yada sola
- YARGIÇ : Döşekler nasıldı
battaniye veriyorlar mıydı
- TANIK 3 : Döşeklerin çoğu
saman daldurulmuştu
Çürümüştü samanlar
üstteki döşeklerin samanı
alttaki yataklara dökülüyordu
Her yatak için
bir battaniye verilmişti
Kenarlarda yatanlar
çekiştirip duruyordu battanileri
Kuvvetliler ortada yatıyordu

YARGIÇ : Baraka ısıtılıyor muydu

TANIK 3 : 2 soba vardı
Boruları ortadaki bacadan çıkıyordu
Sobaların pek yakıldığı yoktu

YARGIÇ : Sağlık şartları nasıldı

TANIK 3 : Yıkanmak için
tahta bir fiç vardı barakada
Tepedeki demir bir borunun deliğinden
fiçiya su akıtılıyordu
Helada ise betondan yapılmış
uzun bir çukur vardı
Çukurun üstüne ortası delik
tahtalar koymuşlardı
200 kişi birden oturabiliyordu
tahtalara
Hela nöbetçisi
kimsenin uzun süre oturmasına
fırsat vermiyordu
Sopalarla dövüp kaçırıyorlardı
tutukluları
Çok kişi işini bitirmeden
kalkmak zorunda kalıyordu
Barsakları sarkarak
Bitkin bir halde kalkıp gidiyorlardı
Yeniden oturmak için
sıraya girmeleri gerekti
Kağıt yoktu
Çoğu elbisesinden kopardığı
kumaş parçalarını kullanıyordu
Bazen de geceleri
birbirlerinin üniformalarından
parça alıyorlardı
yedek bulunsun diye
Helaya ancak sabahları gidebilirdi insan

Gündüz gitmek yasaktı
 Gündüzleri helada yakalanan olursa
 mahzene atılıyordu
 Heladaki pislikler
 barakalardan gelen pis suyla akıp gidiyordu
 Su basıncı az olduğu için de
 sık sık tıkanıyordu helalar
 O zaman da çukurları temizlemek için
 Bok Komandoları geliyordu
 Helaların kokusu
 duman kokusuna
 karışıyordu

K. TANIK 4 : Birer çanak vermişlerdi bize
 Çanaklar üç işe birden yarıyordu
 Yıkanmak için
 Yemek yemek için
 Geceleri ihtiyacımızı gidermek için
 Kadınlar kampında
 sadece helaların yanında vardı su
 Pisliklerin arasından akan
 o suyun başına koşardı kadınlar
 hem içer
 hem de yıkanmak için
 çanaklarını doldurmaya çalışırlardı
 Yıkanmayı bırakanlar
 yaşamaktan vazgeçmişler demekti

K. TANIK 5 : Yük vagonundan
 rampadaki kalabalığın arasına
 atlar atlamaz
 birşey anladım
 Burada herkes
 kendi başının çaresine bakacaktı
 Baştakilere boyun eğmek
 onların üstünde iyi bir etki bırakmak
 bir de hiçbir şeye karışmamak

gerekiyordu
 İlk girdiğimiz odada
 cinsel organlarımızı aradılar
 değerli birşey sakladık mı diye
 Odadan çıkarken
 günlük hayatımızın
 son kalıntılarını da
 arkada bırakmıştık
 Aile
 ev
 meslek
 mal
 gibi kavramlar
 kollarımıza işlenen numarayla birlikte
 kaybolup gitti
 Yeni kavramlar içindeydik artık
 yeni bir dünyada
 yerlerimizi bulmaya çalışıyorduk
 Yaşamak isteyenler için
 normal dünya bu oldu çıktı
 en önemli kural
 sıhhatli kalabilmek
 güçlü olabilmekti
 Yemek yiyemeyecek kadar
 bitkin olanların
 yanlarından ayrılmadım
 yemeklerini ilk kapan ben olayım diye
 Ölmek üzere olanları kolladım
 yatacak yerleri benimkinden iyiye
 Bu yeni toplumda ilerleyişimiz
 artık evimiz olan
 barakada başladı
 Soğuk toprak üzerindeki döşeğimizden
 çalışa çalışa üst katlara yükseldik
 yukarısı daha sıcaktı çünkü

İki kişi aynı tasta yemek yiyorsa
 birbirimizin lokmalarını sayardık
 Bir tek amacımız vardı
 en küçük bir fırsatı bile kaçırmamak
 Herşeyimizi çalmaları
 son derece normaldi
 Bizim de çalmamız
 son derece normaldi
 Her yanda pislik yaralar hastalıklar
 son derece normaldi
 Her yanda ölülerin bulunması
 normaldi
 İnsanın ansızın ölüp gidivermesi
 normaldi
 Duygularımızın kaybolması
 cesetler karşısında duyduğumuz
 kayıtsızlık kadar normaldi
 Aramızdan bazılarının
 dayak yerken bizi tutmaları
 normaldi
 Blok Nöbetçisinin uşağı olan
 aşığalarda kalmıyordu artık
 gittikçe yükseliyordu
 hatta Blok Şeflerinin bile
 aralarına karışıyordu
 Yalnız kurnazlar sağ kalıyordu
 açığözlüğü bırakmayanlar
 her gün birşeyler elde edenler
 yaşayabiliyordu
 Hastalar
 sıkılanlar
 nazik olanlar
 şaşkınlara beceriksizler
 kederliler kendilerine acıyanlar
 ayak altında kalıp
 eziliyordu

TANIK 6 : İlk sabah
 yoklama için sıralanmıştık
 Yağmur yağıyordu
 Birkaç saat öyle dikildik
 tel örgülerin arkasından
 rampanın öteki yanında
 kadınların dövülerek
 kamyonlara bindirildiklerini gördük
 Çıplaktı hepsi
 bize doğru bağıyorlardı
 erkeklere
 Bizden yardım bekliyorlardı
 ama orada öyleye durduk
 titreyerek
 Yardım edemedik

K. TANIK 4 : Ölülerle dolu
 bir barakaya girdim
 Ölüler arasında
 kımlıdayan birşey gördüm ansızın
 Genç bir kızdı
 Dışarıya çıkardım onu
 Kimsin sen
 Ne kadar zamandır buradasın
 diye sordum
 Bilmiyorum
 dedi
 Niye ölüler arasında yatıyorsun
 diye sordum
 Diriler arasında kalamam artık
 diye cevap verdi
 Akşama doğru da öldü

K. TANIK 5 : Mezar kazdırıyorlardı bize
 Birçok kadın

ellerinde balçık dolu kürekleriyle
 bayıldı
 Belimize kadar su içindeydik
 Nöbetçiler başımızda bekliyordu
 Çok gençti hepsi
 Kadınlardan biri
 komutanlarına gitti nöbetçilerin
 Yüzbaşım
 diye bağırdı
 Dayanamıyorum artık
 gebeyim
 Nöbetçiler güldü
 içlerinden biri
 küreğiyle bastırıp
 suyun altında tuttu kadını
 kadın boğuluncaya kadar

TANIK 7 : Bir nöbetçinin
 tel örgüler arkasından
 dokuz yaşında bir çocukla
 konuştuğunu duydum
 Yaşına göre çok şey biliyorsun
 dedi adam
 Çocuk
 Evet çok şey biliyorum
 artık başka birşey öğrenemeyeceğim
 onu da biliyorum
 dedi
 Bir süre sonra
 90 kadar çocukla beraber
 bir kamyonu bindirildi
 Ötekiler tepinirken
 Binin arabaya
 diye seslendi çocuk
 Ne diye bağıırıyorsunuz öyle

Babalarınızı dedelerinizi görmediniz mi
 nasıl gittiler
 Binin arabaya
 yine göreceksiniz onları
 Kamyon uzaklaşırken
 çocuğun sesini duydum yine
 bu kere de nöbetçiye bağıyordu
 Bütün bunlar yanınıza kalmayacak
 diye

İkinci Kanto : KAMP

II

TANIK 8 : Sabahları her tutukluya
 içine kahveye benzer birşey karıştırılmış
 birer tas su veriliyordu
 beşer gram da şeker
 Çoğumuzun elinde
 birer parça kuru ekmek oluyordu
 gecedен kalma
 Öğleleri de
 birer tas kamp çorbası dağıtıyorlardı
 Kamp çorbası
 patates kabuklarından
 şalgamdan
 bir de lahanadan yapılıyordu
 Neredeyse gözle görülmeyecek kadar
 küçük et ve yağ parçaları da
 oluyordu içinde
 nişastalı şeyler de
 Kamp çorbasının tadını
 bunlar veriyordu

Kağıt parçalarıyla paçavralar da
 çıkıyordu çorbadan
 Karavana dağıtılırken
 hep birbirimize giriyorduk
 kuyruğun önüne değil de
 arkasına geçmek için
 Çorbanın üstünde
 sudan başka birşey olmuyordu çünkü
 ancak dibine doğru
 besleyici birşeylere raslanıyordu
 Akşamları yoklamadan sonra
 her tutukluya
 300 gram kadar ekmekle
 başka şeyler veriliyordu
 20 gram kadar sosis
 30 gram margarin
 yada bir çorba kaşığı şalgam marmeladı
 Bazen cuma günleri
 beş - altı patates verdikleri de
 oluyordu
 Ama çoğu zaman
 bu yiyeceklerin
 ancak yarısını veriyorlardı bize
 çünkü subaylar
 nöbetçilerden komutanlara kadar hepsi
 kamp deposundaki yiyecekleri
 rahatça alıp götürüyorlardı

SAVCI : Sayın Tanık
 Günde aşağı yukarı
 kaç kalori alıyordunuz

TANIK 8 : 1000 - 1300 kalori kadar
 İnsan vücudu hiç çalışmazsa
 günde 1700 kalori harcar
 Ağır işçilerin ise

günde 4800 kaloriye ihtiyaçları vardır
 Biz hepimiz ağır işçilerdik kampta
 son gücümüzü de
 kısa zamanda harcadık
 Açlıkla birlikte
 hareketlerimiz de yavaşladı
 ağırlaştı
 Kendi gövdemizi bile taşıyacak
 gücümüz kalmadı
 Zayıflığın göze çarpan ilk belirtileri
 duygusuzluk
 ve uyuşukluktu
 Sadece bedenlerimiz değil
 kafalarımız da yıpranıyordu
 hiçbir şeyle ilgilenmez olduk
 Hiçbir şey düşünemiyorduk
 Anılar öyle silikleşti ki
 çoğumuz
 kendi adlarımızı bile
 hatırlamıyorduk
 Tutuklular genellikle
 3 - 4 aydan fazla yaşamıyorlardı

YARGIÇ : Sayın Tanık
 Siz nasıl yaşadınız peki

TANIK 8 : Kamptan sağ çıkabilen tutuklular
 ilk haftalarda
 mesleklerini devam ettirme
 fırsatını bulanlar oldu
 bir de
 kamp içinde
 özel görevlere verilenler
 Çıkarını kollayan bir görevli için
 kampta aşağı yukarı herşeyi
 elde etmek mümkündü

- AVUKAT : Kampta
sizin göreviniz neydi
- TANIK 8 : Ben önce karantina istasyonunda
sonraları da hastahanede
doktorluk yaptım
- YARGIÇ : Doktorluk ettiğiniz yerlerde
şartlar nasıldı
- TANIK 8 : Karantina istasyonunda fareler vardı
sadece ölüleri değil
ağır hastaları da kemiriyorlardı
Acı içinde yatan hastaların
ayaklarını kemiriyorlardı geceleyin
Karanlık basınca
tutukluların ceplerinden
ekmek çalıyorlardı
Herkes birbirini suçluyordu
bu yüzden
Ekmeğimi sen çaldın
diyordu
Ama fareler çalıyordu aslında
Milyonlarca pire
istila etmişti kampı
Çizmeleri olanlar çıkarıp attılar
çünkü pireler
böyle bir lükse sahip olmanın tadını
kaçıyorlardı
Ayaklarında sadece çorap
yada paçavralar olanlar
hiç olmazsa kaşınabiliyorlardı
Hastahane biraz daha iyiceydi
Sargı olarak
tuvalet kağıdı vardı
biraz pamuk

bir fiçi merhem
 bir fiçi da talk pudrası vardı
 Bütün yaralara merhem sürüyorduk
 kaşıntıya isiliğe karşı da
 görünmesin diye
 talk pudrası kullanıyorduk
 İpe asılı
 birkaç tane aspirin bile vardı
 Ateşi 39 dereceden az olanlar
 aspirinleri
 birer kere yalayabiliyorlardı
 ateşi 39'dan çok olanların ise
 ikişer kere yalamalarına
 izin veriliyordu

YARGIÇ : Belli başlı hastalıklar nelerdi

TANIK 8 : Genel zayıflığın
 bir de
 işkenceden meydana gelen
 yaraların dışında
 en çok görülen hastalıklar
 sıtmayla paratifoydu
 Ayrıca tifüse kızıla tüberküloza da
 sık sık rastlanıyordu
 Bir de tabii kamp hastalığı dediğimiz
 o hastalık vardı
 geçmek bilmeyen ishal
 Herkesin bedeni çıbanlarla doluydu
 Nöbetçiler
 çıbanların üstüne vururlardı
 sopalarıyla
 Kemik görününceye kadar
 vururlardı
 Hiç görmeyeceğimi sandığım
 hastalıklar gördüm kampta

sadece kitaplarda raslanan
 hastalıklara rasladım
 Noma diye bir hastalık vardı
 artık kımıldayamayacak derecede bitkin
 olan

insanlarda görülen bir hastalık
 Yanakları yiyip bitiriyordu
 Bakınca karşısındakinin
 dişlerini görüyordu insan
 Bir de
 Phemphicus diye bir hastalık vardı
 çok ender görülen bir hastalık
 Buna yakalananların
 derileri soyuluyordu kendiliğinden
 Birkaç gün içinde de
 ölüp gidiyorlardı

TANIK 9 : Akşamları yoklamadan sonra
 Blok Şefi
 içimizden birkaç kişiyi seçiyordu
 kendisini eğlendirelim diye
 Kurbağa gibi sığırdıydık karşısında
 Daha hızlı daha hızlı
 diye bağırdıyordu
 Arkadaşlarına ayak uyduramayanlar çı-
 karsa
 eline bir tabure alıp
 bayıltıncaya kadar dövüyordu onu

YARGIÇ : Adı neydi bu subayın

TANIK 9 : Bednarek'di
 İsterseniz gösterebilirim onu

SANIK 18 : Beden eğitimi sırasında
 kimsenin dövüldüğünü
 hatırlamıyorum

YARGIÇ : Bu beden eğitimi dediğiniz şeyin ne olduğunu anlatabilir misiniz bize

SANIK 18 : Canı isteyen tutuklular
bazı basit hareketler yaparlardı
bir sola
bir sağa eğilirlerdi
O kadar

TANIK 9 : Kış gelince Bednarek
soğuk suyun altına sokardı tutukluları
yarım saat su altında tutardı
hepsi donuncaya kadar
Sonra da tutuklular
avluya atılırlar
orada ölürlerdi

SANIK 18 : Bu suçlamalar
aptalca bir yalandan başka birşey değil
Böyle birşey yapamazdım
Ben de tutukluydum kampta
Üstlerim vardı
Başmüfettiş de
Kamptaki başka subaylar da
hepsi benim üstümdüler
Bugün
gururla şunu söyleyebilirim ki
benim blokumda bulunan tutuklular
geceleri
rahat rahat uyuyabiliyorlardı
Bizim blokta akşamları
hepimiz eğlenirdik

TANIK 9 : Bednarek
bir tutukluyu dövmüşse eğer
kendi deliğine çekilip
dua ederdi

SANIK 18 : Doğru
ben Tanrıdan korkan bir adamım
Evet Tanrıdan korkarım
Ama hiç dua etmedim
Birsürü muhbir vardı çünkü
Kimseyi de
öyle öldürünceye kadar dövmedim
Kırk yılda bir
bir kavgayı bastırmak için
bir - iki kişiyi tokatlamışumdır belki

TANIK 3 : Kampta biri dövüldüğü
yada öldürüldüğü zaman
hep önde olan biri vardı
Adı Kaduk'du
Kaduk denince herkes titrerdi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Buradaki sanıklar arasında
bize Kaduk'u gösterebilir misiniz

TANIK 3 : işte Herr Kaduk
Sanık 7 tanığa sırtır
Tutuklular
Profesör
yada
Peygamber Kaduk
derlerdi ona
çünkü dilediği zaman dilediği tutukluyu
öldürtebilirdi
Bastonunun sapıyla
bir tutukluyu
boynundan yada bacağından
çektı mi
o tutuklunun işi tamam demektı

SANIK 7 : Sayın Yargıç
Tanık yalan söylüyor

TANIK 3 : Kaduk hastahaneden
yüzlerce tutukluyu getirttiği zaman
ben oradaydım
Hepsi banyoya gidip
elbiselerini çıkardılar
sonra sıra olup
Kaduk'un önünden geçtiler
Kaduk bastonunu uzatıp
yerden bir metre kadar yükseklikte tuttu
Tutuklular geçerken
bastonun üstünden atlamak zorundaydılar
Bastona değen olursa
hemen gaz odasına gönderiliyordu
Değmeden atlayanlar ise
bayılıncaya kadar dayak yiyorlardı
Bir daha atla
diye bağıırıyordu Kaduk
tutuklu bir daha atlıyamıyordu tabii

SANIK 7 : Ben kimseyi böyle ayırmadım
Ben hiçbir şeye
kendi kendime karar vermedim
Ben sorumlu değildim bundan

YARGIÇ : Neden sorumluydunuz

SANIK 7 : Tutuklular ayrılırken
ben nöbet tutuyordum sadece
başlarında bekliyordum
Tilki gibi gözetlemek zorundaydım onları
ayırdıklarımız
ötekilerin arasına karışmasın diye

YARGIÇ : Rampada da görev aldınız mı

- SANIK 7 : Evet
Herşeyi düzene sokuyordum
- YARGIÇ : Nasıl yapıyordunuz bunu
- SANIK 7 : Herkes dışarı
Eşyalar yere
Beşer beşer sıra olun
İleri marş
- TANIK 3 : Kaduk herkese
gelişigüzel ateş ederdi
- SANIK 7 : Ben hiç gelişigüzel
ateş etmedim şimdiye kadar
İstediğimi vurabilirdim
vurmak isteseydim tabii
Nişancılığım oldukça iyiydi
Ama ben
yapmam gerekeni yaptım sadece
- YARGIÇ : Yapmanız gereken şey neydi
- SANIK 7 : İşlerin yolunda gitmesini sağlamak
Çocuklar hemen gönderiliyordu
bir prensip meselesiydi bu
Çocuklarından ayrılmak istemeyen anne-
ler de gönderiliyordu
Herşey yolunda gidiyordu
Gelenler sıralanıp
yola düşüyorlardı
sessizce
arka arkaya
fırından çıkarılmış ekmekler gibi
Kuvvet kullanmanın gereği yoktu
Her şeyi sessizce kabulleniyorlardı
Karşı koymuyorlardı bile
direnmenin saçma olduğunu
anlamışlardı

TANIK 6 : Bir keresinde
 Kaduk bizim işçi taburunda
 birini dövüyordu
 Adamı yere yıktı
 Elindeki bastonu
 boğazına dayadı
 Sonra bastonun iki ucuna
 ayaklarıyla basarak
 sallanmaya başladı
 adam boğuluncaya kadar

SANIK 7 : Yalan yalan

YARGIÇ : Oturun Kaduk
 Tanığa bağıramazsınız

SANIK 7 : Sayın Yargıç
 Söylenenin
 gerçeğe ilgisi yok
 Ben sadece gerçekleri dile getiriyorum
 burada
 Tutukluları
 anlatıldığı gibi öldürmedik
 hiçbir zaman
 Usta işçilere iyi davranmamız için
 emir verilmişti bize
 İşlerinden birini hatırlıyorum
 ne zaman elimi kaldırsam
 yere düşüyordu hemen
 Numara yapıyordu

Sanıklar gülerler

Sayın Yargıç
 Kimseyi dövmek
 aklımızdan bile geçmezdi
 Sabahın beşbuçuğunda kalkardık

akşamlara kadar çalışır
 sonra da rampadaki görevimize koşardık
 Canımız çıkardı
 Sayın Yargıç
 Benim bütün isteğim
 huzur içinde yaşamaktır
 Geçmiş yıllarda da
 bunu sağlamaya çalıştım
 Bir hastahane
 hademelik ettim
 bütün hastalarım beni sevdiler
 İsterseniz hepsini dinleyin
 Kaduk Baba derler bana
 Bunun ne demek olduğunu bilirsiniz
 Şimdi ise
 eskiden yapmak zorunda kaldığım şeyler
 için
 yargılıyorsunuz beni
 Herkes aynı şeyi yaptı
 Ne diye sadece beni seçtiniz

İkinci Kanto : KAMP

III

K. TANIK 4 : Altınızdakileri
 ne kadar aşağılarsanız
 durumunuz o kadar sağlamlaşıyordu
 Blok Şefi'nin yüzü
 üst subaylardan biriyle konuşurken
 nasıl değişiyordu hatırlıyorum
 neşeliydi dostça konuşuyordu
 ama çok korkuyordu aslında

Bazen müfettiş
 candan bir arkadaş gibi davranıyordu ona
 işte o zaman Blok Şefi'nin
 yapamayacağı yoktu
 Ama müfettiş o geceyi
 uykusuz geçirmişse
 bizim Blok Şefi'nin
 bütün yetkileri bir anda
 tehlikeye girerdi
 Zaten herşeye katlanmıştı Blok Şefi
 ailesi gözünün önünde öldürülmüştü
 çocuklarının ölümünü
 kendi gözleriyle görmüştü
 Bizim gibi
 bütün duyguları körleşmişti onun da
 Biliyordu
 elinden yetkileri alınmaya görsün
 kimse yardım etmezdi ona
 Onun yerine geçen
 bizi dövmeye devam ederdi
 Bu yüzden o dövüyordu bizi
 çünkü ne olursa olsun
 tepede kalmak istiyordu

K. TANIK 5 : Neyin doğru neyin yanlış olduğu diye
 bir mesele yoktu artık
 Bizim için önemli olan tek şey
 o anda bize
 neyin fayda sağlayabileceğiydi
 Üzülmeye
 duygularını belirtmeye
 acımaya
 hatta gelecek için plan kurmaya
 sadece üstlerimizin hakkı vardı
 Kamp doktoru Rohde

yanında çalışmama izin vermişti
 Aynı şehirden olduğumuzu öğrendi
 Seninle bir handa karşılaşp
 içki içmemiş miydik diye sordu
 Madem öyle sanıyor
 öyle olsun diye düşündüm
 Gençliğini hatırlamasına yardım ettim
 Savaştan sonra yine
 o şehre gidip
 içki içeriz seninle dedi
 Dr. Mengele
 gebe bir kadına çiçek yolladı
 Komutanın karısı
 bir bebek kazağı örüp
 çocuklar barakasına gönderdi
 Birinin aklına esti
 o barakanın duvarlarına
 cüce resimleri çizdirdi
 Bir başkası da
 kum havuzu yolladı çocuklara
 Fırına giden yoldaki
 yaban otlarını temizlediler
 Çalılıkları düzelttiler
 otların arasına
 çiçek tarhları yaptılar
 yeraltı odalarının üstüne
 Dr. Mengele
 başparmaklarını askılarına sokup
 caka satarak gelirdi
 Çocukları dostça selamlardı
 Çocuklar da amca derlerdi ona
 Tabii Dr. Mengele'nin laboratuarında
 parça parça kesilmeden önce
 Flacke adında biri vardı
 onun koğuşunda kimse açlıktan ölmedi

hepsinin elbiseleri tertemizdi
 Doktor bey
 dedim
 Kimin için yapıyorsunuz
 bütün bunları
 Nasılsa hepimiz öleceğiz
 Bir tek tanık bile kalmayacak
 Buna engel olmak için
 elimden geleni yapacağım
 dedi

SAVCI : Yani sizce
 şartları değiştirmek
 ellerinde miydi

K. TANIK 5 : Evet
 ellerindeydi

TANIK 1 : Kamptaki ilk saatler boyunca
 insanın davranışları
 normal oluyordu
 Ama biraz daha uzun kaldınız mı
 bütün ölçüleriniz değişiyordu
 Belli bir düzen vardı
 O düzene uymak zorundaydınız
 hapisteyken

SAVCI : Sayın Tanık
 Doktor olarak
 salgın hastalıklarla savaşmak için
 görevlendirilmiştiniz

TANIK 1 : Kamp personeliyle aileleri arasında
 kızamık ve tifüs olayları
 görülmüştü
 Ben
 Sağlık Bakanlığı'mın emriyle
 kampa gönderildim

SAVCI : Öyleyse
tutuklularla ilgilenmediniz

TANIK 1 : Hayır

SAVCI : Kamptaki şartlara
bir göz attınız mı

TANIK 1 : Kampa gelir gelmez
Laboratuar Şefi benimle konuştu
Bütün bunlar sizin için yeni
ama burası
sanıldığı kadar kötü değildir
dedi
Kimsenin öldürülmesiyle ilgimiz yok
hem zaten
bizi ilgilendiren birşey değil bu
Öyle dedi
İki hafta sonra
kamptan ayrılışım düşüncesiyle
göreve başladım
Birkaç gün sonra Başhekim
Dr. Wirth
rampadaki seçmelere katılmamı istedi
Katılmak istemediğimi söyledim
Yapılacak fazla birşey yok
dedi
ama reddettim

SAVCI : Reddettikten sonra
ne oldu

TANIK 1 : Birşey olmadı
Katılmak zorunda değildim zaten

SAVCI : İki hafta sonra
kamptan ayrıldınız mı

TANIK 1 : Kalmaya karar verdim
Salgın hastalıklarla savaşmak istiyordum
Kendimi ön plana çıkarmadan
birşeyler yapabilirdim belki
Doktordum
salgının yayılmasını önlemek
görevimdi

SAVCI : Kamp personeli arasında tabii
Tutuklular arasında değil

TANIK 1 : Evet
Bana verilen görev böyleydi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz o sırada
gözcülerden
ve çalışma yerlerindeki nöbetçilerden
sorumluydunuz
Göreviniz neydi

TANIK 2 : Görevim
askerlerin
her an tetikte bulunmalarını
sağlamaktı

YARGIÇ : Uymanız gereken
bazı kurallar var mıydı

TANIK 2 : Tutuklulardan biri kaçmaya kalkarsa
nöbetçi üç kere bağıracaktı
tutuklu yine durmazsa
ihtar etmek için
bir kere ateş edecekti
yine durmazsa bu kere de tutukluya ateş
edecekti

YARGIÇ : Hiç tutuklu öldürüldü mü

- TANIK 2 : Benim bölgemde öldürülmedi
- YARGIÇ : Tutuklular
kampı çevreleyen
elektrikli tellere takıldı mı hiç
- TANIK 2 : Benim bölgemde
hayır
- YARGIÇ : Başka bölgelerde
böyle birşey oldu mu
- TANIK 2 : Buna benzer şeyler duydum
- YARGIÇ : Nöbetçiler
kurallara uyuyorlar mıydı
- TANIK 2 : Benim bildiğim kadarıyla
evet
Şerefim üstüne yemin ederim
- YARGIÇ : Kasket ateşi hakkında
birşey biliyor musunuz
- TANIK 2 : Ne hakkında
- YARGIÇ : Kasket ateşi
- TANIK 2 : Böyle birşeyi
ben de duydum
- YARGIÇ : Duyduklarınızı
anlatır mısınız
- TANIK 2 : Kasketleri havaya fırlatır
sonra da onları vururlarmış
- YARGIÇ : Kim fırlatırmış
Hangi kasketleri
Kim vururmuş
- TANIK 2 : Ben birşey görmedim

YARGIÇ : Duyduklarınızı anlatın

TANIK 2 : Peki
Tutuklulardan birine emir verirlermiş
kasketini başından çıkarsın
fırlatıp atsın diye
Sonra da
Koş kasketini getir
derlermiş
Tutuklu koşarsa
ateş edip vururlarmış onu

YARGIÇ : Koşmazsa

TANIK 2 : Yine vururlarmış
emirlere karşı geldiği için

SAVCI : Kaçan tutukluları vuran askerlere
fazladan tayın
ve izin verildiği doğru mu

TANIK 2 : Ben böyle birşey bilmiyorum
Doğru olduğunu da sanmıyorum
Bu yüzden bir askerin
mükafatlandırılması
askerlik şerefine uygun düşmez

SAVCI : Mahkemenin elinde belgeler var
Bu belgelere göre
kaçan tutukluları vuran askerlerin
mükafatlandırıldığı anlaşılıyor
Ayrıca listeler de çıkarılmış
Bu listelerde
kaçarken vurulan tutukluların
adları yazılı

TANIK 2 : Şimdiye kadar
ben böyle birşey duymadım

- SAVCI : Edindiğimiz bilgiye göre
siz şimdi
bir sigorta şirketinin müdürsünüz
- AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Bunun
bizim konumuzla bir ilgisi yok
- SAVCI : İmzanın
önemini ve sorumluluğunu
herhalde biliyorsunuz
- TANIK 2 : Tabii
- SAVCI : Bu listelerden birini
siz imzalamışsınız
- TANIK 2 : Olabilir
belki de imzalamışımdır
Hatırlamıyorum

Üçüncü Kanto
SALINCAK

Üçüncü Kanto : SALINCAK

I

YARGIÇ : Tutuklu olarak
Siyasi Şube'de çalıştınız
Orada görevleriniz neydi

K. TANIĞI 5 : Daktilo odasında
steno-daktiloluk yapıyordum önce
sonra dil bildiğim için
tercüman oldum

YARGIÇ : Size bu görevi kim verdi

K. TANIĞI 5 : Herr Boger

YARGIÇ : Sanık Boger'i
tanıyor musunuz

K. TANIĞI 5 : İşte
Herr Boger

Sanık 2 tanıdığı dostça selamlar

AVUKAT : Siyasi Şube neredeydi

K. TANIĞI 5 : Tahta bir barakadaydı
giriş kapısının arkasında

AVUKAT : Giriş kapısının arkasında

K. TANIĞI 5 : Eski kampın kapısından girince
solda

AVUKAT : Eski kamp
öteki kamptan ne kadar uzaktaydı

K. TANIK 5 : Bir buçuk mil kadar

AVUKAT : Siz nerede kalıyordunuz

K. TANIK 5 : Kadınlar kampında

AVUKAT : Her gün
işe gittiğiniz yolu
bize anlatır mısınız

K. TANIK 5 : Her sabah
kamptan ayrılır
tarlaların yanından yürürdük
Yol
rayların üstünden geçerdik
Makasbaşının yanından
Bazen durup beklemek zorunda kalırdık
Rayların ötesinde
tarlalar vardı yine
birkaç tane de
terkedilmiş çiftlik vardı
Sonra demir bir kapıdan geçerdik
Eski fırınların yanında
ağaçlar vardı
Siyasi Şube
eski fırınların tam karşısındaydı

AVUKAT : Siyasi Şube
kampın içinde miydi

K. TANIK 5 : Toplama kampının dışındaydı
Önde idare binaları vardı
sonra çift sıra tel örgüler
gözcü kuleleri
Arkalarında da tutukluların kaldığı bloklar

AVUKAT : Siyasi Şube binası
nasıl bir yerdi

K. TANIK 5 : Tek katlı bir barakaydı
yeşile boyanmıştı

AVUKAT : Daktilo odası nasıldı

K. TANIK 5 : Pencere önlerinde saksılar vardı
Perdeler de vardı
Duvarlara resimler
ve atasözleri asılmıştı

YARGIÇ : Nasıl resimler
nasıl atasözleri

K. TANIK 5 : Şimdi hatırlamıyorum

AVUKAT : Kim vardı başınızda

K. TANIK 5 : Herr Broad
Biz daktilolar
hep güzel görünmek zorundaydık
Saçlarımızı uzatmamıza izin verilmişti
Başlarımıza eşarp bağlıyorduk
Elbiselerimiz sahici elbise
ayakkabılarımız sahici ayakkabıydı
Sabahları ayakkabılarımıza tükürür
ellerimizle parlatmaya çalışırdık

AVUKAT : Herr Boger nasıl davranırdı size

K. TANIK 5 : Herr Boger
bana her zaman iyi davrandı
Sık sık sefertasını verirdi
artan yemekleri
Bir keresinde hayatımı kurtardı
Ortalığın tozunu almayı

ihmal etmiştim
yüzbaşılardan biri
beni uzaklaştırmak istedi
Herr Boger araya girip
büroda bıraktırdı beni

YARGIÇ : Büroda kaç kişiydiniz

K. TANIK 5 : 16

YARGIÇ : Ne iş yapardınız

K. TANIK 5 : Ölülerin listesini çıkarırdık
Karalama derdik buna
İsimleri
ölüm tarihini
ölüm sebebini yazardık
Büyük dikkat isteyen bir işti bu
Biri bir daktilo yanlış yaparsa
Herr Broad çok öfkelenirdi

YARGIÇ : Dosyalar nasıl tutuluyordu

K. TANIK 5 : İki masa vardı
Masaların birindeki kutularda
sağların numaraları saklanırdı
Öteki masadaki kutularda ise
ölülerin numaraları vardı
Trenlerle gelenler arasından
kaç kişinin sağ kaldığını
hemen bakıp anlamak mümkündü
Gelen her yüz kişiden
bir hafta sonra
Sadece
20 - 25 kişi kalırdı

YARGIÇ : Kamptaki bütün ölümleri
kaydeder miydiniz

K. TANIK 5 : Sadece
kendilerine numara verilmiş tutukluları
kaydederdik
Rampadan gaz odalarına gönderilen
tutuklular
hiçbir listede yer almadı

YARGIÇ : Ölüm sebebi olarak
neler yazardınız

K. TANIK 5 : Sebeplerin çoğu
uydurmaydı
Söz gelişi
Kaçarken vurulmuştur
diye yazardık
Kalp krizi
diye yazardık
Az beslenmeden ölmüştür
diye de yazamazdık
Dizanteri derdik
İki tutuklunun aynı anda ölmemesine
dikkat etmek zorundaydık
ölüm sebepleri de
yaşlarına uygun olmalıydı
Yani yirmi yaşında bir kimsenin
kalp krizinden öldüğünü yazamazdık
Başlangıçta
mektupla ailelerine de bildirirdik

SAVCI : Mektuplarda neler yazdığınızı
hatırlıyor musunuz

K. TANIK 5 : Bütün dikkatlere rağmen
maalesef tutuklunun hayatını kurtarmak
mümkün olamamıştır
Bu büyük kayıptan ötürü

en derin üzüntülerimizi bildiririz
Eğer isterseniz
küllerini
ödemeli olarak
onbeş marka gönderebiliriz

SAVCI : Küller
o ölü'lerin külleri miydi

K. TANIK 5 : Bütün ölülerin külleri
birbirine karışmıştı
Pencereden
eski fırınların önündeki
ceset yığınlarını görebiliyorduk
Kamyonlarla getirip atarlardı

SAVCI : Kaydettiğiniz ölüm olaylarıyla ilgili
bazı rakamlar verebilir miydiniz bize

K. TANIK 5 : Günde 12 saatle
15 saat arası çalışırdık
resmi ölüm olaylarını
kaydetmek için
Günde ortalama 300'ü bulurdu

SAVCI : Siyasi Şube'deki sorgular sırasında
ölenler de olur muydu

K. TANIK 5 : Her gün olurdu
Bazıları kurşuna dizilir
bazıları da işkenceden ölürdü

AVUKAT : Tanık
tutukluların nerede kurşuna dizildiğini
söyleyebilir mi

K. TANIK 5 : Kampta
Onbirinci Blok'da

AVUKAT : Sizin oraya gitmenize izin verilir miydi

K. TANIK 5 : Hayır
ama herşeyi bilirdik
Bütün yazışmalar
bizim elimizden geçerdi
Boger dedi ki bize
Burada hiçbir şey görmediniz
hiçbir şey duymadınız
Öyle dedi

YARGIÇ : Siyasi Şube'de
sorgular nasıl yapıldı

K. TANIK 5 : Boger
hep sessizce başlardı sorguya
Tutuklunun yanına yaklaşır
bazı sorular sorardı
ben de tercüme ederdim
Tutuklu cevap vermezse eğer
elindeki anahtar destesini sallardı
yüzüne doğru
Yine cevap vermezse
anahtarlarla yüzüne vururdu
Sonunda iyice sokulurdu yanına
Bende bir makine var
o senin dilini çözer
derdi

YARGIÇ : Nasıl bir makineydi bu

K. TANIK 5 : Boger
Konuşturma Makinesi
derdi ona

YARGIÇ : Neredeydi

K. TANIK 5 : Yan odada

YARGIÇ : Makineyi gördünüz mü

K. TANIĞ 5 : Evet

YARGIÇ : Nasıl birşeydi

K. TANIĞ 5 : Direklerden yapılmıştı

AVUKAT : Tanık
hafızasının kendisini yanıltmadığına
emin mi

K. TANIĞ 5 : Bir demir çubuk vardı
Ondan sallandırılırdı tutukluları
Vuruşları çığlıkları duyardık
Bir saat sonra
hatta bazen birkaç saat sonra
çıkarılırlardı odadan
Tanınmaz halde olurdu hepsi

YARGIÇ : Sağ mı çıkarlardı

K. TANIĞ 5 : Ölmeyenler
birkaç saat içinde ölürdü zaten
Bir gün Boger
ağladığımı gördü
Burada
kişisel duygulara yer yoktur
dedi

YARGIÇ : Tutuklulara ne sebeple
işkence edilirdi

K. TANIĞ 5 : Bazen
bir dilim ekmek çaldıkları için
yada
daha hızlı çalışın diye
verilen emirlere uymadıkları için
İhbar edilmek yeterdi bazen

Muhbirler için bir kutu konmuştu
O kutuya
bir not atmanız yeterdi

SANIK 2 : Benim
bu gibi şeylerle ilgim yoktu
Siyasi Şube'de
sadece
kamptaki direniş hareketleriyle ilgileni-
yorduk

YARGIÇ : Makineden indirildikten sonra
kaç kişinin öldüğünü gördünüz

K. TANIK 5 : En az 20 olay gördüm böyle

YARGIÇ : 20 kişinin öldüğünü
gözlerinizle gördüğünüze
yemin edebilir misiniz

K. TANIK 5 : Ederim

YARGIÇ : Nasıl işkence edildiğini de
gördünüz mü

K. TANIK 5 : Evet
Bir adamın
başaşağı asıldığını gördüm
bir keresinde
Bir keresinde de
bir kadının demir çubuğa bağlandığını
gördüm
Boger bizi içeri alıp
seyrettirdi

SANIK 2 : Tanığın bizim yanımızda
tercüman olarak çalıştığı doğrudur
Ama bu çeşit sorgulara hiç katılmadı
Hanımları içeri almazdık

K. TANIK 5 : Hanımları mı

SANIK 2 : Bugün artık Hanım diyebilirim

Sanıklar gülerler

YARGIÇ : Söyleyin

Sanıklardan kimsenin

tutukluları dövdüğünü gördünüz mü

K. TANIK 5 : Boger'i kolları sıvalı

elinde kamçısıyla gördüm

Dışarı çıktığında

üstü başı kan içinde olurdu hep

Bir keresinde Broad'un

Siyasi Şube'den Lachmann'la

konuştuğunu duydum

Gördün ya Gerhard'ı

kanı nasıl da fışkırdı

diyordu

Sonra ceketini verdi bana

temizlemem için

Temizliğe son derece önem veriyorlardı

hepsi

Broad hep aynada kendini seyrederdi

Sturmmann nişanını aldıktan sonra

daha da çok seyreder oldu

Nişanı ben diktim ceketine

Bir keresinde de

Boger'in çizmelerini sildim

YARGIÇ : Ne zaman

K. TANIK 5 : Bir kamyon dolusu çocuk getirmişlerdi

büronun önüne

Pencereden görüyordum

Çocuklardan biri aşağı atladı

Elinde bir elma vardı

Boger kapıdan çıktı

Çocuk elinde elmayla orada duruyordu
 Çocuğun yanına gitti Boger
 onu ayaklarından tutup
 kafasını barakanın duvarına vurdu
 Sonra yerden elmayı aldı
 beni çağırdı
 Duvardan sil şunu
 dedi
 Bir süre sonra
 bir sorguya çağırdılar beni
 baktım
 elma yiyordu

AVUKAT : Tanık bu olayı
 daha önceki ifadesinde
 belirtmemişti

K. TANIK 5 : Söyleyemedim

AVUKAT : Niye söyleyemediniz

K. TANIK 5 : Özel sebepler yüzünden

AVUKAT : Ne gibi sebepler

K. TANIK 5 : O günden beri
 çocuğum olsun istemedim

AVUKAT : Bugün nasıl söyleyebildiniz peki

K. TANIK 5 : Yine karşımda şimdi
 Söylemem gerekiyor

YARGIÇ : Sanık Boger
 Bu suçlamalara karşı
 bir diyeceğiniz var mı

SANIK 2 : Hepsi yalan
 Görüyorum ki
 tanık
 birzamanlar kendisine gösterdiğim güvene
 layık değilmiş .

Üçüncü Kanto : SALINCAK

II

TANIK 7 : Bazı tutuklularla birlikte
Siyasi Şube'nin
sorgu odasına götürdüler beni

YARGIÇ : Nasıl bir odaydı bu

TANIK 7 : Yerde
Fransa'dan getirilmiş
değerli halılar vardı
Boger'in masası
kapının tam karşısındaydı
Ben içeri girdiğimde
masada oturmaktaydı
Arkasında da
tercüman oturuyordu

YARGIÇ : Başka kim vardı odada

TANIK 7 : Siyasi Şube'nin şefi
Grabner
bir de
Sanık Broad ile Dylewski vardı

YARGIÇ : Ne dediler size

TANIK 7 : Boger
Burası Siyasi Şube'dir
Biz soru sormayız
sadece dinleriz
Konuş bakalım
dedi

YARGIÇ : Siyasi Şube'ye
niye götürüldünüz

TANIK 7 : Bilmiyorum
Ne söyleyeceğimi de bilmiyordum
Ne söyleyeyim diye
sordum
Bayılıncaya kadar dövdüler beni
Kendime geldiğimde
koridorda yatıyordum
Boger başucuma dikilmişti
Kalk ayağa dedi
Kalkamadım
Boger daha da yaklaştı
Ben de
duvara tutunarak doğruldum
Baktım
her yanımda kan içinde kalmıştı
Yer de elbiselerim de
kan içindeydi
Başım yarılmış
burnum kırılmıştı
O gün geceyarısına kadar
yüzüm duvara dönük
dikilmek zorunda kaldım
Başkaları da duruyordu yanımda
Kim arkasına bakarsa
başını duvara vuruyorlardı
Ertesi gün yine sorguya çektiler beni
Öteki tutuklularla birlikte
odaya götürdüler

YARGIÇ : Öğrenmek istedikleri neydi

TANIK 7 : Hiç fikrim yoktu bu konuda
Birkaç kere

başına birşeyle vurdular
 Madeni bir çubuktu galiba
 Sonra yine koridora bıraktılar
 Boger geldi
 yanımdaki adamı alıp
 yan odaya götürdü
 Adı Walter Windmüller'di
 adamın

YARGIÇ : Kendisine ne olduğunu
 biliyor musunuz

TANIK 7 : 2 - 3 saat kadar kaldı odada
 Ben
 yüzüm duvara dönük
 bekledim
 Sonra Windmüller çıktı
 Yine yanıma bıraktılar onu
 pantolonunun paçalarından
 kan akıyordu
 birkaç kere yere yığıldı
 Dudaklarımızı kımıldatmadan
 konuşmayı öğrenmiştik
 Sorguda ne yaptılar
 diye sordum
 Hayalarımı parçaladılar
 dedi
 O gün öldü

YARGIÇ : Onun ölümünden
 Boger mi sorumluydu

TANIK 7 : Eğer bu işi Boger yapmadıysa
 mutlaka
 yapanların başında bulunmuştur

YARGIÇ : Sanık Boger
 diyeceğiniz birşey var mı

- SANIK 2 : Sayın Yargıç
Bu olay
tanığın anlattığı gibi olmadı
- YARGIÇ : Nasıl oldu
- SANIK 2 : Sayın Yargıç
Ben kimseyi öldürmedim
Sadece sorguya çektim
- YARGIÇ : Nasıl çektiniz
- SANIK 2 : Sorgular bazen
sert bir hava içinde geçiyordu
Tüzüklere uyuyorduk
- YARGIÇ : Bu tüzükler nasıl hazırlanıyordu
- SANIK 2 : Kampın güvenliği
gözönünde tutularak hazırlanıyordu
Hainlere ve öteki alçaklara karşı
güçlü olmak zorundaydık
- YARGIÇ : Sanık Boger
Bu şekilde sorguya çekilen bir insana
istenilen herşey söyletilebilir
Böyle konularda
ustalaşmış biri olarak
bunu bilmiyor muydunuz
- SANIK 2 : Ben o fikirde değilim
Bizim şubeye
inatçı tutuklular geliyordu bazen
Bazı şeyleri itiraf ettirmek için
tek çare zor kullanmaktı
- TANIK 8 : Sorgu odasına götürüldüğümde
Boger'in masasında
bir tabak sardalya gördüm

Grabner
aç olup olmadığımı sordu
Değilim dedim
Grabner
Çoktandır doğru dürüst bir yemek
yemediğini biliyorum
dedi
Bugün ne kadar iyi kalpli
olduğumu göreceksin
Al bunu ye
Boger senin için hazırladı
bu salatayı
dedi
Sonra yemem için emir verdi
Yiyemedim
çünkü kelepçeliydim
Boger başımı tabağa bastırdı
ben de yemek zorunda kaldım
Sardalya o kadar tuzluydu ki
dayanamayıp kustum
Kusmuğumu yalattılar bana
Son lokma ağızımdayken
Boger bağırdı
Sakın koridora kusmasın
dedi
Sonra Onbirinci Blok'a
götürdüler beni
Ellerimi arkadan bağlayıp
tavana astılar
İnsanın ayak uçları
zor değişiyordu yere
Boger ileri geri itti beni
karnımı tekmeledi
Önümde bir kova su vardı

Su içer misin
 diye sordu
 Sonra tekmelemeye devam etti
 Kendimden geçtim
 Üstüme su boşalttılar
 Kollarım uyuşmuştu
 Bileklerim patlayacak gibiydi
 Boger bazı sorular sordu bana
 ama dilim o kadar şişmişti ki
 cevap veremedim
 Boger
 Bir salıncağımız daha var
 seni bir de orada sallandıralım
 dedi
 Sonra da beni
 Siyasi Şube'ye götürdüler yine

AVUKAT : Sayın Tanık
 Makinede işkence edildi mi
 size

TANIK 8 : Edildi

AVUKAT : Demek ki
 işkence edilenlerin hepsi
 ölmemişler

Üçüncü Kanto : SALINCAK

III

TANIK 8 : Hatırlıyorum
 1942 baharında
 bir sabahtı
 Bazı tutuklular sıra olmuş

bir barakaya götürülüyorlardı
 Gittikleri yer
 postahaneydi eskiden
 şimdi Siyasi Şube olarak kullanılıyordu
 Her tutuklunun elinde
 ikişer sopa vardı
 Elllerinde makineli tüfeklerle
 muhafızlar geliyordu arkalarından
 Şube şefleri de gördüm
 onların ellerinde çantalar
 ve boğa derisinden
 özel olarak yapılmış kurutulmuş
 kırbaçlar vardı
 Tutukluların taşıdığı sopalar
 salıncakta kullanılıyordu

YARGIÇ : Makine
 ilk olarak ne zaman kullanıldı

TANIK 8 : Daha önce de kullanılmıştı
 ama o zaman
 basit bir işkence aletiydi
 İki masanın üstüne
 demir bir çubuk yerleştiriyorlar
 tutukluları da o çubuğa bağlıyorlardı
 Ama çubuk durmadan
 ileri geri oynadığı için
 istenilen sonucu elde edemediler
 ve çubuğu bir kaideye oturttular

AVUKAT : Tanık bu bilgiyi
 nereden edindiğini söyleyebilir mi

TANIK 8 : Kamptaki herşeyden
 haberimiz oluyordu
 Eski kamp

zaten küçücük bir yerdi
 200 metreye
 300 metre kadardı boyu
 28 blok vardı
 Bu bloklardan her yer görülüyordu

YARGIÇ : Sizi niye
 sorguya çektiler

TANIK 8 : Kamp dışında
 lağım kazma işine vermişlerdi beni
 Ben de bu arada
 tutuklulardan birinin
 kadınlar kampındaki annesiyle
 buluşmasını sağlamıştım
 Tutuklunun adı Janicki'ydi
 Önce onu aldılar
 sorgu odasına
 Biraz sonra
 çıkarıp koridora fırlattılar
 Hâlâ sağdı
 Ağzını açıp
 dilini çıkardı
 Yeri yalamaya başladı
 O kadar susamıştı
 Boger yanına gelip
 çizmesiyle
 kafasını tekmeledi onun
 Sonra
 Sıra sende
 dedi bana
 Doğruyu söylemezsen
 senin başına da bunlar gelir
 dedi
 Sonra da
 salıncağa yerleştirdiler beni

YARGIÇ : Ne yaptıklarını
anlatır mısınız

TANIK 8 : Tutukluyu yere oturtuyorlardı
Dizlerini büküp
ellerini bağlıyorlardı
Sonra ellerini
dizlerinin üstünden geçiriyorlardı
Dirsekleriyle dizlerinin arasından
bir çubuk geçiriyorlardı sonra
Çubuğu kaldırıp
kaidesine yerleştiriyorlardı
yükseğe

YARGIÇ : Kim yapıyordu bunları

TANIK 8 : Görevli tutuklulardan ikisi

YARGIÇ : Odada başka kimler vardı

TANIK 8 : Boger vardı
Broad ile Dylewski'yi de gördüm
Boger soru sordu
ama cevap veremedim
Başaşağı sarkıyordum
İki tutuklu da
durmadan sallıyordu beni

AVUKAT : Ne gibi sorular sordular

TANIK 8 : İsim vermemi istediler

YARGIÇ : Sorgu sırasında
dövdüler mi sizi

TANIK 8 : Boger'le Dylewski
sırayla kırbaçladılar

AVUKAT : Sizi kırbaçlayanlar
tutuklular değil miydi

TANIK 8 : Kırbaçlar
Boger'le Dylewski'nin ellerindeydi

YARGIÇ : Nerenize vurdular

TANIK 8 : Kalçalarım
kaba etlerime
ellerime ayaklarıma
enseme
Ama çoğu kere
cinsel organlarıma vuruyorlardı
Özel olarak
cinsel organlarımı
hedef alıyorlardı
Üç kere bayıldım
üstüme su boşalttılar

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu esire
işkence yapmış olduğunuzu
kabul ediyor musunuz

SANIK 2 : Bu soruya
bir tek kelimeyle cevap verebilirim
Hayır

TANIK 8 : İzlerini hâlâ taşıyorum

SANIK 2 : Benim yaptığım işkenceden değildir

YARGIÇ : Sanık Boger
Sorgular sırasında
anlatıldığı gibi
bir alet kullandınız mı

SANIK 2 : Bazı durumlarda
kullandırtmak zorunda kaldım
Ben başlarındaydım ama
söylenenleri tutuklular uyguladılar

- YARGIÇ : Sanık Boger
Tanığın ifadesinin
doğru olmadığını mı söylüyorsunuz
- SANIK 2 : Tanığın ifadesi
tamam değildir
Gerçeği bütün ayrıntılarıyla
dile getirmiyor
- YARGIÇ : Gerçek neydi peki
- SANIK 2 : Tutuklu itirafta bulunursa
işkenceyi hemen kesiyorduk
- YARGIÇ : İtirafta bulunmazsa
- SANIK 2 : Kan çıkıncaya kadar dövülüyordu
o kadar
- YARGIÇ : Doktor da bulunuyor muydu odada
- SANIK 2 : Doktor bulunması için
emir verilmedi bize
Ayrıca gereksiz birşeydi bu
Kan görür görmez
hemen duruyordum
Tutuklunun pantolonundan kan sızarsa
sorgu amacına ulaşmış demekti
- YARGIÇ : Böyle birşey yapmaktan
vicdan azabı duymadınız mı
- SANIK 2 : Bana verilen emirle
bu sorumluluğu yüklenmiştim
öyle sanıyorum ki
Ayrıca
bugün bile
bazı gençlik meselelerinde
kırbaç cezası uygulanabilir
Bu yolla
taşkınlıkları önlemek mümkündür

AVUKAT : Tanık
salıncaktan indirilen kimsenin
yaşamadığını söyledi
Bu ifadenin de
gerçek olmadığı ortada

TANIK 8 : Ben salıncaktan indirilince
Boger yanıma geldi
Bak
hazırladık seni
artık öteki dünyaya
rahat rahat gidebilirsin
dedi
Sonra
Onbirinci Blok'ta
bir hücreye götürdüler beni
Öldürüleceğim saati beklemeye başladım
Kaç gün kaldım orada
bilmiyorum
Kalçalarım cerahat içindeydi
Hayalarım mosmor olmuş
şişmişti
Hep yarı baygın yattım
Sonra
bir sürü esirle birlikte
beni banyoya götürdüler
Soyunduk
Göğüslerimize
kopya kalemikle
numaralarımız yazıldı
Bunun
ölüm fermanı demek olduğunu
biliyorduk
Orada çırlıçıplak beklerken
İrtibat Şefi geldi

kaç kişinin ölü diye
kaydedileceğini sordu
O çıktıktan sonra
bir kere daha saydılar bizi
içimizden biri fazlaydı
Kuyruğun hep sonuna girmeyi
öğrenmiştim
Beni bıraktılar
Elbiselerimi alıp çıktım
Bir sonraki grupla
öldürülürüm sanıyordum
Hücreme dönmek üzereydim ki
hastahane de çalışan
bir hademe beni gördü
O da tutukluydu
Alıp hastahaneye götürdü beni
Nasıl olduysa
bir - iki kişi yaşadı işte
Ben de
onlardan biriyim

Dördüncü Kanto
YAŞAMA İMKÂNI

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI

I

K. TANIK 3 : Kampın havası
her gün değişiyordu
Bu
Kamp Komutanı'na
İrtibat Şefi'ne
Blok Şeflerine
ve onların keyiflerine bağlıydı
Onların keyfi de
savaşın gelişmesine göre değişiyordu
Önceleri hâlâ zaferler kazanılırken
gururluydular
bizi kırbaçlarken
hep şaka yaparlardı
Yenilgilerle birlikte
tutuklulara davranışları değişti
Ama kimse
başına neler geleceğini
kestiremiyordu
Bizi hep sıraya sokarlardı
birsürü anlamı olabilirdi bunun
boşu boşuna da beklenebilirdi sırada
ölüme de gidilebilirdi
Hastahanede bazen
iyi bakıyorlardı tutuklulara
hatta doğru dürüst
yemek bile veriyorlardı
ama iyileşir iyileşmez

yakılmaya da gönderilebilirlerdi
 Hastabakıcı olarak çalışan bir tutuklu
 hastalardan birinin sicilindeki
 bir ayrıntıyı unutmuşsa
 kamp doktorundan dayak yiyebilirdi
 O hasta da oracıkta öldürülürdü
 Ben gaz odasından
 tesadüfen kurtuldum .
 çünkü o akşam
 ocaklar tıkanmıştı
 Fırın kapısından dönerken
 başımızdaki doktor
 benim de doktor olduğumu öğrendi
 Beni yanma aldı

YARGIÇ : Doktorun adı neydi

TANIK 3 : Dr. Vetter'di
 Çok nazik bir adamdı
 Dr. Schatz'la Dr. Frank da
 ölüme gönderdikleri tutuklulara
 çok dostça davranıyorlardı
 Nefretten
 yada inançtan öldürmüyorlardı
 öldürmek zorunda kaldıkları için
 yapıyorlardı bu işi
 Üstelik bu
 konuşmaya değmez bir konuydu
 Sadece birkaç kişi
 keyifle adam öldürüyordu
 Bunlardan biri de Boger'di
 Boger'in yanına çağrılan
 tutuklular gördüm
 Aynı tutukluları
 Boger'in yanından dönerken de gördüm

Öldürölmek için götüürölürlerken
Boger'in gururla
Bu insanların hepsi benim
dediğini duydum
Bir keresinde
tutuklulardan biri vurulmuştu
ağır yaralıydı
Boger'in emriyle
hastahaneye kaldırıldı
Hayatının kurtarılmasını istedi Boger
sonradan asmak için
Ama tutuklu
kısa bir süre sonra öldü

YARGIÇ : Sanık Boger
Böyle bir olay hatırlıyor musunuz

SANIK 2 : Kaçarken vurulan tutuklular hastahaneye kaldırılırdı
iyleştikten sonra
sorguya çekilsinler diye
Tanığın bu noktaya kadar
söyledikleri doğrudur
Emir verdim
tutuklunun kurtarılmasını istedim
sorguya çekebilmek için

YARGIÇ : Sorgudan sonra asılacak mıydı

SANIK 2 : Belki
Orasına ben karışmıyordum

TANIK 6 : Boger'le Kaduk
tutukluları kendi elleriyle asarlardı
Bir keresinde
bir kağıştan sonra
misilleme olarak

12 tutuklu asıldı
 Boger'le Kaduk
 ipleri tutukluların boynuna
 kendi elleriyle geçirdiler

AVUKAT : Tanık nereden biliyor bunu

TANIK 6 : Bizi avluya toplayıp
 seyrettirdiler
 Tutuklular durmadan bağıryorlardı
 Boger'le Kaduk
 deliye döndüler
 Çizmeleriyle tekmelediler onları
 yüzlerini tokatladılar
 sonra da ayaklarına yapışıp aşağı çektiler

SANIK 2 : Bu olayı hatırlıyorum
 Tutuklulardan biri
 zincirlerinden kurtuldu
 Sıkı güvenlik tedbirleri altında
 asılmaya götürülüyordu
 Üstüme saldırıp
 kaburga kemiklerimden birini kırdı
 Güçlü bir adamdı
 Yeniden bağladılar onu
 Kararı yüzüne karşı okudum

YARGIÇ : Sayın Tanık
 Siz kararın okunuşunu duydunuz mu

TANIK 6 : Hiçbir karar okunmadı

SANIK 2 : Okuduğumu duymak zordu
 bağırıp duruyorlardı çünkü

SAVCI : Ne diyorlardı

SANIK 2 : Siyasi sloganlar

- SAVCI : Nasıl sloganlar
- SANIK 2 : Tutukluları
bize karşı kışkırtıyorlardı
- AVUKAT : Öteki tutuklular nasıl davrandı
- SANIK 2 : Beklenmedik bir olay olmadı
Kararlar yerine getirildi
bütün kararlar gibi
Ama ben kimseyi asmadım
Bu işi başka tutuklular yaptı
- AVUKAT : Belki de tanık
kararın okunuşunu duyamamıştır
- TANIK 6 : İdam cezaları
tutukluların kaçışından
hemen sonra uygulandı
Bu olayın
merkezdeki yetkililer tarafından
incelenmesine
ve karar alınmasına vakit yoktu
- YARGIÇ : Kamp Komutanı
yada yardımcısı
orada mıydı
- TANIK 6 : Herkesin gözü önünde uygulanan
ölüm cezalarında
yüksek rütbeli subaylar her zaman bulu-
nurdu
- Tören için
beyaz eldivenler giyerlerdi
Komutan yardımcısının
orada olup olmadığını hatırlamıyorum
Ama bütün emirlerin
yerine getirilmesinden
o sorumluydu

- YARGIÇ :** Sayın Tanık
Sanıklar arasında
Komutan Yardımcısı'nı
görebiliyor musunuz
- TANIK 6 :** Evet karşıda
Mulka
- YARGIÇ :** Sanık Mulka
Bu idamda
yada başka idamlarda
bulundunuz mu
- SANIK 1 :** Hiçbir zaman
hiçbir idamla
ilgim olmadı
- YARGIÇ :** Sözü geçen emirlerden haberiniz var
mıydı
Aldığınız emirleri
başkalarına ilettiniz mi
- SANIK 1 :** Bazı emirlerden haberim vardı
ama ben
kimseye emir iletmedim
- YARGIÇ :** Nasıl davrandınız peki
- SANIK 1 :** İdam cezalarının
kanunlara uygunluğu konusunda
üstlerimi gereksiz sorularla
rahatsız etmemeye çalıştım
kendimin ve ailemin
sorumluluğunu taşıyordum çünkü
- SAVCI :** Sanık Mulka
Darağaçlarını gördünüz mü
- SANIK 1 :** Neleri gördüm mü

- SAVCI : Darağaçlarını
görüp görmediğinizi
öğrenmek istiyorum
- SANIK 1 : Görmedim
Adımımı bile atmadım kampa
- SAVCI : Yani
hem Komutan Yardımcısı'ydınız
hem de kampa hiç girmediniz
öyle mi
- SANIK 1 : Evet doğru
Ben sadece
idari işlerle ilgileniyordum
Günlerimi hep büroda geçirdim
- SAVCI : Büro neredeydi
- SANIK 1 : Kamp sınırları dışındaki
binalarda
- SAVCI : Oradan
kamp görünmüyor muydu
- SANIK 1 : Bildiğim kadarıyla görünmüyordu
- SAVCI : Acaba tanık
bu binaların
toplama kampının neresine düştüğünü
anlatabilir mi
- TANIK 6 : Büroların bulunduğu binaların
arka pencerelerinden
kamp rahatça görünebilirdi
Binaların tam arkasında
beton direkler yükseliyordu
direkler arasına
elektrikli teller gerilmişti

O blokun arkasında
10'ar metre aralıklarla
üç sıra blok daha vardı
Kampın görünmesine
engel olacak birşey yoktu

SAVCI : Darağaçları nereye kurulmuştu

TANIK 6 : Kamp mutfağının önündeki alana
Ana kapıdan girince
hemen sağa

SAVCI : Nasıl birşeydi darağaçları

TANIK 6 : Üçer sırik dikilmiş
tepelerine de
demir çemberler geçirilmişti

SAVCI : Sanık Mulka
Kampın hemen bitişiğinde
bulunuyordunuz
Tüzüğe göre
kamptaki bütün olayları
Komutan'a bildirmeniz gerekiyordu
Ayrıca
şifreli mesajları çözmek
ve nöbetçilerin
ideolojik eğitimlerini sağlamak da
sizin görevinizdi
Bu durumda
kampta verilen bütün cezalardan
haberiniz olması gerekmez miydi

SANIK 1 : Sadece bir kere
bazı ölüm cezalarının
onaylandığını belirten
eski bir belge gördüm

- SAVCI : Asılmaların kurşuna dizilmelerin sebeplerini hiç araştırmadınız mı
- SANIK 1 : Benim görevim değildi bu
- SAVCI : Neydi sizin göreviniz
- SANIK 1 : Giderleri hesaplamak
iş bölümü yapmak
personelle ilgilenmek
Ayrıca
Komutan'la birlikte
bazı törenlere katılmak
ve Şeref Kıtası'nın başında bulunmak da
benim görevimdi
- SAVCI : Ne zamanlar bulunuyordunuz
Şeref Kıtası'nın başında
- SANIK 1 : Törenlerde
ve cenazelerde
- SAVCI : Kimlerin cenazelerinde
- SANIK 1 : Subayların biri ölürse
cenaze töreni yapıyorduk
- SAVCI : Tutukluların ölümü
kime bildiriliyordu
- SANIK 1 : Bilmiyorum
Belki Siyasi Şube'ye
- SAVCI : Her gün
birkaç yüz kişinin öldüğüne dair
birşey duymadınız mı
- SANIK 1 : İstatistiklerde
her gün 10 - 15 kişinin
öldüğü yazılıydı
Sizin söylediğiniz kadar
çok insanın
öldüğünü duymadım

- SAVCI : Sanık Mulka
Gaz odalarındaki katliamlardan
haberiniz yok muydu
- SANIK 1 : Yoktu
- SAVCI : Fırın bacalarından yükselen
dumanlar da
dikkatinizi çekmedi mi
Kilometrelerce öteden görülüyordu
dumanlar
- SANIK 1 : Kamp çok büyüktü
Doğal nedenler yüzünden ölenlerin
sayısı da ona göre fazlaydı
Ölüleri yakmak gerekiyordu
- SAVCI : Tutukluların
içinde bulundukları şartları da
görmediniz mi
- SANIK 1 : Bir toplama kampıydı bu
Kimse tatilini geçirmek için gelmemişti
- SAVCI : Komutan Yardımcısı olarak
tutukluların yaşayışlarıyla
ilgilenmediniz mi
- SANIK 1 : Kimseden bir şikayet duymadım
- SAVCI : Kamptaki olaylar hakkında
Komutan'la hiç görüşmediniz mi
- SANIK 1 : Hayır
Olağanüstü bir durum yoktu ortada
- SAVCI : Kampın amacı neydi
- SANIK 1 : Böyle bir kampta
devletin düşmanları

biraraya getirilir
ve başka türlü düşünmeleri
sağlanır
Bunun tartışmasına girmek
benim görevim değildi

SAVCI : Özel Davranış
diye bir terim vardı
Bu terimin ne olduğunu
biliyor muydunuz

SANIK 1 : Devlet sırrıydı bu
Bilmeme olanak yoktu
Bu sırrı birine söyleyen
ölüm cezasına çarptırılırdı

SAVCI : Ama biliyordunuz ne olduğunu

SANIK 1 : Cevap veremeyeceğim

SAVCI : Askerlere
nasıl davranıyordunuz

SANIK 1 : Oyunlar filmler gösteriliyordu
Gala geceleri yapıyordu
Bu işlerle
Herr Knittel ilgileniyordu
Subaylar için
akşam kurslarını da o yönetiyordu

SAVCI : Bunları yapabilecek
bir insan mıydı

SANIK 1 : Öğretmendi
Eğer yanılmıyorsam
şimdi bir okulun müdürü olmuş
Demek ki
değerli bir öğretmenmiş

- SAVCI :** Askerlere
ideolojik dersler veriyordunuz
- AVUKAT :** Müvekkilime hatırlatmak isterim
Savcının sorularına
cevap vermek zorunda değildir
- SAVCI :** Bu sadece ve sadece
sanığı ilgilendirir
Avukat böyle davranmakla
yasayla belirlenmiş yetkilerini
aşmaktadır
Bu taktiklerle
gerçeğin ortaya çıkmasını
önlemeye çalışıyor
- AVUKAT :** Kendimizi
böyle dramatik sözlerle
kaptırmayalım
Apaçık ortada
Savcı
usul hakkında birşey bilmiyor
kanunlardan da haberi yok
Bu duruşmaya
önyargıyla gelmişler
Sanıklar avukatı destekleyici bir
biçimde gülerler

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI

II

- TANIK 3 :** Kamp personelinden
herhangi bir kimsenin
yetkileri sınırsızdı

Herkes dilediğini öldürmekte
 dilediğini bağışlamakta serbestti
 Bir sürü çocuğu sıraya sokmuşlar
 fırına götürüyorlardı bir keresinde
 Çitin yanında Dr. Flage'yi gördüm
 gözleri yaş içindeydi
 Öldürülmek üzere seçilmiş
 tutuklulardan bazılarını
 kurtarmak için
 sicillerini yokettiğini görür
 ses çıkarmazdı
 Kamp Doktoru Flage
 birşey öğretti bana
 binlerce insan arasından
 bir tek kişinin bile
 hayatını düşünebilmeyi öğretti
 Onun gibi
 yeteri kadar insan olsaydı
 bu mekanizmayı değiştirmek mümkün
 olabilirdi

AVUKAT : Sayın Tanık
 bakımınız altında bulunan tutukluların
 yaşamaları yada ölmeleri konusunda
 sizin bir rolünüz oldu mu

TANIK 3 : Bazen
 bir - iki kişinin hayatını
 kurtarabiliyordum

AVUKAT : Ölüme gönderilen tutukluları bazen
 size seçtiriyorlar mıydı

TANIK 3 : Kaç kişinin öldürüleceğine
 Kamp idaresi karar veriyordu
 Bu sayı kesindi
 Ama listelerdeki isimlerde
 değişiklik yapılabiliirdi

AVUKAT : İki hasta arasında
seçme yapmanız gerekince
bu seçmeyi
neye dayanarak yapıyordunuz

TANIK 3 : Kendi kendimize
şunu sormak zorundaydık
Tıbbi açıdan
hastalardan hangisinin
yaşama ihtimali daha fazladır
Sonra
daha güç bir soruyla karşılaşıyorduk
Hastalardan hangisinin yaşaması
daha faydalıdır

AVUKAT : Belirli bir ölçünüz var mıydı

TANIK 3 : Tabii
Siyasi bakımdan faal olanlar
birbirlerine kenetleniyor
birbirlerini destekliyorlardı
Ben
Kamp Direniş Hareketi'nin
üyelerinden olduğum için
herşeyden önce
kendi arkadaşlarımın
hayatlarını kurtarmaya çalıştım

AVUKAT : Direniş Hareketi'nin
kampta yapmak istediği şeyler
nelerdi

TANIK 3 : İlk görevimiz
dayanışmayı sağlamaktı
Kamptaki olayları
yazdık
birer belge haline getirdik
Sonra bu belgeleri
madeni kutular içine koyup gömdük

- AVUKAT : Dış dünyayla
yada partizan gruplarıyla
ilişkiniz var mıydı
- TANIK 3 : fabrikalarda çalışan tutuklular
zaman zaman
partizanlarla ilişki kurabiliyorlardı
Savaş hakkında
bilgi alıyorlardı onlardan
- AVUKAT : Silahlı bir ayaklanma için
hazırlık yapıldı mı
- TANIK 3 : Bir süre sonra
kampa gizlice
patlayıcı madde getirmeyi
başarabildik
- AVUKAT : Kamp içerden olsun
dışardan olsun
bir saldırıya uğradı mı
- TANIK 3 : Savaşın son kısmında
fırınlarda çalışan
Özel Birlik
bir ayaklanma düzenledi
Başarısızlıkla sonuçlandı
Bundan başka
bir ayaklanma olmadı
Dışardan da bir saldırı gelmedi
- AVUKAT : İlişki kurduğunuz kimselerin
aracılığıyla
dışardan hiç yardım istediniz mi
- TANIK 3 : Kamptaki durumu bildiren
raporlar veriyorduk boyuna
- AVUKAT : Bu raporlarla
ne gibi bir sonuç almayı
umuyordunuz

TANIK 3 : Ya gaz odalarını
yada demiryolunu hedef alan
bir hava akını bekliyorduk

AVUKAT : Tanığa sormak istediğim bir şey var
Kampta tek başlarına bırakılmışlar
kimseden yardım görmemişler
Nasıl oluyor da bu şartlar altında
direnmeyi düşünebilmişler

TANIK 3 : Kamp şartları içinde
sağ kalmak
yeterli bir direnişti zaten
Hiçbir şeyi unutmamak gerekiyordu
Birgün gelecek
başımızdan geçenleri
herkese anlatacaktık

AVUKAT : Tanık
doktor olarak ettiği yemine
nasıl bağlı kaldığını
söyleyebilir mi

SAVCI : Bu soruya itiraz ediyoruz
Tanığı
sanıklarla bir tutmaya çalışıyorlar
Sanıklar kendi istekleriyle öldürdüler
Tanıklar ise
ölüm cezalarının uygulanışında
bulunmaya zorlandılar

TANIK 3 : Şöyle cevap vermek istiyorum
Tutuklular arasında
kendi özel durumlarından ötürü
ölümlelerini geciktirmiş olanlar vardı
Bunlar
kamp yöneticilerine

ister istemez
 daha yakınlaşmışlardı
 Yaşama imkanını elde etmek için
 onlarla işbirliği yapıyormuş gibi
 görünmek zorundaydılar
 Çalıştığım yerde
 bunu iyice anladım
 Çok geçmeden
 kamp doktorlarına bağlanmıştım
 Bu bağlılık
 onlarla
 aynı meslekten oluşumdan değildi sadece
 kamp düzeninin yürümesi için
 ben de işbirliği ediyordum
 Biz tutuklular da
 en önemli görevlerde bulunanlardan
 ölmek üzere olan tutuklulara kadar
 biz de
 bu düzenin birer parçasıydık
 Kamp personeline
 dışardaki insanlara olduğumuzdan
 daha yakındık

AVUKAT : Tanık
 yöneticilerle tutuklular arasında
 bir anlayış olduğunu mu
 söylüyor

TANIK 3 : Bugün başımızdan geçenleri
 kamplarda bulunmamış kimselere anlatı-
 yoruz
 akla hayale sığmaz şeyler olarak
 kabulleniyorlar bunları
 Ama kampta
 tutuklu yada gardiyan olarak bulunanlar
 aynı insanlardı

Pek çok kişiydik biz kamptakiler
 bizi oraya kapatanlar da çoktu
 Onun için
 başımızdan geçenlerde
 anlaşılmayacak birşey olmasa gerek
 Tutuklu rolü oynamak üzere
 getirilenlerin çoğu
 gardiyan rolü oynamak üzere
 getirilenlerle
 Aynı değer ölçüleri içinde yetişmişlerdi
 Dünya görüşleri aynıydı
 Aynı ulus için
 çalışmışlardı
 Tutuklu olmasalardı
 kolayca gardiyan olabilirlerdi kampta
 Onun için
 başımızdan geçenleri
 akla hayale sığmaz şeyler olarak
 düşünmeyelim
 şaşırmayalım
 Kampları yaratan rejimin
 nasıl bir toplumdan çıktığını biliyorduk
 Kampın düzeni de
 o toplum düzeninin bir parçasıydı
 Sonuç kaçınılmazdı
 Sömürenler
 büyük güçlerini
 çekinmeden kullandılar
 sömürülenler ise
 herşeylerini verdiler
 küllerine kadar

AVUKAT : Toplumı baştan başa karalayan
 ve zararlı bir ideolojiyi yansıtan
 bu düşünceyi
 kesinlikle reddediyoruz

TANIK 3 : Rampaya gelenlerin çoğu
 olup biteni anlamaya
 vakit bulamazlardı artık
 Şaşkınlık içindeydiler
 Kendilerinin öldürölmelerine
 boyun eğerlerdi
 sessizce
 hiçbir şey anlamıyorlardı çünkü
 Kahraman diyoruz onlara
 ama anlamsızdı ölümleri
 O milyonları
 sövgöler
 ve havlayan köpekler arasında
 ışıldakların altında göröyoruz bugün
 Dışımızdaki dünya da soruyor
 Nasıl oldu da
 öldürölmelerine gözyumdular diye
 Bizler
 hâlâ o anılarla yaşayanlar
 biliyoruz
 Belki milyonlarca insan daha var
 bugün dünyada
 kendi ölümlerini bekliyorlar
 Üstelik bu ölümler artık
 eskisinden çok daha başka
 ölçölere göre olacak

AVUKAT : Sayın Tanık
 Kampa götürölmeden önce de
 siyasi çalışmalarda
 bulunmuş muydunuz

TANIK 3 : Evet
 Bu yüzden de
 neden kampta olduğumuzu

anlayabiliyorduk
 Bizim gücümüz de bu bilinçti işte
 Kimliğimizi korumamıza
 yardım ediyordu
 Ama bu güç
 çoğumuzun ölmesine
 engel olamadı
 Böyle şeyler bile
 yıkılıp gidiyordu

TANIK 7 : Fırına götürdüler bizi
 1200 kişiydik
 Uzun süre beklemek zorunda kaldık
 bizden önce bir grup daha vardı çünkü
 Biraz kenara çekilmiştim
 Bir tutuklu geldi yanıma
 çok gençti
 Git buradan
 diye fısıldadı
 Ben de
 tahta ayakkabılarımı alıp gittim
 Bir köşeye geldim
 Bir başkası çıktı karşıma
 Nereye gidiyorsun
 diye sordu
 Beni gönderdiler
 dedim
 Öyleyse gel benimle dedi
 Kampa böyle döndüm

AVUKAT : O kadar kolay mıydı bu
 Canı isteyen kaçabiliyor muydu

TANIK 7 : Başkalarını bilmiyorum
 Ben uzaklaştım oradan
 hastahaneye geldim

Doktor
Yaşamak istiyor musun
diye sordu
Evet dedim
Bir süre bana baktı
ondan sonra da yanına aldı beni

AVUKAT : Sonra da ölmediniz
kamptan çıktınız

TANIK 7 : Evet
kamptan çıktım
ama kamp hâlâ orada

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI III

YARGIÇ : Kadınlar Bloku On Numarada
birkaç ay geçirdiniz
Bazı tıbbi deneyler yapılmış orada
Bize o deneyleri anlatır mısınız

K. TANIK 4 : **Susar**

YARGIÇ : Sizi anlıyoruz
Konuşmak istemiyorsunuz
Susmayı daha uygun buluyorsunuz
Ama
burada ele alınan konuyu
aydınlayabilecek bazı şeyleri
hatırlamanızı rica ediyoruz

K. TANIK 4 : Kadınlar Bloku'nda
600 kişiydik
Deneyleri Profesör Clauberg yönetti

Kamptaki öteki doktorlar da
deneylerde kullanılacak
insanları seçtiler

YARGIÇ : Neler yapıldı deneylerde

K. TANIK 4 : **Susar**

AVUKAT : Tanık
olanları hatırlamıyor mu

K. TANIK : Kamptan beri
hastayım

AVUKAT : Hastalığınızın
ne gibi belirtileri var

K. TANIK 4 : Başım dönüyor
midem bulanıyor
Biraz önce
tuvalette kustum
klorin kokuyordu çünkü
Cesetlerin üstüne
klorin dökerlerdi
kapalı odalarda
kalamıyorum

AVUKAT : Unutkanlık da var mı

K. TANIK 4 : Unutmak isterdim
ama hâlâ gözlerimin önünde
Kolumdaki numarayı
yoketmek istiyorum
Yazın
kolsuz elbise giydiğimde
herkes bana bakıyor
gözlerinde
hep aynı ifade var

AVUKAT : Nasıl bir ifade

K. TANIK 4 : Hor görme

AVUKAT : Size hâlâ
işkence edildiğini mi
hissediyorsunuz

K. TANIK 4 : Susar

YARGIÇ : Hatırladığınız deneyleri
lütfen anlatın

K. TANIK 4 : Kızlar vardı
17 - 18 yaşlarında
En sağlam tutuklular arasından
seçilmişlerdi
Röntgen deneylerini
onların üstünde yaptılar

YARGIÇ : Nasıl deneylerdi bunlar

K. TANIK 4 : Kızlar
röntgen makinesinin
önüne konurlardı
Karınlarıyla kalçalarına
Sonra da
yumurtalıklarına çevrilirdi ışınlar
yakmak için
Vücutları
yanıklarla kaplandı
çıban içinde kaldı

YARGIÇ : Ne oldu kızlara

K. TANIK 4 : 3 ay içinde
çeşitli ameliyatlar geçirdiler

YARGIÇ : Nasıl ameliyatlar

K. TANIK 4 : Yumurtalıklarıyla
cinsiyet guddelerini çıkardılar

YARGIÇ : Öldü mü hastalar

K. TANIK 4 : Ameliyat sırasında ölmeseler bile
kısa bir süre sonra öldüler
Birkaç hafta içinde
kızlar bütün bütüne değiştiler
ihtiyar birer kadın
olup çıktılar

YARGIÇ : Buradaki sanıklardan
herhangi biri
bu ameliyatlara katılmış mıydı
Hatırlıyor musunuz

K. TANIK 4 : Bütün doktorlar
her gün toplanıp konuşurlardı
Hiç olmazsa
bu ameliyatlardan
haberleri olmuştur

AVUKAT : Şiddetle itiraz ediyoruz
Müvekkillerimin
o sırada kampta bulunmaları
ameliyatlara katıldıklarını
göstermez

YARGIÇ : Başka ne gibi
ameliyatlar yapıldı

K. TANIK 4 : **Susar**

AVUKAT : Öyle sanıyoruz ki
tanık
hastalığından ötürü
doğru ifade verecek
durumda değildir

SAVCI : Görüp geçirdiğiniz
başka deneyleri de
anlatır mısınız

K. TANIĞ 4 : Kadınlık organlarına
bir tüp yerleştiriliyordu
Tüpün ucu bir hortuma bağlıydı
Hortumla
bir sıvı fışkırtılıyordu rahme

YARGIÇ : Nasıl bir sıvı

K. TANIĞ 4 : Çimento gibi bir sıvı
İnsanın içini yakıyordu
Doğum sancısı gibi
bir sancı veriyordu
Karnı patlayacak gibi oluyordu
insanın
Sonra da kadınlar
iki büklüm
röntgen masasına
götürülüyordu
orada film çekiliyordu

YARGIÇ : Bu deneyin amacı neydi

K. TANIĞ 4 : Yumurtalık yollarının tıkanıp
gebeliğin önlenmesini
sağlamaya çalışıyorlardı

YARGIÇ : Bu deneyler
aynı hasta üzerinde
tekrarlanıyor muydu

K. TANIĞ 4 : İlk sıvıdan sonra
bir başka sıvı daha fışkırtılıyordu
röntgen çekilmesi için
Röntgen çekildikten sonra
bazen ilk sıvıyı
yine fışkırtıyorlardı

3 - 4 hafta içinde
aynı şey birkaç kere tekrarlanıyordu
Ölümlerin çoğu
rahmin yumurtalıkların
iltihaplanması yüzünden oldu
Ameliyatlar arasında
tıbbi araçların
sterilize edildiğini
hiç görmedim

YARGIÇ : Aşağı yukarı
kaç ameliyat yapıldı böyle

K. TANIK 4 : Onuncu Blok'ta geçirdiğim
6 ay içinde
bu çeşit 400 ameliyat yapıldı
Bu arada
sun'i ilkaha (döllenme) da başvurular
Hasta gebe kalırsa
çocuğu alıyorlardı

YARGIÇ : Gebeliğin kaçınıcı ayında

K. TANIK 4 : Yedinci ayında
Gebelik süresince
sayısız röntgen çekiyorlardı
Yedinci ayda çocuk
ölü doğmazsa
öldürüp otopsi yapıyorlardı

AVUKAT : Tanık
duyduklarını mı anlatıyor
yoksa gördüklerini mi

K. TANIK 4 : Başımdan geçenleri anlatıyorum

AVUKAT : Peki
sizin ölümünüze
ne engel oldu

K. TANIK 4 : Kampın boşaltılması

Beşinci Kanto
LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ

Beşinci Kanto : LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ

I

YARGIÇ: Lili Tofler adı
size birşey hatırlatıyor mu

K. TANIK 5 : Evet
Lili Tofler
çok güzel bir kızdı
Bir tutukluya mektup yazdığı için
gözaltına alındı
Tutukluya verilmeden önce
ele geçirildi mektup
Lili Tofler sorguya çekildi
Tutuklunun adını vermesini istediler
Sorguyu Boger yönetiyordu
onun emriyle
Kömürlük dediğimiz yere götürdüler
Lili Tofler'i
Çırılçıplak soyup
duvarın önüne diktiler
Birkaç kere
kurşuna dizecekmiş gibi yaptılar
Yalancıkıtan emirler verdiler
ama öldürmediler
Sonunda Lili Tofler
diz çöküp
Öldürün beni
diye yalvardı

YARGIÇ : Öldürdüler mi

K. TANIĞI 5 : Evet

TANIĞI 6 : Kömürlükte bir hücreye kapatılmışım
Mektup olayına karışan
2 tutukluyla birlikte
Lili Toşler de kömürlüğe getirildi
O günlerde
sadece bir kere gidebildim helaya
Bize bakan tutuklulardan
Jakob yardım etti
Giderken
Jakob ansızın bir başka odaya soktu beni
Kapıdaki çatlaktan
Lili Toşler'i gördüm
Boger helaya götürüyordu onu
İki el ateş edildiğini duydum
Boger çıktı
kızın yerde yattığını gördüm
ölmüştü
Öteki iki tutuklu da
daha sonra
Boger tarafından öldürüldüler
avlude

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu olay hakkında bir diyeceğiniz
var mı

SANIĞI 2 : Lili Toşler'in öldürüldüğü
doğrudur
Siyasi Şube'de daktilo olduğu için
devlet sırlarını biliyordu
Bu yüzden

tutuklularla ilişki kurması
kesin olarak yasaktı
Öldürülmesine ben karışmadım
Jakob onun ölümünü duyunca sarsıldı
ağladı
Ben de onun kadar sarsıldım

YARGIÇ : Mektupta ne yazılıydı
Söyleyebilir misiniz

SANIK 2 : Hayır

YARGIÇ : Mektupta ne yazılıydı
Söyleyebilir misiniz

K. TANIK 5 : Lili Tofler
bütün o görüp geçirdiklerinden sonra
yaşamalarının
mümkün olup olmayacağını
soruyordu
Daha önce gönderdiği notu
alıp almadığını da soruyordu
arkadaşına
Ayrıca
duyduğu bazı iyi haberleri de
bildiriyordu

AVUKAT : Tanık bu bilgiyi
nereden edinmiş

K. TANIK 5 : Lili Tofler'le arkadaşım
Aynı blokta kalıyorduk
Bana bu mektubun sözünü etti
Zaten daha sonra gördüm mektubu
Kampta kayıt bürosunda çalışıyordum

Lili Tofler'in
ölüm belgesi büroya geldi
Mektup da o belgeye ekliydi

YARGIÇ : Mektubun kime gönderildiğini
biliyor muydunuz

K. TANIK 5 : Evet

YARGIÇ : Lili Tofler
adını açıkladı mı onun

K. TANIK 5 : Hayır
Tutuklular avluya toplandı
Lili'nin
o kimseyi göstermesi istendi
Çok iyi hatırlıyorum
Lili
arkadaşının önünde durdu
gözlerinin içine baktı
sonra tek kelime bile söylemeden
geçip gitti

AVUKAT : Siz de
yoklamalarda bulunmak
zorunda mıydınız

K. TANIK 5 : Evet

AVUKAT : Yoklama nerede yapılıyordu

K. TANIK 5 : Mutfak barakalarının önündeki
alandan

AVUKAT : Nasıl bir yerdi alan

K. TANIK 5 : Sağda
darağaçlarının ötesinde
İrtibat Şefi'ne ait olan
küçük gözcü kulesi vardı
Tahtadan yapılmıştı
ama boyayarak
taşa benzetmeye çalışmışlardı onu
Damında bir rüzgar gülü vardı
Tutuklular
blokların arasındaki
yolları doldurdular
Lili Tofler
hepsinin önünden geçirildi
O gün
mutfağın damına
koca koca harflerle yazılmış
yazıları okudum
ÖZGÜRLÜĞE BİR TEK YOLDAN
VARILIR
O YOLUN ÜSTÜNDE DE
İTAAT ÇALIŞMA TEMİZLİK
NAMUS DOĞRULUK
VE VATAN SEVGİSİ VARDIR

YARGIÇ : Mektubun gönderildiği tutuklunun
kim olduğu anlaşıldı mı

K. TANIK 5 : Hayır

Beşinci Kanto : LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ

II

Sayın Tanık
Siz o sırada
kampın tarım işlerine bakıyordunuz
Lili Tofler
tutuklu olarak
sizin yönetiminiz altında bulunan
bürolardan birinde çalışıyordu
Lili Tofler'in işi neydi

TANIK 1 : Hatırladığım kadarıyla
sekreterlik yapıyordu galiba

YARGIÇ : Siyasi Şube'den mi gelmişti

TANIK 1 : Şu anda hatırlamıyorum
Bizim işimizin
kampla doğrudan doğruya
bir ilişkisi yoktu
Biz iktisadi büroya bağlıydık
Kauçuğun
savaş endüstrisinde
önemli bir yeri vardı
Benim görevlerim
tamamen bilimseldi

YARGIÇ : Lili Tofler'in
gözaltına alınışı hakkında
neler biliyorsunuz

- TANIK 1 : Bir mektupla
ilgiliydi galiba
- YARGIÇ : Lili Tofler
bu mektup yüzünden mi
gözüne alındı
- TANIK 1 : Galiba mektubu
kampa gönderilen havuçların arasında
bulmuşlar
- YARGIÇ : Havuçlar
ne amaçla yetiştiriliyordu
- TANIK 1 : Tıbbi Şube için
yetiştiriyorduk
- YARGIÇ : Ne amaçla
- TANIK 1 : Herhalde
hastalara yiyecek olarak
verilsin diye
Profesör Clauberg emretmişti
- YARGIÇ : Profesör clauberg'in
çalışmaları hakkında
ne biliyorsunuz
- TANIK 1 : İlaç endüstrisi için
araştırmalar yapıyordu
- YARGIÇ : Ne gibi araştırmalar
- TANIK 1 : Bilmiyorum
Bütün bildiğim

kampın
 çeşitli endüstrilerle
 işbirliği yapıyordu
 Tutuklular
 bazı fabrikalarda çalışıyordu

SAVCI : Sizin büro
 hangi endüstriyle
 işbirliği yapıyordu

TANIK 1 : Biz
 IG Farben'in
 Buna fabrikasına bağlıydık
 Savaş üretimine
 katkıda bulunuyorduk

SAVCI : O fabrikalar kurulurken
 gerekli emeğin
 tutuklular tarafından
 karşılanacağı düşünülmüştü
 Bunu biliyor muydunuz

TANIK 1 : Evet biliyordum

SAVCI : Fabrikalarda
 çalışan tutuklulara
 ücret veriliyor muydu

TANIK 1 : Tabii

SAVCI : Belli bir ücret veriliyordu
 Ne kadar veriliyordu

TANIK 1 : Usta bir işçi
 4 mark alıyordu günde
 Ötekiler de 3'er mark alıyorlardı

SAVCI : Günde kaç saat çalışıyorlardı

TANIK 1 : Onbir saat

SAVCI : Ücretler kime ödeniyordu

TANIK 1 : Kamp idaresine
Tutuklulara bakmak da
kamp idaresinin göreviydi

SAVCI : Tutukluların beslenmesi nasıldı

TANIK 1 : Benim bulunduğum fabrikada
iyi besleniyorlardı

SAVCI : Tutukluların
son güçlerine kadar çalıştırılıp
sonra öldürüldüklerini
bilmiyor muydunuz

TANIK 1 : Ben onlar için
elimden geleni yapmaya çalıştım
Bizim fabrikadaki tutukluların
her gün
kamptan işe gelip giderken
kilometrelerce yol yürüdüğünü gördükçe
içim sızlardı
Yanımızda çalışan işçilerin
daha iyi şartlarla yaşaması için
elimden geleni yaptım
hepsine
sağlam kunduralar verdirttim

SAVCI : Fabrikanızda
kaç tutuklu çalışıyordu

TANIK 1 : 500 - 600 arası

SAVCI : İşçilerin
durmadan değiştiğini
farketmediniz mi

TANIK 1 : Ben hepsi için
elimden geleni yaptım

SAVCI : Hastalık olayları görüldü mü

TANIK 1 : Tabii bazı hastalıklar görüldü
Ayrıca
kamptaki salgın hastalıklardan da
haberim vardı

SAVCI : Viziteye çıkanların
bir daha dönmemesi
dikkatinizi çekmedi mi

TANIK 1 : Hayır
İşçi sayısında
bir azalma yoktu

SAVCI : Tutuklulara eziyet edildiği konusunda
birşeyler duyduunuz mu

TANIK 1 : Evet duydum

SAVCI : Ne duyduunuz

TANIK 1 : Dövüldüklerini duydum

YARGIÇ : Kimler tarafından

- TANIK 1 :** Bilmiyorum
Kendim görmedim
Sadece duydum
- SAVCI :** Kampta insanların
toptan yokedildiğini
biliyor muydunuz
- TANIK 1 :** İnsan orada 3 yıl kalınca
bazı şeyler duyuyor tabii
Evet
kampta neler olup bittiğini biliyorduk
Ama sonraları
rakamları duyunca
inanamadım
- SAVCI :** Ölüme gönderilenleri
gördünüz mü
- TANIK 1 :** Ya bir
ya iki kere gördüm
- SAVCI :** Buradaki sanıklar arasından
kimseyi tanıyor musunuz
- TANIK 1 :** Bazılarını tanıyorum
Daha çok yöneticileri
Bazen eğlenmek
vakit geçirmek için
klüpte otururduk
- SAVCI :** Bugün
Hükümet danışmanısınız
Savaşın sonra
sivil hayata dönüldüğünde
o insanlarla
yeniden karşılaşmadınız mı

TANIK 1 : Belki
bir-ikisiyle karşılaşmışımdır

SAVCI : Karşılaştığınızda
o zamanki olaylardan
söz açtınız mı

TANIK 1 : Sayın Savcı
Biz o zaman
savaşın kazanılmasıyla
ilgileniyorduk sadece

SAVCI : Mahkeme bu konuyla ilgili
üç tanık çağırmıştı
Bu tanıklar
kampla işbirliğinde bulunan
fabrikalarda
yöneticilik yapmışlardı
Tanıklardan biri
kör olduğuna dair bir belge gönderip
gelemeyeceğini bildirdi
İkinci tanık da
belkemiğindeki bir kırık yüzünden
gelemiyor
Sadece
yönetim kurulunda
başkanlık yapmış bir tanık
gelmiş bulunuyor
Sayın Tanık
Siz hâlâ
o zamanlar tutukluları
işçi olarak çalıştırmış
fabrikalardan birinde misiniz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Bu sorunun bir tek amacı var
Endüstrimize karşı
güvensizlik yaratmak

TANIK 2 : Artık çalışmıyorum

SAVCI : Emekliye mi ayrıldınız

TANIK 2 : Evet

SAVCI : Aldığınız emekli maaşı
yılda
300.000 markı buluyor mu

AVUKAT : Bu soruya itiraz ediyoruz

SAVCI : Şatonuzda yaşıyorsunuz
Adını değiştiren şirketinizin
işleriyle de ilgilenmiyorsunuz artık
Vakit geçirmek için ne yapıyorsunuz

TANIK 2 : Porselen ve gravür
kolleksiyonu yapıyorum
ayrıca halk sanatından
örnekler de topluyorum

AVUKAT : Bu gibi soruların
duruşmamızla
en ufak ilgisi yok

SAVCI : Siz tutukluların işçi olarak
fabrikaya alınmasından sorumluydunuz
Çalışamayacak durumda olan
tutuklular konusunda
şirketinizle
kamp idaresi arasında
bir anlaşma yapılmıştı
Bu anlaşma hakkında ne biliyorsunuz

TANIK 2 : Hiçbir şey bilmiyorum

SAVCI : Mahkemenin elinde
bazı haftalık raporlar var
Bu raporlarda
çalışamayacak duruma gelmiş
tutukluların adları yazılı

TANIK 2 : Bu konuda
hiçbir şey bilmiyorum

SAVCI : Tutukluların fiziki durumları
ilginizi çekmedi mi

TANIK 2 : Ben zaten
o işçilerin fabrikaya alınmasına
karşı koymuştum
Hem toplumsal
hem de siyasal bakımdan
güvenilir insanlar değillerdi

SAVCI : Mahkemenin elinde bazı belgeler var
Bu belgelerde
kamp idaresiyle
sizin şirketiniz arasındaki
yararlı bağılıktan sözediliyor
Raporlardan birinde şunlar yazılı
Yemekte kararlaştırıldığına göre
mükemmel kamp düzeninde
uygulanan ölçüler
bundan sonra
Buna şirketinde de uygulanacaktır
Sayın Tanık
Bu ölçüler nelerdi

TANIK 2 : Ben sadece görevimi yapıyordum
Devletin isteklerini
yerine getirmekten başka
bir amacım yoktu

SAVCI : Sayın Tanık
Neden daha açık konuşmuyorsunuz
Bir başka tanık
kamptaki sömürü düzenini
açıkça ortaya koydu
Bunun doğru olduğunu söylemekten
niye kaçınıyorsunuz
Sayın Tanık
Siz
ve büyük şirketinizin
öteki yöneticileri
sayısız kurbanlar vererek
sonsuz kârlar elde ettiniz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz

SAVCI : Unutmayın
bu şirketlerin varisleri
büyük servetlere kondular
şimdi de
yayılma dönemi diye adlandırılan
yeni bir döneme
girmeye hazırlanıyorlar

AVUKAT : Bu itirafların
tutanaklara geçirilmesini
istiyoruz

Beşinci Kanto : LILI TOFLER'İN ÖLÜMÜ III

YARGIÇ : Lili Tofler'in
gözaltına alınması konusunda
ne biliyorsunuz

TANIK 1 : Pek birşey bilmiyorum
Götürüldüğünü hatırlıyorum sadece
Ne olduğunu sordum
Sorguya çekilecek
dediler
Sonra da
öldürüldüğünü duydum

YARGIÇ : Kim öldürdü

TANIK 1 : Bilmiyorum
Orada değildim

YARGIÇ : Siz o sırada
tuğgeneraldiniz
Yanınızda çalışan işçilerin
biri götürülünce
duruma elkoymadınız mı

TANIK 1 : Niye götürüldüğünü
tam olarak bilmiyordum

YARGIÇ : Öğrenmek gereğini duymadınız mı

TANIK 1 : Karışmaya yetkim yoktu

YARGIÇ : Ama götürülen
işçilerinizden biriydi
Önemli savaş üretiminde
ihtiyacınız olan biri

TANIK 1 : Lili Tofler vasıfsız bir işçiydi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siyasi Şube'dekiler
rütbece sizin altınızdaydılar
Bu saldırıya
niye izin verdiniz

TANIK 1 : Sayın Yargıç
O sırada
herkes için geçerli
bir kural vardı
Tutuklulara yardım ederken
dikkatli olmak
Bir noktadan ileriye gitmek
mümkün değildi

YARGIÇ : Lili Tofler'in
mektup yazdığı tutukluyu
tanık olarak çağırıyoruz
Sayın Tanık
Nasıl oldu da siz ölmediniz

TANIK 9 : Lili Tofler
kömürlüğe götürüldükten
birkaç gün sonra
beni de götürdüler
Lili'nin beni eleverdiğini sandım
ama başkalarıyla birlikte
rehine olarak götürmüşlerdi beni

Lili her sabah
 ve her gün öğleden sonra
 bir saat ayakta duruyormuş
 Bu süre içinde Boger
 tabancasını hep şakağında tutuyormuş
 Lili'nin
 4 gün sürdü bu
 Sonra 50 tutukluyla birlikte
 kurşuna dizilmeye götürüldüm
 Bu arada hep
 mektubun bana yazıldığını
 öğrendiler sanıyordum
 Bizi soyup
 koridora aldılar
 Daktilonun
 listede
 numaramın yanına
 bir çarpı işareti koyduğunu gördüm
 Kağıt üzerinde ölmüştüm bile
 Tutuklular avluya götürülüp
 kurşuna dizildiler
 Yalnız nedense
 iki kişi bırakıldı
 Biri bendim
 Koridordayken
 ansızın Jakob geldi yanma
 beni avluya götürdü
 Kurşuna dizileceğim sandım
 Ama Jakob
 üstüste yığılmış
 ölüleri gösterdi bana
 Mektubu kampa getiren iki tutuklu
 en üstte yatıyordu
 Biraz ötede Lili vardı

kalbine iki kurşun yemişti
Jakob'a sordum
Kim öldürdü
diye
Boger
dedi

YARGIÇ : Sanık Boger
Söylemek istediğiniz birşey var mı

SANIK 2 : Hayır teşekkür ederim

YARGIÇ : Lili Tofler'in nereli olduğunu
biliyor musunuz

K. TANIK 5 : Lili'yi ne zaman görsem
Nasılsın Lili
diye sorardım
İyiyim derdi
Ben her zaman iyiyim

Altıncı Kanto
ONBAŞI STARK

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

I

- TANIK 8 : Sanık Stark
Kayıt Bürosu'nda şefimizdi
Orada çalışıyordum ben
O sıralarda yirmi yaşındaydı Stark
Boş zamanlarında
lise bitirme sınavlarına
hazırlanıyordu
Tutuklular arasında
üniversite mezunlarına raslayınca
sevinirdi
Onlara sorular sorar
kendi bilgisini yoklardı
Bir akşam
iki çocuğuyla birlikte
Polonyalı bir kadın getirildiğinde
Stark bizimle
Goethe'nin hümanizması üzerine
tartışıyordu
- YARGIÇ : Kadınla çocukları
niye getirilmişlerdi
- TANIK 8 : Onu sonradan öğrendik
Kadının elinden tutarak getirdiği
sekiz yaşındaki çocuk
kamptaki bürodan
küçük bir tavşan almış

Oynasın diye
 iki yaşındaki kardeşine vermiş
 tavşanı
 Bu yüzden
 üçü de öldürülecekmiş
 Onları
 Stark öldürdü

YARGIÇ : Siz gördünüz mü öldürüldüğünü

TANIK 8 : O sıralarda
 tutukluları
 eski fırınların orada
 öldürüyorlardı
 Kayıt Bürosu'nun tam arkasında
 Pencereden
 Stark'ın
 fırınlara girdiğini gördük
 Anneyle çocuklar yanındaydı
 Tüfeğini omuzuna asmıştı
 Sonra birkaç el ateş edildiğini duyduk
 Stark tekbaşına çıktı

YARGIÇ : Sanık Stark
 Bu olayın doğruluğunu
 kabul ediyor musunuz

SANIK 12 : Şiddetle reddediyorum

YARGIÇ : Kamptaki göreviniz neydi

SANIK 12 : Blok Şefi'ydim

YARGIÇ : Kampa nasıl geldiniz

- SANIK 12 : Başkalarıyla birlikte
gönderildim
- YARGIÇ : Kampa gelir gelmez
Blok Şefliği mi yapmaya başladınız
- SANIK 12 : Evet
o görevle gönderilmiştim kampa
- YARGIÇ : Blok Şefliği yapabilecek
durumda mıydınız
- SANIK 12 : Liderlik kursunu bitirmiştım
- YARGIÇ : Uymanız gereken kurallar
size öğretildi mi
- SANIK 12 : Kısaca bildirildi
- YARGIÇ : Kampa gelişinizde ne oldu
- SANIK 12 : Bizi karşıladılar
- YARGIÇ : Kimler karşıladı
- SANIK 12 : Komutan
Komutan Yardımcısı
Emniyet Şefi
İrtibat Şefi
- YARGIÇ : Ne gibi işler verdiler size
- SANIK 12 : Önce
tutukluların bulunduğu
bir bloka verdiler beni
Bu blokta daha çok
gençler vardı
öğrenciler

YARGIÇ : Niye tutuklanmışlardı

SANIK 12 : Direniş hareketiyle
ilgileri olduğu için galiba
Emniyet Müdürlüğü'nün emriyle
gönderilmişlerdi

YARGIÇ : Sevk kağıtlarını gördünüz mü

SANIK 12 : Hayır
O işlerle ilgim yoktu

YARGIÇ : Asıl işiniz neydi

SANIK 12 : Hepsini
gözaltında bulunduruyordum
Bir de
işe zamanında gitmelerini
sağlıyordum

YARGIÇ : Kaçmaya çalışan oldu mu

SANIK 12 : Ben oradayken olmadı

YARGIÇ : Tutuklulara
yeteri kadar yemek veriliyor muydu

SANIK 12 : Herkese
bিরer tas çorba veriliyordu

YARGIÇ : Tutuklular
çalışamayacak durumda olurlarsa
yada çalışmak istemezlerse
ne yapıyordunuz

SANIK 12 : Böyle birşey olmadı

YARGIÇ : Tutuklular
yasak birşey yaparsa
zor kullanıyor muydunuz

SANIK 12 : Böyle birşey olmadı
Kimseyi şikayet etmedim

YARGIÇ : Kimseyi dövmediniz mi

SANIK 12 : Dövmek için bir sebep yoktu

YARGIÇ : Siyasi Şube'nin
Kayıt Bürosu'na
ne zaman geldiniz

SANIK 12 : 1941 Mayıs'nda

YARGIÇ : Oraya gönderilmenizin
sebebi neydi

SANIK 12 : Bir gün atla gezinirken
Binbaşı Grabner'e rasladım
Siyasi Şube'nin şefiydi
Mesleğimi sordu
öğrenciyim
imtihanlara hazırlanıyorum
dedim
Senin gibilerine
ihtiyacımız var
dedi
Birkaç gün sonra da
Komutanlığın emriyle
Kayıt Bürosu'na atandım

YARGIÇ : Kayıt Bürosu'nda
ne iş yapıyordunuz

SANIK 12 : Gelen tutuklulara
birer numara veriyorduk
Sonra
sicillerini çıkarıp
özel dosyalarını hazırlıyorduk

YARGIÇ : Tutuklular neyle geliyordu

SANIK 12 : Yaya geliyordu bazıları
bazıları kamyonla
bazıları da trenle
getirililiyordu
Trenler
Salı Perşembe ve Cuma günleri
hiç aksamadan geliyordu

YARGIÇ : Siz mi karşılıyordunuz onları

SANIK 12 : Tutukluların geleceği bildirilince
hazır oluyorduk
Önce kamp kapısının önüne sıralıyorduk
onları
Başlarındaki sorumlu
evrakları bize teslim ediyordu
Tutukluları sayıp
hepsine birer numara veriyorduk
O günlerde
dövmeyle yazmıyorduk numaraları
Birer mukavva üstüne yazıp
üçer tane hazırlıyorduk
Numaraların biri
tutukluda kalıyor

biri elbiselerine
öteki de
değerli eşyalarına iştiriliyordu
Tutuklu
kendisine verilen mukavvayı
saklamak zorundaydı
Daha sonra o mukavvayı alıp
kumaşa yazılmış numarayla
değiştiriyorduk

YARGIÇ : Sizin göreviniz neydi

SANIK 12 : Numaraları ben veriyordum
sonra soyunma odasına götürüyordum
tutukluları
Orada yıkanıp
üniformalarını giyiyorlardı
Saçları da kesiliyordu
Sonra
kayıtlara devam ediliyordu

YARGIÇ : Nasıl yapılıyordu kayıtlar

SANIK 12 : Sicilleri doldurulup
dosyalanıyordu
Sonra da bir liste hazırlanıyordu
Listede tutuklunun
siyasi mi
yoksa
başka ırktan mı olduğu
belirtiliyordu
Bu liste
çeşitli şubelere gönderiliyordu

YARGIÇ : Hangi şubelere

SANIK 12 : Emniyet Subaylığına
Komutanlığa
Siyasi Şube'ye
Başhekimliğe
Her gün
11 - 12 kopya hazırlanıp
dağıtılıyordu

YARGIÇ : Tutuklularla
başka ilişkileriniz de
oluyor muydu

SANIK 12 : Ben sadece
kayıt işleriyle uğraşıyordum

SAVCI : Sanık Stark
Bütün tutukluların gelişinde
siz de bulundunuz mu

SANIK 12 : Bana öyle emir verilmişti
Bulunmak zorundaydım

SAVCI : Göreviniz neydi

SANIK 12 : Ben sadece
kayıt işlerinden
sorumluydum

SAVCI : Neler yapıyordunuz

SANIK 12 : Tutukluların bazıları
alınıyordu
Ben de onların kaydını yapıyordum

SAVCI : Ötekiler

SANIK 12 : Ötekiler gönderiliyordu

SAVCI : Arada ne fark var

SANIK 12 : Alınan tutuklular
kampa giriyorlardı
Gönderilenler ise
giremiyorlardı

SAVCI : Gönderilenlere ne oluyordu

SANIK 12 : Hemen yokedilmek üzere
küçük fırına götürülüyorlardı

SAVCI : Büyük fırının
yapılmasından önce mi
oluyordu bu

SANIK 12 : Dış kamptaki büyük fırın
1942 yazında
hizmete açıldı
O zamana kadar
eski kamptaki fırın
kullanılıyordu

SAVCI : Tutukluların gönderilmesi
nasıl oluyordu

SANIK 12 : Listeler karşılaştırılıyor
isimler işaretleniyordu
Sonra
kampa alınmayanlarla birlikte
küçük fırına gidiyorduk

SAVCI : Ne diyordunuz tutuklulara

SANIK 12 : Dezenfekte edileceksiniz
diyorduk

SAVCI : Şüphelenmiyorlar mıydı

SANIK 12 : Hayır
Sessizce gidiyorlardı

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

II

TANIK 8 : Stark'ın
adam öldürmekten gelip gelmediğini
halinden anlardık
Büroda herşeyin tertemiz
yerli yerinde olmasını isterdi
elimizde mendillerle
sinekleri kovalardık
Bir sinek görürse
kıyameti koparırdı
Öfkelenince gözü birşey görmezdi
Kasketini bile çıkarmadan
odacının bir tabureyi koyduğu
leğenin başına gider
ellerini yıkardı
Ellerini yıkadıktan sonra
kirli suyu gösterirdi
Odacı
koşup hemen temiz su getirirdi
Sonra temizleyelim diye
ceketini verirdi bize
elleriyle yüzünü yine yıkardı

TANIK 7 : Hep Stark'ın sesi çınlıyor
kulaklarımda
Hadi
orospu çocukları
odaya
Biz de odaya girerdik

YARGIÇ : Hangi odaya

TANIK 7 : Eski fırınların oradaki
ölüler odasına
Yüzlerce insan
çuval gibi uzanmış yatardı
erkekler kadınlar
çocuklar
Savaş esirleri de bulunurdu
aralarında
Hadi
ölüleri soyun
diye bağırdı Stark
18 yaşındaydım
daha önce hiç ölü görmemiştim
Olduğum yerde kalakaldım
ilk keresinde
Stark gelip dövmeye başladı beni

YARGIÇ : Ölülerde yara var mıydı

TANIK 7 : Evet

YARGIÇ : Kurşun yaraları mı

TANIK 7 : Hayır
Gazla öldürülmüşlerdi
Kaskatı kesilmişti hepsi
Bazen elbiseleri yırtarak
çıkarmak zorunda kalıyorduk
O zaman yine dövülüyorduk

YARGIÇ : Öldürülmeden önce soymamışlar mıydı

TANIK 7 : Daha sonra
yeni fırınlara geçince
soymaya başladılar
Orada soyunma odaları vardı

YARGIÇ : Stark hep bulunuyor muydu
yanınızda

TANIK 7 : Hep bulunuyordu
Sesi hâlâ kulaklarımda çınlıyor
Hadi
Kaldırın şu paçavraları
Bir keresinde
ufak tefek bir adam
bir elbise yığınının altına
gizlenmişti
Stark onu gördü
gel buraya
diye bağırdı
sonra duvara dayadı onu
Ateş edip
önce bir bacağından
sonra da öteki bacağından vurdu
Adam bir sıraya çökmek zorunda kaldı
O zaman da Stark
ateş edip öldürdü onu
İnsanların önce bacağına
ateş etmekten hoşlanırdı
Bir kadının çıplığını duydum
bir keresinde
Ben birşey yapmadım
diye bağıırıyordu

Stark
 Duvara dayan Sarah
 diye bağırdı
 Kadın yalvarıp yakardı ama
 Stark ateş edip öldürdü onu

YARGIÇ : Sanık Stark
 bu insanları
 ne zaman öldürdü

TANIK 7 : 1941 sonbaharında

YARGIÇ : Gaz
 ilk olarak
 o zaman mı kullanıldı

TANIK 7 : Evet

YARGIÇ : Eski fırın nasıl bir yerdi

TANIK 7 : Beton bir binaydı
 Kocaman dörtköşe bir bacası vardı
 Duvarları tuğladandı
 Ölüler odası
 20 metre uzunluğunda
 5 metre genişliğinde bir yerdi
 Küçük bir antreden giriliyordu odaya
 Ölüler odasından
 bir kapı ilk fırına
 bir kapı da hole açılıyordu
 Holde de iki kapı vardı
 öteki fırınlara açılan kapılar

YARGIÇ : Sanık Stark
 Fırına götürdüğünüz gruplar
 kaçır kişilikti

SANIK 12 : 150 - 200 arasında değişiyordu

YARGIÇ : Aralarında
kadınlarla çocuklar da var mıydı

SANIK 12 : Evet

YARGIÇ : O gruplarda
kadınlarla çocukların bulunması
sizce doğru muydu

SANIK 12 : Evet
Sorumluluğu
bütün aile paylaşıyordu çünkü

YARGIÇ : Kadınlarla çocukların
suçlu olup olmadıklarını
araştırmadınız mı

SANIK 12 : Bize söylediklerine göre
kadınlarla çocuklar
su depolarına zehir katmışlar
köprüleri uçurmuşlar
başka sabotajlara da karışmışlardı

YARGIÇ : O insanlar arasında
savaş esirleri de gördünüz mü

SANIK 12 : Evet
Bize verilen emre göre
onlara
savaş esirleri gibi
davranılacaktı

SAVCI : Sanık Stark
1941 sonbaharında
birçok Sovyet esiri getirildi
kampa
Elimizdeki belgelere göre
o birliklerden siz sorumluydunuz

SANIK 12 : Verilen emirlere uydum ben

SAVCI : Nasıl emirlere

SANIK 12 : Onları ben götürecektim
Sicillerini de alacaktım yanıma
ölüm emri
sicillerine işlenmişti zaten
Sonra kimlik plakalarını
yokedecektim
Dosyaya sadece
numaralarını koyacaktım

SAVCI : O savaş esirleri
hangi sebeple
öldürüldü

SANIK 12 : Biz bir ideolojinin
yok edilmesine çalışıyorduk
Savaş esirleri
fanatik siyasi inançlarıyla
kampın güvenliğini
tehlikeye sokuyorlardı

SAVCI : Nerede öldürüldüler

SANIK 12 : Onbirinci Blok'un avlusunda

SAVCI : Ateş edenler arasında
siz de var mıydınız

SANIK 12 : Bir keresinde
evet

SAVCI : Nasıl oldu
anlatır mısınız

SANIK 12 : Esirlerin adları okundu
formaliteler tamamlandı
Teker teker
avluya götürüldüler
Nerdeyse kimse kalmamıştı artık
Grabner
Sıra Stark'da
dedi
O zamana kadar
bütün öteki onbaşılar
sırayla ateş etmişlerdi

SAVCI : Siz kaç kişiyi öldürdünüz

SANIK 12 : Hatırlamıyorum

SAVCI : Birden fazla mıydı

SANIK 12 : Evet

SAVCI : İkiden

SANIK 12 : Ya dört
ya beş kişiydi galiba

SAVCI : Ateş etmeyi
reddedemez miydiniz

SANIK 12 : Emirdi bu
asker gibi hareket etmek
zorundaydım

SAVCI : Başka öldürme olaylarına da
karıştınız mı

- SANIK 12 : Hayır
İzinli olarak eve döndüm
okulu bitirmek için
- SAVCI : Ne zaman ayrıldınız kamptan
- SANIK 12 : 1941 Aralık'ında
- SAVCI : Okulu ne zaman bitirdiniz
- SANIK 12 : Sınavlarımı
1942 baharında verdim
- SAVCI : Sonra kampa mı döndünüz
- SANIK 12 : Evet
Kısa bir dönem için
- AVUKAT : Mahkemenin
gözönünde tutması gereken
birşey var
Müvekkilimiz
kamp hizmetine verildiğinde
20 yaşındaydı
Tanıkların da belirttiği gibi
aydın bir gençti
Kişiliği
kendisine verilen görevlerle
bağdaşmıyordu
Şunu da belirtmek isteriz ki
müvekkilimiz
okulu bitirdikten bir yıl sonra
bir izin daha aldı
hukuk öğrenimi yapmak için
Daha sonra da

savaşın son yılında
cephede yaralandı
Savaş biter bitmez
normal yaşama dönmek olanağını bulunca
öğrenimine devam etti
Tarım öğrenimi yaptı
üniversite imtihanlarını verdi
Tarım Bakanlığı'nda
uzman olarak çalıştı
Tutuklanmadan önce
bir tarım okulunda
öğretmenlik ediyordu

SAVCI : Sanık Stark
1941'de
Sovyet esirleri üzerinde
bir deneme yapılmıştı
Esirler
gazla öldürülmüşlerdi
Siz bu öldürmelere katıldınız mı

SANIK 12 : Hayır

SAVCI : Sanık Stark
Sovyet esirlerinin
toptan imhasına
1941 sonbaharında başlandı
25,000 kişi öldürüldü
Siz bu esirlerin
kayıt işlerine bakıyordunuz
öldürüleceklerinden haberiniz vardı
Hiç karşı koymayıp
gerekli hazırlıkların yapılmasına
izin verdiniz

AVUKAT : Müvekkilimize yapılan
 bu saldırıları
 şiddetle protesto ederiz
 Bütün bu ithamların
 hukuki bir dayanağı yoktur
 Biz sadece
 buradaki sanıkların
 işlenen suçlara katılıp katılmadıklarını
 araştırıyoruz
 Hiçbir delile dayanmayan kuşkular
 sanıkların lehine
 değerlendirilmelidir

**Sanıklar Avukat'ın sözlerini
 gülerек desteklerler**

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

III

SAVCI : Sanık Stark
 Gazla öldürölme olaylarına
 katılmadınız mı

SANIK 12 : Bir keresinde katılmak zorunda kaldım

YARGIÇ : Sizin katıldığınız olayda
 kaç kişi öldürölldü

SANIK 12 : 150 kadar
 En aşığı
 4 kamyon dolusu insan getirilmişti

YARGIÇ : Ne çeşit tutuklulardı bunlar

SANIK 12 : Karışıkı

YARGIÇ : Onları içeri soktuktan sonra
siz ne yaptınız
dışarda

SANIK 12 : Merdivenlerin önünde durdum
Gazi
ilkyardım ekibindekiler verecekti
kapıyı kapatmış
hazırlıklara başlamışlardı

YARGIÇ : Ne gibi hazırlıklardı bunlar

SANIK 12 : Bidonları çıkarıp
gaz maskelerini takmışlardı
binanın damına çıkmışlardı
dam düzdü
Genellikle 4 kişi yapardı bu işi
Bir kişi eksikti
Bir kişiye daha ihtiyacımız var
diye bağırdılar
Grabner beni gördü
Hadi
çık yukarıya
dedi
Hemen çıkmadım
Bir emniyet subayı geldi yanıma
Hadi bakalım çık
Çıkmazsan
sen de içeriye gidersin
dedi
Ben de çıkmak zorunda kaldım
Aşağıya gaz verdik

- YARGIÇ : Gaz nereden verildi
- SANIK 12 : Damdaki deliklerden
- YARGIÇ : Aşağıdakiler
ne yaptılar
- SANIK 12 : Bilmiyorum
- YARGIÇ : Birsey
duymadınız mı
- SANIK 12 : Bağıştılar
- YARGIÇ : Ne kadar
- SANIK 12 : 10 - 15 dakika kadar
- YARGIÇ : Kapıyı kim açtı
- SANIK 12 : İlk yardım ekibinden biri
- YARGIÇ : Ne gördünüz içerde
- SANIK 12 : Yakından bakmadım
- YARGIÇ : Yapılanı
doğru bulmuyor muydunuz
- SANIK 12 : Hayır kesinlikle
Biçim olarak katılmıyordum sadece
- YARGIÇ : Ne demek istediğinizi
anlayamadım

SANIK 12 : Kurşuna dizmeye
bir diyeceğim yoktu
Ama gaz kullanarak öldürmek
erkekçe birşey değildi
kalleslikti

YARGIÇ : Sanık Stark
Üniversitede öğrenim yaptığınız sırada
hareketlerinizin doğruluğundan
hiç şüpheye düştüğünüz oldu mu

SANIK 12 : Sayın Yargıç
Açıklamak istediğim birşey var
İlkokuldan beri
bize söyleyen her üç cümleden biri
bütün bunlardan
sorumlu olanların
köklerinin kurutulmasına dairdi
Milletimizin çıkarları için
hepsinin öldürülmesi gerektiği
durmadan tekrarlanıyordu bize
Liderlik kursunda da
susmayı öğrendik
soru sormadan
kabullenmeyi öğrendik
Biri birşey sorarsa
Herşey
kanunlara göre yapılıyor
denirdi
Bugün kanunlar biraz değişik
ama bunun
hiç önemi yok
denirdi
Öğreniminiz

ekmekten daha önemli
denirdi

Sayın Yargıç
düşünmemize engel olunmuştu bir kere
Bizim yerimize
başkaları düşünüyordu

Sanıklar gülerler

Yedinci Kanto
KARA DUVAR

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

I

TANIK 3 : Tutuklular
Onbirinci Blok'un avlusunda
kurşuna diziliyorlardı
Kara Duvar'ın önünde

YARGIÇ : Onbirinci Blok neredeydi

TANIK 3 : Eski kampın sonunda
sağdaydı

YARGIÇ : Avlu nasıl bir yerdi
tarif edebilir misiniz

TANIK 3 : Avlu onuncu Blok'la
Onbirinci Blok'un arasındaydı
40 metrelik bütün bloku
kaplıyordu
Önü ve arkası
tuğla bir duvarla kapatılmıştı

YARGIÇ : Avluya nereden giriliyordu

TANIK 3 : Onbirinci Blok'taki yan bir kapıyla
ön duvardaki bir başka kapıdan
giriliyordu

YARGIÇ : Avlu
dışarıdan görülüyor muydu

TANIK 3 : Sadece
 Onbirinci Blok'un
 zemin katındaki pencerelerden
 görülüyordu
 Avlu kapısı
 ölüleri götürmek için açılınca
 kampta
 dışarı çıkma yasağı ilan ediliyordu
 Onbirinci Blok'un öteki pencereleri
 örülmüştü
 tepede küçücük bir delik bırakılmıştı
 sadece
 Yandaki Kadınlar Bloku'nun pencereleri
 tahtayla kapatılmıştı

YARGIÇ : Duvarın yüksekliği ne kadardı

TANIK 3 : Üç buçuk metre kadar

YARGIÇ : Kara Duvar nereye düşüyordu

TANIK 3 : Kapının karşısındaydı
 arka duvar boyunca uzanıyordu

YARGIÇ : Nasıl birşeydi

TANIK 3 : Kalm kerestelerden yapılmıştı
 iki tarafa açılan kanatları vardı
 serseri kurşunlara engel olsun diye
 Tahtaların üstüne
 katranlanmış branda bezi çekilmişti

YARGIÇ : Büyüklüğü ne kadardı

TANIK 3 : Üç metre yüksekliğinde
üç buçuk metre genişliğindeydi

YARGIÇ : Tutuklular Kara Duvar'a
nereden getiriliyorlardı

TANIK 3 : Onbirinci Blok'un
yan kapısından

YARGIÇ : Nasıl getirildiklerini
anlatır mısınız

TANIK 3 : Her keresinde
yanında
çırılçıplak iki tutukluyla
Jacob gelirdi

YARGIÇ : Jacob kimdi

TANIK 3 : Jacob
Onbirinci Blok'a bakan
tutukluydu
iri yapılı
güçlü kuvvetli bir adamdı
eski bir boksör

YARGIÇ : Tutuklular nasıl getirilirdi

TANIK 3 : Jacob aralarına girip
kollarından tutarak getirirdi
onları

YARGIÇ : Tutukluların elleri
bağlı mı olurdu

TANIK 3 : 1942'ye kadar
elleri arkalarından
telle bağlanırdı
Sonra vazgeçtiler bundan
Tutukluların hepsi
hiç karşı koymadan
sessizce gidiyorlardı çünkü

YARGIÇ : Kara Duvar'ın yan kapıdan uzaklığı
ne kadardı

TANIK 3 : Kapıdan 6 basamak iniliyordu
oradan da
20 adımda varılıyordu Kara Duvar'a
Hiç vakit kaybedilmiyordu
Jacob tutukluları
duvara götürünce
yenilerini getirmeye koşuyordu

YARGIÇ : Tutuklular
nasıl kurşuna diziliyordu

TANIK 3 : Yüzleri
duvara dönük oluyordu
Birbirlerinden
1 - 2 metre arayla
duruyorlardı
Kim ateş edecekse
ilk tutuklunun yanına yaklaşıyor
silahını kaldırıp
ensesine nişan alıyor
sonra da
10 santimden ateş ediyordu
ikinci tutuklu
yanındakinin öldüğünü görüyordu
Birinci tutuklu yere düşer düşmez
sıra ona geliyordu

- YARGIÇ : Ne çeşit silah kullanılıyordu
- TANIK 3 : Susturucu takılmış
küçük saplı silahlar kullanılıyordu
- YARGIÇ : Kimler bulunuyordu orada
- TANIK 3 : Kamp komutanı
Komutan Yardımcısı
Siyasi Şube Şefi Grabner
Başka subaylar da bulunuyordu
Broad'u Stark'ı Boger'i Schlage'yi de
gördüm
Kaduk da sık sık geliyordu
- AVUKAT : Komutan Yardımcısı'nın
orada bulunduğuna emin misiniz
- TANIK 3 : Herkesçe bilinen bir kişiydi
Kamp Komutam'nı nasıl tanıyorsak
yardımcısını da tanırdık
- AVUKAT : Siz ne sıfatla bulunuyordunuz orada
- TANIK 3 : Tıp öğrencisi olduğum için
Ölüleri Taşıma Taburu'na verilmişim
- YARGIÇ : Sanıklardan kimin
ateş ettiğini gördünüz
- TANIK 3 : Boger'in Broad'un Stark'ın Schlage'nin
bir de Kaduk'un
ateş ettiklerini gördüm
- YARGIÇ : Sanık Boger
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı

- SANIK 2 :** Kampta bulunduğum süre boyunca bir tek kere bile ateş etmedim
- YARGIÇ :** Sanık Broad
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı
- SANIK 16 :** Böyle birşey yapmak zorunda bırakılmadım
- YARGIÇ :** Sanık Schlage
Onbirinci Blok'un sorumlusu olarak
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı
- SANIK 14 :** Katılmaya yetkim yoktu
- YARGIÇ :** Sanık Kaduk
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı
- SANIK 7 :** Onbirinci Blok'a
adımımı bile atmadım
Benim için söylenenlerin
hepsi yalandır
- YARGIÇ :** Kurşuna dizilmelerden önce
tutukluların yüzlerine karşı
karar okunuyor muydu
- TANIK 3 :** Çoğu kez okunmuyordu
Okunduğu zamanlarda da
özel bir manga geliyordu
tutukluları kurşuna dizmek için
Ama sadece

bir - iki kere oldu bu
Genellikle tutuklular
Onbirinci Blok'taki
hücrelerden getiriliyorlardı

YARGIÇ : Tutuklular ne durumdaydı

TANIK 3 : Çoğu kötü durumdaydı
sorgudan
yada kömürlükten geliyorlardı çünkü
Hatta bazıları
duvarın önüne
sedyeyle götürülüyordu

YARGIÇ : Tanık olarak
buradaki sanıkların o zamanlar başında
bulunan
bir subayı çağırıyoruz
Siz Emniyet Müdürü'ydünüz
ayrıca mahkemeye de
başkanlık ediyordunuz
Siyasi Şube'nin
yürüttüğü bu infazlarla
ne gibi bir ilginiz vardı

TANIK 1 : Benim Siyasi Şube'yle
hiçbir ilgim yoktu
Baktığım davalar
partizanların direniş hareketiyle ilgili
[davalardı
Bu davalara
kamptaki bir duruşma salonunda
bakılıyordu

YARGIÇ : Duruşma salonu neredeydi

TANIK 1 : Barakaların birinde

YARGIÇ : Onbirinci Blok'ta değil miydi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

TANIK 6 : Onbirinci Blok'ta
katiplik yapıyordum
Onun için
mahkemenin işleyişini
inceleme fırsatını buldum
Duruşma salonu
Onbirinci Blok'ta
koridorun sonundaydı

YARGIÇ : Nasıl bir salondur

TANIK 6 : Avluya bakan
4 penceresi vardı
Ortada da koca bir masa duruyordu

YARGIÇ : Tanık hatırlamaya başladı mı

TANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Eski kampın içine
hiç girdiniz mi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Kampın kapısından
hiç girmediniz mi

TANIK 1 : Belki girmişimdir
Bir bando vardı
orada çalardı

- YARGIÇ : Onbirinci Blok'un avlusuna
hiç gitmediniz mi
- TANIK 1 : Bir kere belki
Orada bir duvar da varmış galiba
ama hatırlamıyorum
- YARGIÇ : Kapkara bir duvar
Herhalde hatırlarsınız
- TANIK 1 : Hatırlamıyorum
- YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
askeri mahkemenin başkanıydınız
Sanıkların avukatları var mıydı
- TANIK 1 : İsteyen avukat tutabilirdi
- YARGIÇ : İsteyen oldu mu
- TANIK 1 : Pek olmuyordu
- YARGIÇ : İsteyen olursa
- TANIK 1 : Bir avukat tutuluyordu
- YARGIÇ : Kimdi bu avukat
- TANIK 1 : Şube'deki subaylardan biri
- YARGIÇ : Tutuklulara
işkence ediliyor muydu
- TANIK 1 : Böyle birşey olmadı
Kimseye işkence edildiğini
duymadım
Duruşmalarda herşey
o kadar ortadaydı ki
işkence etmeye gerek yoktu zaten

YARGIÇ : Sanıklar
ne suçtan yargılanıyorlardı

TANIK 1 : Çoğu vatana ihanetten
yargılanıyordu

YARGIÇ : Sanıklar
itirafta bulunuyorlar mıydı

TANIK 1 : İtiraf etmekten başka
çareleri yoktu ki

YARGIÇ : Nasıl itiraf ediyorlardı

TANIK 1 : Sorguları sonunda

YARGIÇ : Sorguları kim yürütüyordu

TANIK 1 : Siyasi Şube

YARGIÇ : Siz yargıç olarak
bu itirafların alınış biçiminden
hiç rahatsız olmadınız mı

TANIK 1 : Herhangi biri
kendi yetkilerinin dışına çıkarsa
ben ne yapabilirdim ki
Ben
birlikte çalıştığımız kimseleri
bütün işlemlerde
dürüst davranmaları için
durmadan uyardım

YARGIÇ : Duruşmalara
tanık da çağırılıyor muydu

TANIK 1 : Çağrılmıyordu
Suçlamaları kabul ediyor musunuz
diye soruyorduk
Hepsi kabul ediyordu

YARGIÇ : Öyleyse size de sadece
ölüm kararlarını
bildirmek düşüyordu

TANIK 1 : Evet
Beraat eden yok gibiydi
Dava açıldığında
herşey kesinleşmiş demekti

YARGIÇ : Sanıkların vücudunda
hiç işkence belirtilerine
rasladınız mı

TANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Kadınlarla çocuklar da
Kara Duvar'ın önünde mi
öldürülüyorlardı

TANIK 1 : Bu konuda
hiçbir şey bilmiyorum

TANIK 6 : Onbirinci Blok'taki
askeri mahkeme önüne çıkarılan
tutuklular arasında
sayısız kadın ve çocuk vardı
Kaçakçılıktan
yada
partizanlarla ilişki kurmaktan
yargılanıyorlardı

Siyasi tutuklular
 mahzene kapatılıyorlardı
 ama adi suçlardan yargılananlar
 Blokun zemin katında
 göz altına alınıyorlardı
 Duruşma salonuna
 teker teker giriyorlardı
 Yargıç kararı okunuyordu
 Sanığın adını söylüyor
 sonra da
 Ölüm cezasına çarptırıldınız
 diyordu sadece
 Sanıkların çoğu
 yargıcın konuştuğu dili
 bilmiyorlardı
 Niye göz altına alındıklarına dair de
 hiç fikirleri yoktu
 Mahkeme salonundan hamama götürülü-
 yor
 orada çırılçıplak soyunduruluyor
 sonra da
 avluya çıkarılıyorlardı

SAVCI : Tanık
 askeri mahkemenin başkanı olarak
 kaç ölüm kararı okuduğunu
 söyleyebilir mi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

SAVCI : Mahkemeye başkanlık etmek için
 ne kadar zamanda bir çağrılırdınız

TANIK 1 : Şimdi hatırlamıyorum

SAVCI : Bir duruşma ne kadar sürerdi

TANIK 1 : Bilemeyeceğim

SAVCI : Bugün
Büyük bir ticaret şirketinde
yöneticisiniz
Onun için
rakamlarla
ve zaman üniteleriyle
bir yakınlığınız var
Kaç kişiyi
ölüm cezasına çarptırdınız

TANIK 1 : Bilmiyorum

TANIK 6 : Askeri mahkemenin bir duruşmasında
aşağı yukarı
100 - 150 karar okunurdu
Duruşma
iki haftada bir yapılır
1,5 - 2 saat sürerdi

SAVCI : Sayın Tanık
Kara Duvar'ın önünde
aşağı yukarı kaç kişi
öldürüldü
dersiniz

TANIK 6 : Kayıtlara
ve ölüm belgelerine göre
Kara Duvar'ın önünde
aşağı yukarı
20.000 kişi öldürüldü

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

II

TANIK 7 : 1943 sonbaharında
 bir sabah erkenden
 Onbirinci Blok'un avlusunda
 küçük bir kız gördüm
 Üstünde kırmızı bir elbise vardı
 saçları örgülüydü
 Tek başınaydı avluda
 ellerini asker gibi
 gövdesinin iki yanına yapıştırmıştı
 Bir ara eğilip
 ayakkabılarındaki tozu sildi
 sonra yine doğruldu
 Boger'in avluya geldiğini gördüm
 elinde bir tabanca vardı
 ama tabancayı arkasına saklamıştı
 Kızı elinden tutup
 Kara Duvar'a götürdü
 Kız uslu uslu gitti
 Boger
 yüzünü duvara çevirdi onun
 Kız dönüp arkasına baktı
 Boger kızın yüzünü
 yine duvara çevirdi
 Tabancasını kaldırıp
 onu vurdu

AVUKAT : Tanık bu olayı
 nasıl görmüş olabilir

TANIK 7 : Ben o sırada
avlu kapısının tam karşısına düşen
helayı temizliyordum

YARGIÇ : Kız kaç yaşındaydı

TANIK 7 : 6 - 7 yaşlarında
Sonradan
ölüleri taşıyanların
söylediğine göre
annesiyle babası da
birkaç gün önce
aynı yerde öldürülmüşler

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Ben hiç çocuk öldürmedim
Ben kimseyi öldürmedim

TANIK 3 : Boger'i
Kara Duvar'ın önünde
sık sık görürdüm
Tutukluya
Kaldır başım diye seslenirdi
sonra da ensesine ateş ederdi

YARGIÇ : Yanılıp
Boger'i bir başkasıyla
karıştırmıyorsunuz ya

TANIK 3 : Boger'i
yürüyüşünden hepimiz tanırdık
Tüfeği omuzunda
bisikletle Onbirinci Blok'a gittiğini
sık sık görürdük
Bazen tutukluların boynuna
bir ip geçirir
köpek gibi sürüyerek götürürdü

- YARGIÇ : Sanık Boger
 Kampta kimseyi öldürmediğinizi
 söylemiştiniz
 Bu ifadenizde direniyor musunuz
- SANIK 2 : Direniyorum
 bin yıl sonra da direneceğim
 Öldürmek istesem rahatça öldürürdüm
 kimse de birşey diyemezdi
 görevimi yapmış olurdum sadece
- TANIK 3 : Her Çarşamba ve Cuma günleri
 tutuklular öldürülürdü
 Boger'in
 14 Mayıs 1943 günü
 17 tutukluyu öldürdüğünü gördüm
 Tarihi unutmadım
 çünkü öldürülenler arasında
 arkadaşım Berger de vardı
 Öldürülmeden önce
 salıncağa asılıp
 işkence edildi ona
 Boger ateş edeceği sırada
 Berger
 Katiller caniler
 diye bağırdı
 Berger'in yanında
 dizlerinin üstüne çökmüş
 biri daha vardı
 Boger
 onun yüzüne ateş etti
 Boger'in geldiğini duyunca
 neler olacağını
 kolayca kestirirdik
 Kendi aramızda
 Boger'e
 Kara Ölüm derdik

SANIK 2 : Başka adlar da takmışlardı bana
Hepimize adlar takmışlardı
Bu birşey isbat etmez

YARGIÇ : Sanık Boger
Duruşma boyunca
tanıklar hep aynı şeyi söylediler.
İfadelere göre
kampta birçok tutukluyu
öldürmüşsünüz
Bütün bu ifadelerin
yalan olduğunu mu
ileri sürüyorsunuz

SANIK 2 : İnfazlarda
en çok bulunan kişi bendim
Şurası apaçık ortada ki
tanıklar beni
bir başkasıyla karıştırıyorlar
Beni
Boger'i gördüler burada
bütün kinlerini
üstüme boşalttılar

YARGIÇ : Bir kere bile olsun
kimseyi öldürmediniz mi

SANIK 2 : Bir kere
ateş etmek zorunda kaldım

YARGIÇ : Demek bir kere
öldürdünüz

SANIK 2 : Bu
istisnai bir durumdu
emirlere boyun eğmek
zorunda kaldım
İnfazların birinde bulundum

YARGIÇ : Nasıl olduğunu
anlatır mısınız

SANIK 2 : Kömürlüğü temizliyorduk
Grabner emir verdi
Yüzbaşı Boger
ateş edecek
dedi

YARGIÇ : Kaç kere ateş ettiniz

SANIK 2 : İki kere
Sonra
bu gibi olaylara karışmayı
reddettim
Ya burada çalışırım
yada kimlik bürosunda
dedim
İki işi birden yapamam
dedim

YARGIÇ : Kurşuna dizilenler
kimlerdi

SANIK 2 : İsimleri
kayıtlara geçirilmemiş kimselerdi

YARGIÇ : Kayıtlara geçirilmediğine göre
yaşayacaklarına
ihtimal verilmiyor muydu

SANIK 2 : Öyle sanıyorum

YARGIÇ : Sanık Boger
Şimdiye kadar niye
kimseyi öldürmediğinizi
söylediniz

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Hakkımda
öylesine ithamlarda bulunuldu ki
böyle söylemeye mecbur kaldım

YARGIÇ : Şimdi de
sadece iki kere ateş ettiğinizi
sorgular sırasında da
kimsenin ölmediğini
söylüyorsunuz

SANIK 2 : Evet
Yemin ederim

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
Ölü Taşıyıcısı olarak
görev almıştınız
Onbirinci Blok'ta
ne zamanlar bulunuyordunuz

TANIK 3 : İnfazlardan
aşağı yukarı bir saat önce
orada bulunmak zorundaydık

YARGIÇ : Nerede kalıyordunuz

TANIK 3 : Cankurtaran blokunda

YARGIÇ : Cankurtaran bloku neredeydi

TANIK 3 : Kömürlüğün karşısındaydı
kampın sağına düşüyordu

YARGIÇ : Nasıl çağırırlardı sizi

TANIK 3 : Onbirinci Blok'tan
 koşarak
 bir katip gelirdi
 Bir sedye
 yada
 İki sedye
 diye bağırdı
 Bir sedye diye bağırsa
 çok kişinin öldürülmeyeceğini
 anlardık
 Birden fazla sedye istenirse
 çok kişi ölecek demektir
 Duruma göre
 kaç taşıyıcının gideceğine
 şefimiz karar verirdi

YARGIÇ : Nereye giderdiniz

TANIK 3 : Sirenler çalınır
 kampta dışarı çıkma yasağı
 ilan edilince
 Onbirinci Blok'un avlusuna
 giderdik
 Kapının karşısında
 sedyelerle beklerdik

YARGIÇ : Nasıl sedyelerdi bunlar

TANIK 3 : İki tahta sırtın
 arasına gerilen
 branda bezinden yapılmıştı
 madeni destekleri de vardı

YARGIÇ : İnfazlarda
 doktor da bulunur muydu

- TANIK 3 : Doktorlar
sadece
Çok kişi öldürüleceği zaman
gelirlerdi
Çok kişi öldürülmeyecekse
yalnız Siyasi Şube'dekiler
bulunurdu
- YARGIÇ : Tutuklular nerede beklerdi
- TANIK 3 : Helaların bulunduğu binada
koridorda
- YARGIÇ : Ne gibi hazırlıklar yapılırdı
- TANIK 3 : Tutuklular mahzenden çıkarılınca
elbiselerini
ya helada yada koridorda
bırakırlardı
Göğüslerine
ıslak kopya kalemle
numaraları yazılırdı
Katip numaraları
elindeki listeden kontrol eder
sırası gelip de
avluya götürülenlerin isimlerini
silerdi
- YARGIÇ : Tutukluları getirmek için
nasıl bir emir verilirdi
- TANIK 3 : Dışarı
diye bağırılırdı
Jacob
ilk iki tutukluyu getirirdi

Tutuklular duvarın önüne gidince
bize de
Dışarı
diye emir verilirdi
Biz de sedyelerimizi alıp
koşardık

YARGIÇ : Size kim verirdi bu emri

TANIK 3 : Ya doktor
yada subaylardan biri

YARGIÇ : Siz yanlarına vardığınızda
tutuklular
ölmüş mü olurlardı

TANIK 3 : Çoğu kez
ilk tutuklu ölmüş olurdu
öteki de
biz yanına varırken öldürülürdü
Ama bazen uzardı
o zaman da
ateş edenlerin arkalarında
beklerdik

YARGIÇ : Niye uzardı

TANIK 3 : Silahları
tutukluk yapardı bazen
Biz de doldurup ateş etmelerini
beklerdik

YARGIÇ : Ölmek üzere olan tutuklular
nasıl davranırlardı

TANIK 3 : Bazıları dua eder
bazıları da
marşlar ya da ilahiler söylerdi
Sadece bir keresinde
bir kadının bağırdığını duydum
Subaylardan biri emir verdi
Önce şu deliyi öldürün
dedi

YARGIÇ : Ölülerini nasıl götürürdünüz

TANIK 3 : Duvarın önüne serpilmiş
kumlara yığıldıkları zaman
kollarıyla bacaklarından tutup
sırtüstü sedyelere yatırırđık
sonra lağımların oraya atardık
ölülerini

YARGIÇ : Lağımlar neredeydi

TANIK 3 : Avlunun ucunda

YARGIÇ : Sonra ne olurdu

TANIK 3 : Biz sedyeyi götürürken
Jacob
öteki iki tutukluyla birlikte
duvarın önüne giderdi
İki sedyeci de
hazır beklerdi o sırada
Ölülerini üstüste koyardık
başlarından akan kanlar
lağım sularına karışsın diye

YARGIÇ : Tutuklular hemen ölür müydü

TANIK 3 : Bazen kurşun
 kulağa yada çeneye saplanırdı
 sedyeye yatırdığımızda hâlâ ölmediyse
 başlarına
 bir kurşun daha sıkılırdı
 Zaman zaman
 subaylardan Schlage
 başımızda bulunurdu
 üstüste yığdığımız cesetler arasında
 hâlâ kıpırdayanlar varsa
 onları çıkarttırır
 bir daha ateş ederlerdi
 Bir keresinde Schlage
 ölmeyen tutuklulardan birine
 Ayağa kalk
 dedi
 Tutuklu ayağa kalkmaya çalıştı
 Schlage
 Yat orada
 dedi
 sonra gidip
 kalbine ve şakaklarına ateş etti
 Ama adam yine ölmedi
 Böyle şey görmedim
 dedi Schlage
 Kaç kez ateş ettiğini hatırlamıyorum
 gırtlığına ateş etti
 fişkırان kan simsiyahtı
 Kedi gibi dokuz canlı bu herif
 dedi Schlage

YARGIÇ : Sanık Schlage
 Diyeceğiniz birşey var mı

SANIK 14 : Böyle birşey hatırlamıyorum
 Ne diyebilirim ki

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

III

TANIK 7 : Schlage'yi hamamda gördüm bir kere
 yeni gelenlerden
 bir ailenin yanındaydı
 Adamı yere çömeltip
 kafasma ateş etti
 Sonra çocuğu
 sonra da annesini öldürdü
 Çocuğa birkaç kere ateş etti
 Bağırıyordu çocuk
 hemen ölmemişti

AVUKAT : Kara Duvar biraz ötedeydi
 niye hamamda öldürsün

TANIK 7 : Öldürülecek insan çok olmayınca
 kolaylık olsun diye
 hamamda öldürüyorlardı
 Sonra suları açıp
 akan kanı yıkıyorlardı

AVUKAT : Nasıl bir yerdi hamam

TANIK 7 : Küçücük bir odaydı
 penceresi
 bir battaniyeyle örtülmüştü
 Duvar yarıya kadar ziftlenmiş
 üst kısımları da badana edilmişti
 Köşelerde

kocaman kara borular vardı
Yerden iki metre kadar yükseklikte de
odanın tam ortasında
duşlar sıralanmıştı

YARGIÇ : Sanık Schlage
hâlâ kimseyi öldürmediğinizi
ileri sürüyor musunuz

SANIK 14 : Bu ithamların hepsini reddederim
Ben infazlarda hiç görev almadım

TANIK 7 : Hamama getirilen cesetlerden bazılarının
etleri kesilip alınmıştı

YARGIÇ : Bununla
ne demek istiyorsunuz

TANIK 7 : Buna ilk olarak
1941 yazında tanık oldum
Tutuklulardan biri
öldürölmek üzere soyunurken
dikkatimi çekmişti
Dev gibi bir adamdı
Sonra hamamda yattığını gördüm
ölüsünü uzatmışlardı
Başında da
beyazlar giyinmiş adamlar vardı
Ellerinde ameliyat aletleriyle
midesinin bir parçasını
kesip aldılar
Önce
birşey yuttu da çıkarıyorlar sandım
Ama sonra
sık sık rasladım böyle olaylara

Ölülerin gövdelerinden
parçalar kesip alıyorlardı
Daha çok
güçlü kuvvetli kadınlardan

TANIK 3 : Bir keresinde
70 kadının ölüsünü taşıdık
Göğüsleri kesilip alınmıştı
Karınlarıyla kalçalarında da
derin oyuklar vardı
İlkyardım ekibindekiler
bir motosikletin selesine
insan eti yüklüyorlardı
Ölülerin üstünü
tahtalarla kapamak zorunda kaldık

K. TANIK 4 : Deneylerin yapıldığı Onuncu Blok'taydım
Penceredeki bir aralıktan
aşağıda avluda ölümler gördüm
Bir vızıltı duyduk
Sürüyle sinek üşüşmüştü
Avlu kan içinde kalmıştı
Sonra cellatları gördüm
sigara içiyor
gülüyorlardı

Sanıkları gösterir

AVUKAT : Müvekkillerimize yapılan
bu büyük hakaretler
karşılıksız kalamaz
Bu sözlerin
tutanaklara geçmesini istiyorum

Sanıklardan nefret mırıltıları

Sekizinci Kanto
FENOL

Sekizinci Kanto : FENOL

I

- TANIK 8 :** Hastabakıcı Klehr'i
binlerce tutuklunun kalbine
fenol şırınga edip
öldürmekle suçluyorum
- SANIK 9 :** İftira ediyor
Sadece bir kere
böyle bir olayda bulundum
Onu da zorla yaptırdılar bana
- TANIK 8 :** Her gün hastahannede
en aşağı 30 tutuklu
öldürülüyordu
Bu sayı bazen
200'e kadar çıkıyordu
- YARGIÇ :** Enjeksiyon nerede yapılıyordu
- TANIK 8 :** Bulaşıcı Hastalıklar Bloku'nda
Yirminci Blok'ta
- YARGIÇ :** Yirminci Blok neredeydi
- TANIK 8 :** Orta sıradaki blokların
sağına düşüyordu
Tutuklular revirinin
Yirmibirinci Blok'un
tam karşısındaydı
Ben
görevli tutuklu olarak

seçilen hastaları
alıp avludan geçirir
enjeksiyona götürürdüm

YARGIÇ : Avlu kapalı mıydı

TANIK 8 : Üç tane alçak demir kapı
açılıyordu avluya

YARGIÇ : Götürülen tutuklular
ne durumdaydılar

TANIK 8 : Yürüyebilecek durumda olanlar
avludan
gömlekleriyle
yada yarı çıplak geçerlerdi
Battaniyeleriyle
tahta kunduralarını
başlarının üstünde tutarlardı
Yürürken
çoğunun yardıma ihtiyacı olurdu
Bazılarını da biz taşırdık
Yirminci Blok'a
yan kapıdan girerlerdi

YARGIÇ : Enjeksiyonlar
hangi odada yapılıyordu

TANIK 8 : Birinci Oda'da
Koridorun sonunda
doktorun odasıydı bu

YARGIÇ : Tutuklular nerede beklerdi

TANIK 8 : Koridorda
Ağır hastalar yerde yatardı
Doktorun odasına
ikişer ikişer girerlerdi
Doktor Entress

hastaların üçte birini
 Klehr'e verirdi
 Ama Klehr bu kadarla yetinmezdi
 Doktor gider gitmez
 yeni tutuklular getirtirdi

YARGIÇ : Siz kendiniz gördünüz mü bunu

TANIK 8 : Evet
 kendi gözlerimle gördüm
 Klehr yuvarlak hesabı severdi
 Kurbanların sayısını yeterli bulmazsa
 revirde yeni kurbanlar arardı
 Ateş cetvellerine bakardı
 Klehr'in emriyle
 ateş cetvelleri
 büyük bir titizlikle
 hiç aksatmadan tutulurdu
 Onlara bakıp seçeceklerini seçerdi

YARGIÇ : Klehr
 yuvarlak hesaptan hoşlanırdı dediniz
 Buna bir örnek verebilir misiniz

TANIK 8 : 23'den sonrasını
 30'a tamamlardı
 36'yı 40 yapardı
 Yuvarlak hesap
 Seçtiklerine
 kendisini takip etmeleri için
 emir verirdi

YARGIÇ : Ne derdi

TANIK 8 : Sen gel
 sen
 sen
 bir de sen

- SANIK 9 :** Sayın Yargıç
Yalan söyleniyor
Benim kimseyi seçmeye
yetkim yoktu
- YARGIÇ :** Ne iş yapıyordunuz öyleyse
- SANIK 9 :** Seçilen hastaları
enjeksiyona götürüyordum
- YARGIÇ :** Peki niye enjeksiyon yapıyordunuz
- SANIK 9 :** Bunu ben de bilmek isterdim
Benim böyle birşey yaptığım yoktu
Herşeyi
görevli tutuklular yapıyordu
Ben hiçbir şeye karışmadım
zaten hastaydı hepsi
yanlarına bile yaklaşmak
içimden gelmiyordu
- YARGIÇ :** Sizin görevleriniz neydi
- SANIK 9 :** Ben
a) düzen ve temizlikten
b) kayıtlardan
c) tutukluların yiyeceğinden
sorumluydum
- YARGIÇ :** Yiyecek olarak
tutuklulara ne veriliyordu
- SANIK 9 :** Ameliyatlı hastalar için
diyet mutfağında
sütlü çorba hazırlanıyordu
- YARGIÇ :** Revirde kaç hasta vardı
- SANIK 9 :** 500 - 600 arası değişiyordu
- YARGIÇ :** Nerede yatıyorlardı

- SANIK 9 : Üçer katlı ranzalarda
- YARGIÇ : Hastaları nasıl kaydediyordunuz
- SANIK 9 : Kartlara yazıyorduk
Ayrıca
sağlık durumları
tehlikeli olanları da
yazıp ayırıyorduk
- YARGIÇ : Seçme işlemi
nasıl yapılıyordu
- SANIK 9 : Kamp doktoru
bir tutukluya
bir de karttaki teşhise
bakıyordu
Kartı geri vermeyip de
katibe uzatırsa
o hasta
enjeksiyon için
seçilmiş demekti
- YARGIÇ : Sonra ne oluyordu
- SANIK 9 : Kartlar
işleme giriyordu
- YARGIÇ : Nasıl işleme
- SANIK 9 : Katip
bir liste çıkarıyordu
sicillerden
Liste
yetkili subaya veriliyordu
Hastaları
bu listeye göre götürüyorduk
- TANIK 8 : 1942 Noel'inde
Klehr revire geldi

Bugün Kamp Doktoru benim
 Hastaları ben seçeceğim
 dedi
 Piposunun ucuyla
 hastalardan 40'ını gösterip
 onları
 enjeksiyona yolladı
 Noel'den sonra
 Klehr'e
 fazladan tayın gönderildi
 Belgeyi gördüm
 24.12.1942'de yürütülen
 özel görevden ötürü
 adınıza çeyrek litre içki
 5 sigara ve 100 gram sosis
 gönderilmiştir

SANIK 9 : Saçma birşey bu
 Ben Noel'de izinli olarak
 evime gitmiştim
 Karım
 buna tanıklık edebilir

YARGIÇ : Sanık Klehr
 Hastalardan kimseyi seçmeyip
 fenolle öldürmelere
 hiç katılmadığınız
 konusunda
 direniyor musunuz

SANIK 9 : Ben sadece
 yapılan işlemlere
 nezaret ediyordum

YARGIÇ : Bu işlemleri
 akla yakın mı buluyordunuz

SANIK 9 : Hastalara

görevli tutuklular tarafından
 enjeksiyon yapıldığını duyunca
 çok şaşırmışım
 Ama sonra
 akla yakın buldum bunu
 Nasıl olsa iyileşmeyeceklerdi
 üstelik kamptakilerin sağlığını da
 tehlikeye sokuyorlardı

YARGIÇ : Enjeksiyonlar nasıl yapıldı

SANIK 9 : Görevli tutuklulardan Peter Werl
 bir de Cankurtaran Bloku'ndan
 Felix adında biri
 yapıyordu enjeksiyonları
 Önceleri
 damardan yapılıyordu
 ama kötü beslenme yüzünden
 damarları bulmak
 kolay olmuyordu
 İşte bu yüzden
 fenol sonraları
 doğrudan doğruya
 kalbe verilmeye başlandı
 Şırınga boşalmadan
 hasta ölmüş oluyordu

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlara katılmayı
 hiç reddetmediniz mi

SANIK 9 : Ben de kurşuna dizilirdim

YARGIÇ : Düşüncelerinizi
 doktora hiç açmadınız mı

SANIK 9 : Birçok kez açtım
 ama sadece
 görevimi yapmam söylendi

YARGIÇ : Başka göreve atanmayı
istememez miydiniz

SANIK 9 : Sayın Yargıç
Hepimiz bir kapanın içindeydik
Biz de tutuklular gibi
birer rakamdan başka
birşey değildik
Diploması olmayanlar
insandan sayılmazdı
Böyle birşeyi istemeye
nasıl cesaret edebilirdik

YARGIÇ : Siz kendiniz
enjeksiyon yapmak zorunda
bırakılmadınız mı

SANIK 9 : Bir keresinde
şikayet ederken
kamp doktoru
ilerde enjeksiyonları
sen kendin yapacaksın
dedi

YARGIÇ : Siz de
hastaları ayırma
ve öldürme görevini
üstünüze aldınız

SANIK 9 : Bir-iki kere aldım
mecbur kalınca

YARGIÇ : Ne kadar zamanda bir
enjeksiyon yapıyordunuz

SANIK 9 : Genel olarak
haftada iki kere
Enjeksiyon yapılan hastaların
sayısı

12'yle 15 arasında değişiyordu
Ama ben orada
2-3 ay kaldım

YARGIÇ : Yani en aşağı
200 kişi öldürüldü

SANIK 9 : 250 - 300 de olabilir
Tam bilmiyorum
Emir emirdi
Benim elimden birşey gelmezdi

TANIK 8 : Klehr
en aşağı
16.000 tutuklunun
öldürülmesine karıştı

SANIK 9 : Bu da çok fazla artık
Herşeyin bir haddi var
16.000 kişiyi öldürmüşüm
Bütün kampta
ancak 16.000 kişi vardı zaten
Eğer 16.000 kişi öldürülseydi
kimse kalmazdı ortalıkta
askeri bandodan başka
Sanıklar gülerler

Sekizinci Kanto : FENOL

II

YARGIÇ : Sanık Klehr
Tutukluları nasıl öldürdünüz

SANIK 9 : Biraz önce anlatıldığı gibi
kalbe enjeksiyon yapıp

fenol vererek
Ama tek başıma yapmadım
bu işi

YARGIÇ : Kim vardı yanınızda

SANIK 9 : Hatırlayamayacağım

TANIK 9 : Fenolle öldürme olaylarına
Scherpe'yle Hantl da
karıştılar
Ama Klehr'in davrandığı gibi
davranmıyorlardı bize
Naziktiler
Bloka girerken
Günaydın
bloktan çıkarken de
Hoşça kalın
diyorlardı
Klehr sık sık öfkelenirdi
Ama Scherpe sessizdi
yumuşaktı
Herkesi incelik gösterirdi
Scherpe'nin
kimseyi dövdüğünü
tekmelediğini
görmedim
Scherpe'nin yanına çıkanlar
güvenirlerdi ona
hastalıklarının tedavi edileceğini
sanırlardı

YARGIÇ : Siz
tutuklular arasındaki
doktorlardan biriydiniz
Fenol enjeksiyonlarının
nasıl başladığını
anlatabilir misiniz

TANIK 9 : Enjeksiyon yapmaya
ilk başlayan
Dr. Entress oldu
Önceleri
benzin kullanıyordu
Ama sonradan bıraktı bunu
çünkü hastanın ölməsi
45 dakika sürüyordu
Daha çabuk öldürme yolları
aradılar
Hidrojen kullandılar
Daha sonra da
fenol kullanıldı

YARGIÇ : Enjeksiyonları
kimler yapıyordu

TANIK 9 : önceleri Dr. Entress
Sonra da Scherpe'yle Hantl
Hantl pek az kimseyi öldürdü
Namuslu bir adama benziyordu

YARGIÇ : Klehr'in kimseyi öldürdüğünü
gördünüz mü

TANIK 9 : Ben kendim görmedim
Enjeksiyon yapılan hastaları
tutmakla görevli olan
Schwarz'la Gebhard'dan duydum
Ama bu konu üzerinde
pek kafa yormadık
Olağan işlerdendi çünkü

AVUKAT : Tanık
görevli tutukluların
Werl'le Felix olduklarını
söylemişti

- TANIK 9 :** Bu görevi yapan
birçok tutuklu vardı
- AVUKAT :** Görevli tutuklular da
adam öldürmüyorlar mıydı
- TANIK 9 :** Başlangıçta öldürüyorlardı
Mecbur kalıyorlardı buna
- AVUKAT :** Öyleyse tutukluları
kendi içlerinden insanlar
öldürdü
- SAVCI :** Protesto ederiz bunu
Bu taktiklerle tutuklular
zorlanarak yaptıkları
hareketlerden ötürü
suçlanmak isteniyor
Ölüm tehdidiyle karşı karşıyaydılar
- AVUKAT :** Kamp personeli de
aynı şekilde
tehdit ediliyordu
- SAVCI :** Bugüne kadar
bu cinayetlere
bulaşmayı reddedenlerin
başlarına birşey geldiğini
hiç duymadık
- AVUKAT :** Ceza kanununa göre
ast
Üstünün verdiği emri
uygulamaktan
sadece bir tek durumda
sorumlu tutulabilir
Üstünün verdiği emrin
suç olduğunu biliyorsa

Müvekkillerimiz
 inançla
 kayıtsız şartsız bir itaatle
 görev duygusuyla
 hareket ettiler
 ettikleri bağlılık yemininin
 dışına çıkmadılar
 idari kadronun
 mahkemelerin
 ordunun
 yaptığını yaptılar
 o zamanki
 ulusal hükümetin
 amaçlarını
 gerçekleştirmeye çalıştılar

SAVCI : Tekrar ediyoruz
 Verilen emirlerin
 suç olduğunu bilen
 sanıklar
 isteselerdi
 başka göreve
 atanabilirlerdi
 Bunu niye istemediklerini
 biliyoruz
 Cephede
 kendi hayatları
 tehlikeye girecekti çünkü
 onun için kampta kaldılar
 kamptaki düşmanları silahsızdı

YARGIÇ : Kampın kıdemli doktorlarından birini
 tanık olarak
 çağırıyoruz
 Sayın Tanık

Sizin
karşımızda
sanık olarak bulunan
Klehr
Scherpe
ve Hantl'la
bir ilişkiniz oldu mu

TANIK 2 : Bu baylarla
bir ilişkim olmadı

YARGIÇ : Siz onların
üstü değil miydiniz

TANIK 2 : Onların üstü
kampın başhekimiydi
Ben sadece
büro işlerinden sorumluydum

YARGIÇ : Kampa çağrıldığınızda
ne iş yapmaktaydınız

TANIK 2 : Üniversitede profesördüm

YARGIÇ : Sizin gibi bir profesör
bir uzman
demek sadece
büro işlerinde kullanıldı

TANIK 2 : Bir süre
patolojiyle de uğraştım

YARGIÇ : Sizden
Sanık Klehr için
tutuklu seçmeniz de
istenmedi mi

TANIK 2 : Böyle bir seçme yapmayı
reddettim

- YARGIÇ :** Seçmelerde
hiç bulunmadınız mı
- TANIK 2 :** Görevli doktorun
yanında bulundum
- SAVCI :** Tanık
bazı işlere karışan kimselere
hediyeler verildiğini
biliyor mu
- TANIK 2 :** Fazla mesai yapanlara
içki ve sigara hediye etmek
güzel birşeydi bence
Savaşaydık
içki de sigara da
pek bulunmuyordu
Herkes
bunların peşindeydi
Fazla mesai yapanlar
kendilerine verilen
kuponları biriktirip
sigara ve içki alıyorlardı
- SAVCI :** Siz de aldınız mı
- TANIK 2 :** Evet
Herkes aldı
- SAVCI :** Seçmeler hakkındaki
düşünceniz neydi
- AVUKAT :** İtiraz ediyoruz
Bu tanık
suçunun cezasını
çekmiş bulunmaktadır
Onu yeniden yargılar gibi
sorular sorulamaz

TANIK 2 : Bugün bile
kendimi suçlu bulmuyorum
Seçilenler
artık iyileşmesine
imkan olmayan hastalardı

SAVCI : Sayın Tanık
Siz
bir doktor olarak
başka bir çözüm yolu
görmüyor muydunuz

TANIK 2 : O zamanki şartlar içinde
hayır
Kendi askerlerimizden binlercesi
cephede ölüyor
bombardıman edilen şehirlerde
insanlar acı çekiyordu

SAVCI : Biz burada
suçsuz oldukları halde
zindanlara atılan
ve öldürülen insanlardan söz ediyoruz
Herhalde
bunun farkındaydınız

TANIK 2 : Benim yapabileceğim birşey yoktu

SAVCI : Enjeksiyonlarda
siz de bulunuyor muydunuz

TANIK 2 : Evet
Bazen bulunmak zorunda
kalıyordum

SAVCI : Neler gördünüz

TANIK 2 : Bir keresinde Klehr
doktor önlüğü giyip

bir kızın yanına gitti
 Kalbinden hastasın
 iğne olacaksın
 dedi
 Sonra enjeksiyonu yaptı
 ben kaçtım

SAVCI : Klehr yalnız mıydı

TANIK 2 : Evet

SAVCI : Kızı tutmadılar mı

TANIK 2 : Hayır

SAVCI : Tanık
 kampta tuttuğu günlüğün
 elimizde olduğunu biliyor mu
 Bu günlükten
 bazı parçalar okuyorum
 Bugün öğle yemeğinde
 tavşan kızartması vardı
 kocaman bir but
 bol garnitürle
 kırmızı lahana da verdiler
 Şöyle devam ediyor
 Klehr 6 kadının icabına baktı

TANIK 2 : Herhalde
 birinden duymuş olacağım

SAVCI : Devam ediyorum okumaya
 Hava güzeldi
 Bisikletle dolaştım
 Sonra
 11 kişinin öldürülmesinde
 hazır bulundum
 3 kadın

canlarının bağışlanması için
yalvarıp yakardı
Dalaklarından
ve pankreaslarından
canlı parçalar alındı
Ne demektir bu

TANIK 2 : Otopsi yapmam için
emir verilmişti bana
Amaçlarımız
sadece ve sadece
bilimseldi
Adam öldürmelerle
bir ilgim yoktu benim

SAVCI : Organlarından
parçalar kestiğiniz
o insanları
otopsi için
canlıyken mi seçiyordunuz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Mahkemenin dikkatini
bir kere daha çekmek isteriz
Tanık
cezasını bitirmiş bulunmaktadır

SAVCI : Deneylerde
niye insan eti kullanıldığını
söyleyebilir misiniz

TANIK 2 : Nöbetçiler
bize bu amaçla verilen
bütün sığır ve at etlerini
yiyorlardı

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlarda kullanılan
fenol
nerede duruyordu

SANIK 3 : Fenol eczahanede saklanıyordu

YARGIÇ : Eczahane neredeydi

SANIK 3 : Kampın bir ucunda

YARGIÇ : Eczahaneye kim bakıyordu

TANIK 2 : Dr. Capesius

YARGIÇ : Fenolü kim alıp getiriyordu

SANIK 3 : Klehr'in doldurduğu
istek fişi
bir görevliyle
hastahaneden eczahaneye
Dr. Capesius'a gönderiliyordu
Fenol
o görevliye veriliyordu

YARGIÇ : Sanık Capesius
Bize bu konuda
ne gibi bir bilgi verebilirsiniz

SANIK 3 : Benim
böyle birşeyden haberim yok

YARGIÇ : Tutukluların
fenolle öldürüldüklerini
biliyor muydunuz

SANIK 3 : İlk olarak
şimdi duyuyorum

YARGIÇ : Eczahanede
fenol bulunduruyor muydunuz

SANIK 3 : Pek az bulunduruyorduk

TANIK 3 : Fenol
ilaç deposunun köşesindeki
sarı bir kutuda saklanıyordu
Sonraları kutuya sığmaz oldu

mahzende
koca damacanalarla
saklamaya başladılar

AVUKAT : Siz bunları
nereden biliyorsunuz

TANIK 3 : Eczahanede çalışıyordum
istek fişlerini gördüm
O fişleri
Dr. Capesius doldurup imzalamıştı
üstlerinde
PRO INJECTIONE
yazılı mıydı
değil miydi
hatırlamıyorum

YARGIÇ : Ne kadar fenol istenmişti

TANIK 3 : Önceleri az istediler
Sonraları ise
aylık ihtiyaç
3 kiloyla
6 kilo arasında
değişmeye başladı

YARGIÇ : Fenol normal olarak
tıpta ne amaçla kullanılır

TANIK 3 : Gliserinle karıştırılıp
kulak damlası yapılır

SANIK 3 : Biz de bu amaçla kullanıyorduk

YARGIÇ : Ayda 3 kiloyla
6 kilo arası fenol
O kadar kulak damlasıyla
bütün Alman ordusunun kulakları
tedavi edilebilirdi

Sanıklar gülerler

Sanık Capesius
Eczahanede
fenol bulundurmadığınız konusunda
hâlâ direniyor musunuz

SANIK 3 : Elimde
büyük ölçüde fenol yoktu
Fenolle adam öldürüldüğünü de
bilmiyordum

YARGIÇ : Fenol kime veriliyordu

TANIK 3 : Nöbetçi doktora
O da
doktorlar odasındaki
ilkyardım ekibine veriyordu

Sekizinci Kanto : FENOL

III

YARGIÇ : Doktorlar odası nasıl bir yerdi

TANIK 6 : Beyaz bir odaydı
Duvarları da
avluya bakan pencereleri de
beyaza boyanmıştı

YARGIÇ : Odada ne gibi eşyalar vardı

TANIK 6 : Bir - iki dolapla sandıklar
Ayrıca
odayı ikiye bölen
bir de perde vardı

YARGIÇ : Nasıl bir perde .

TANIK 6 : İki metre yüksekliğindeydi
neredeyse tavana değiyordu
Rengi gri - yeşildi
Perdenin önünde bir görevli oturur
giren hastaların
adlarını işaretlerdi

YARGIÇ : Perdenin arkasında ne vardı

TANIK 6 : Küçük bir masayla
birkaç tabure
Duvardaki çengellerde
lastik önlükler
lastik pembe eldivenler
asılıydı

AVUKAT : Sayın Tanık
Bunları nereden biliyorsunuz

TANIK 6 : Ölü Taşıyıcılar'dan biriydim ben
Yan odada beklerdik
Kapı açıldı
Herşeyi görebiliyorduk

YARGIÇ : Enjeksiyon için seçilen
tutuklulara ne oldu

TANIK 6 : İkişer ikişer
koridordan
doktorlar odasına alınırlardı
iki tane görevli tutuklu bulunurdu
odada
Biri perdenin arkasında durur
ilk tutukluyu içeri alırdı
İkinci tutuklu
perdenin önünde
sırasını beklerdi
Öteki görevli ise
bu arada
şırıngayı hazırlamış olurdu

YARGIÇ : Ne tip şırınga kullanılırdı

TANIK 6 : Başlangıçta
damardan yaptıkları için
5 santimetre küplük kullandılar
ama sonra
doğrudan doğruya
kalbe yapmaya başlayınca
2 santimetre küp yetiyordu
Şırıngaların ucuna
kabadan enjeksiyon yaparken kullanılan
iğnelerden takılırdı
İğneler bir çantada saklanırdı

YARGIÇ : Fenol
nasıl bir kapta saklanırdı

TANIK 6 : Termosa benzeyen
bir şişede
Küçük bir leğene boşaltılırdı
Şırıngaya o leğenden çekilirdi
İğne pek az değiştirildiği
ve ucunda hep kan bulunduğu için
leğendeki fenolün rengi
kırmızılaşmıştı

YARGIÇ :

Hastalar
başlarına gelecekleri
biliyorlar mıydı

TANIK 6 : Çoğu bilmiyordu
Aşı olacakları söylenmişti
onlara

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlara
boyun eğdiler
öyle mi

TANIK 6 : Çoğu söyleneni yaptı
Zaten aşağı yukarı hepsi
son derece zayıf düşmüştü

YARGIÇ : Kimin
enjeksiyon yaptığını
gördünüz

TANIK 6 : Klehr'i gördüm
Şıngayı doldurdu
Lastik bir önlük giymişti
ellerinde lastik eldivenler
ayaklarında
uzun lastik çizmeler vardı
Beyaz gömleğinin kolları
sıvalıydı

YARGIÇ : Tutukluya ne yapıyordu
bu arada

TANIK 6 : Sırtında gömleği varsa
çıkartılıyordu
Sonra
belden yukarısı çıplak bir durumda
tabureye oturtuluyordu
Sol kolunu kaldırıp
elini ağzına bastırıyorlardı
Böylece
hem kalbine enjeksiyon yapmak
kolaylaşıyor
hem de bağırması önleniyordu
Görevli tutuklular
kımıldamasına
engel oluyorlardı

YARGIÇ : Görevli tutuklular kimlerdi

TANIK 6 : Adları Schwarz ile Weiss'di
 Schwarz
 hastayı omuzlarından tutuyor
 Weiss de
 hastanın elini ağzına bastırıyordu
 Daha sonra Klehr
 şırınganın iğnesini
 hastanın kalbine saplıyordu

YARGIÇ : Hemen ölüyor muydu hasta

TANIK 6 : Çoğu
 son nefesini verirken
 belli belirsiz
 birşeyler mırıldanıyordu
 ama bazen
 içlerinden biri
 hamamın bir köşesine
 fırlatılıncaya kadar
 can çekişiyordu
 Bazıları
 acılar içinde
 bizimle birlikte
 yürüyorlardı
 Ötekileri
 bileklerine bağladığımız
 kayışla sürüklüyorduk
 Çok çabuk oluyordu bunlar
 Dakikada
 2 - 3 hastanın
 işi bitiriliyordu

YARGIÇ : Hemen ölmeyenlere
 ne oluyordu

TANIK 6 : İriyarı
 güçlü kuvvetli
 bir adamı hatırlıyorum

Kalbine enjeksiyon yapılmıştı
 hamama attık
 birdenbire doğruldu
 Çok iyi hatırlıyorum
 Bir lavabo
 lavabonun karşısında da
 bir sıra vardı
 Adam
 lavaboyla sıraya yaslanarak
 doğruldu
 Klehr yanına gidip
 bir enjeksiyon daha yaptı
 kalbine
 Enjeksiyon
 bazılarının kalbine girmiyordu
 ciğerlerine sızıyordu fenol
 onlar da hemen ölmüyorlardı
 Klehr
 işini bitirdikten sonra
 hamama gelirdi hep
 yere yığılmış gövdelere bakardı
 Hâlâ ölmemiş olanlar varsa
 enselerine iğne yapardı
 Zararı yok
 ölmeyen ölmesin
 nasıl olsa fırına gidecekler
 derdi

YARGIÇ : Ölülerle birlikte
 diri diri gönderilenler
 oldu mu

TANIK 6 : Oldu

YARGIÇ : Diri diri mi yakıldılar

TANIK 6 : Evet
yada fırına verilmeden önce
kürekle öldürüldüler

YARGIÇ : Tutuklulardan
hiç direnen olmadı mı

TANIK 6 : Bir keresinde
bir çığlık duydum
Görevli tutuklulardan ikisi
her yanı kan içinde kalmış
yarı çıplak bir adamın
üstünde oturuyorlardı
Adamın başı yarılmıştı
Yerde bir maşa duruyordu
Klehr elinde iğneyle
adamın üzerine eğildi
İğneyi
hâlâ debelenen adamın
kalbine sapladı

YARGIÇ : Sanık Klehr
Bu suçlamalara
bir diyeceğiniz var mı

SANIK 9 : Sözü edilen
bu olay hakkında
hiçbir şey bilmiyorum

YARGIÇ : Tanıkla
daha önce karşılaşmış mıydınız

SANIK 9 : Sayın Yargıç
Bu çok önemli tanıkla
daha önce hiç karşılaşmadım
Ölü taşıyıcılık görevi yapmış
bütün tutukluları
tek tek tanırdım

TANIK 7 : 28 eylöl 1942 gñnñ
 sıra babama geldi
 Bir başka tutukluyla birlikte
 içeri getirildi babam
 Klehr
 şimdi size
 tifüs aşısı yapılacak
 dedi
 Hemen enjeksiyonlarını yaptı
 ikisinin de
 Acelesi vardı
 Yetiştirdiği tavşanlara gidecekti
 Babamı ben tuttum
 dışarıya da ben taşıdım

YARGIÇ : Sanık Klehr
 Bu tanığı biliyor musunuz

SANIK 9 : Adı Weiss'dir
 O sırada ağlıyordu
 Niye ağladığını sordum
 Babası olduğunu söyleseydi
 öldürmezdim

YARGIÇ : Niye söylemediniz

TANIK 7 : Sen de yanına otur
 der diye
 korktum

YARGIÇ : Öldürölenler arasında
 çocuklar da var mıydı

TANIK 7 : Vardı
 1943 yılının başlarında
 bir kerede
 100'den fazla çocuk öldürdüler

YARGIÇ : Kim öldürdü

TANIK 7 : Hantl ile Scherpe

YARGIÇ : Sayın Tanık
Öldürülen çocukların sayısını
kesin olarak biliyor musunuz

TANIK 7 : 119

YARGIÇ : Tarihi hatırlıyor musunuz

TANIK 7 : Şubatın 23'üydü

AVUKAT : Nereden biliyorsunuz

TANIK 7 : Görevli katip bendim
o gün
Listeden
çocukların isimlerini sildim
Yaşları
13'le 17 arasında
değişiyordu
Anneleriyle babaları
daha önce öldürülmüşlerdi

YARGIÇ : Çocuklar nereden geliyordu

TANIK 7 : Zamosc bölgesinden geliyorlardı
Zamosc
Almanlara yer açmak için
boşaltılmıştı

YARGIÇ : Sanık Scherpe
Siz
bu olayda
yer aldınız mı

SANIK 10 : Sayın Yargıç
Şunu önemle belirtmek isterim ki
ben kimseyi öldürmedim

- YARGIÇ :** Sanık Hantl
Siz ne diyorsunuz buna
- SANIK 11 :** Çocuklarla ilgilendiğimizi
ilk olarak duyuyorum
Siz söyleyin Scherpe
Ne siz
ne de ben
hiç çocukları karıştırdık mı
bu işe
- YARGIÇ :** Sanıkların
birbirlerine soru sormaları
yasaktır
Biz
sizden öğrenmek istiyoruz
Enjeksiyon olaylarında
sizin de bir rolünüz oldu mu
- SANIK 11 :** Bu suçlamaların
gerçekle hiçbir ilgisi yoktur
- YARGIÇ :** Enjeksiyonlarda bulundunuz mu
- SANIK 11 :** Başlangıçta reddettim
Bütün bu pisiğe
benim de bulaşmam şart mı
dedim
Sonra da ancak
8 - 10 kere bulundum
- YARGIÇ :** Her keresinde
kaç kişi öldürüldü
- SANIK 11 :** 8 kişiden fazla öldürülmedi
- TANIK 7 :** Hantl
tutukluların
seçilip öldürülmelerine de

yardımcı oldu
 Aşağı yukarı
 her gün enjeksiyon yapıyordu
 Pazar'ları hariç

SANIK 10 : Bu suçlamalara gülüp gececeğim
 Böyle saçma şey duymadım
 Bu tanık
 niye benimle uğraşiyor
 anlamıyorum
 Üstelik
 sabotaj yaptığında
 kendisini bir kere kurtarmıştım

YARGIÇ : Nasıl sabotaj

SANIK 11 : Yatak çarşafı çalmıştı
 Hem zaten ben
 tutuklular için
 elimden geleni yaptım
 Onlara gizlice
 kömür ve turp verdim

YARGIÇ : Öldürmelere
 hiç karışmadınız mı

SANIK 11 : Tekrar ediyorum
 Hayır

YARGIÇ : Sayın Tanık
 çocuklara ne olduğunu
 anlatmaya devam eder misiniz

TANIK 7 : Çocuklar
 hastahanenin avlusuna
 getirildiler
 Bütün sabah oynadılar
 Topları bile vardı

etraftaki tutuklular
 çocukların başlarına ne geleceğini
 biliyorlardı
 ellerinden geldiği kadar
 iyi davrandılar onlara
 neleri varsa verdiler
 Çocuklar açtı tedirgindi
 Çok dayak yediklerini söylediler
 Hep sordular
 Bizi öldürecekler mi
 diye
 Öğleden sonra
 Scherpe'yle Hantl geldi
 O olayın geçtiği saatler boyunca
 Yirminci Blok'ta
 bir ölüm sessizliği
 hüküm sürdü

YARGIÇ : Çocuklar
 başlarına gelecekleri
 anladılar mı

TANIK 7 : Baştakiler bağırdılar
 Onlara
 aşı olacakları söylendi
 Onlar da sessizce gittiler
 Bir de sondakiler ağladılar
 çünkü arkadaşları
 geri gelmemişti
 İkişer ikişer
 benim yanıma alındılar
 birer birer
 perdenin arkasına geçtiler
 Sadece
 çocukların yere düşerken

çıkardıkları sesi duyuyordum
 Ansızın
 dışarı fırladı Scherpe
 Artık dayanamıyorum
 dediğini duydum
 Koşup bir yere gitti
 Ötekilerin icabına da
 Hantl baktı
 Bu olaydan sonra
 kampta
 Scherpe'nin çıldırdığına dair
 söylentiler çıktı

YARGIÇ : Sanık Scherpe
 Diyeceğiniz birşey var mı

SANIK 10 : Tanığın ifadesi
 bana biraz
 abartılmış gibi geliyor
 Zaten
 bu olayların
 hiçbirini hatırlamıyorum

YARGIÇ : Sayın Tanık
 fenolle
 aşağı yukarı kaç kişi
 öldürüldü dersiniz

TANIK 7 : Kamp belgelerine
 ve bizim kendi hesaplarımıza göre
 30.000 kişi öldürüldü

Dokuzuncu Kanto
KÖMÜRLÜK

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK

I

- TANIK 8 :** 30 gün
hücre cezasına çarptırıldım
O kadar küçüktü ki hücre
insan yatamıyordu
Gündüzleri
ağır işte çalışıyor
geceleri de
hücrede geçiriyordum
- YARGIÇ :** Bu cezanın sebebi neydi
- TANIK 8 :** Yemek kuyruğuna
iki kere girmiştim
- YARGIÇ :** Hücreler neredeydi
- TANIK 8 :** Onbirinci Blok'taki
bodrumun sonunda
Dört hücre vardı
- YARGIÇ :** Hücrelerin büyüklüğü
ne kadardı
- TANIK 8 :** Bir metre kareydi
yüksekliği de
bir metre seksen santim kadar
- YARGIÇ :** Penceresi var mıydı
- TANIK 8 :** Hayır
Yukarıda köşede

bir hava deliği vardı sadece
3 santimetre kare
Hava deliğinin öteki ucuna
delikli bir madeni kapak
takılmıştı

YARGIÇ : Kapı

TANIK 8 : 50 santim yüksekliğindeki kapıdan
insan ancak sürünerek
girebiliyordu hücreye
Kapı tahtadan yapılmıştı
Ayrıca
bir de
sürgülü demir kapı vardı

YARGIÇ : Hücrede yalnız mıydınız
Son hafta
4 kişi olduk

YARGIÇ : O hücrelerde
gece gündüz kalan
tutuklular da var mıydı

TANIK 8 : En çok verilen ceza buydu
Uygulamada bazı değişiklikler
oluyordu bazen
Bazılarına 2 - 3 günde bir
yemek veriliyor
bazılarına da hiç verilmiyordu
Bunlar
açlıktan ölüme mahkum edilenlerdi
Arkadaşım Kurt Pachala
benim karşımdaki hücrede öldü
15'inci gün
ayakkabılarını kemirmeye başladı
14 ocak 1943'de öldü

Doğumgünüm olduğu için
 hatırlıyorum
 Açlığa mahkum edilenler
 hücrelerinde
 istedikleri kadar
 bağırıp
 ağızlarına geleni söyleyebilirlerdi
 Kapıları hiç açılmazdı
 ilk 5 gece boyunca
 bağırırlardı
 Sonra açlık sona erer
 susuzluk başlardı
 İler
 yalvarırdı
 Kendi sidiğini içip
 duvarları yalardı
 Susuzluk dönemi
 13 gün sürerdi
 Sonra hiçbir şey duyulmazdı
 hücrelerinden
 2 haftadan önce ölmezdi
 Cesedi
 demir çubuklarla
 kazınırdı yerden

YARGIÇ : Kurt Pachala
 niye hücre cezasına çarptırıldı

TANIK 8 : Kaçmaya kalkışmıştı
 Hücreye götürülmeden önce
 akşam yoklamasında
 tutukluların önünden geçirildi
 Boynuna da
YAŞASIN YİNE ARANIZDAYIM
 yazılı

bir tabela asılmıştı
 Trampet çalarak
 bağıra bağıra
 bu sözleri söylediler ona
 Hücrede en çok yaşayan tutuklu
 Bruno Graf oldu
 Bağırıldığı zamanlar
 Schlage
 hücresinin önüne giderdi onun
 Gebersene artık
 diye seslenirdi
 Graf ancak bir ay sonra ölebildi

YARGIÇ : Sanık Schlage
 Tutukluları
 hücrede aç mı bıraktınız

SANIK 14 : Sayın Yargıç
 Bir noktaya
 dikkatinizi çekmek isterim
 Ben Onbirinci Blok'ta
 bir gardiyandım sadece
 Üstlerimden aldığım emirleri
 yerine getirirdim
 Kömürlük'te olanlardan
 ben sorumlu değildim
 başımızdaki subay sorumluydu

YARGIÇ : Tutuklulara
 kim yemek veriyordu

SANIK 14 : Görevli tutuklular

YARGIÇ : Hücreleri
 kim açıyordu

- SANIK 14 : Bu da
görevli tutukluların işiydi
Biz sadece
Siyasi Şube'dekiler gelince
dış kapıyı açıyorduk
- YARGIÇ : Bu hücrelerde
ölen tutuklu oldu mu
- SANIK 14 : Belki olmuştur
Hatırlamıyorum
- YARGIÇ : Kayıtlarını işleyip
ölüm sebeplerini kim yazıyordu
- SANIK 14 : Hepsini
görevli tutuklular yapıyordu
- YARGIÇ : Demek sizin bu işlerle
hiç ilginiz yoktu
- SANIK 14 : Ben
yukarıdaki hücrelerde bulunan
kamp personeline
bakmakla görevliydim
Bazen 18 kişi oluyordu yukarıda
İntihar etmesinler
yada başka bir saçmalık yapmasınlar
diye
onlara gözkulak oluyordum
- YARGIÇ : Yani
kamp personelinden
bazı kişiler de mi
hücreye atılıyordu

SANIK 14 : Tabii
Adaletin önünde
herkes eşitti
Her çeşit zayıflığa
karşı koymak gerekiyordu

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK II

YARGIÇ : Kömürlük'teki
öteki hücrelerin büyüklüğü
ne kadardı

TANIK 9 : Eni 2.5
boyu 3 metreydi bu hücrelerin
Bazılarında ışık yoktu
Ötekilerde
pencere yerine
küçük birer delik vardı
avuç içi kadar bir delik
Hava oradan giriyordu

YARGIÇ : Kaç hücre vardı böyle

TANIK 9 : 28

YARGIÇ : Bir hücreye
kaç tutuklu kapatılıyordu

TANIK 9 : Bazen 40'ı buluyordu

YARGIÇ : Ne kadar kalıyorlardı

TANIK 9 : Çoğu kez birkaç hafta
Tutuklulardan Bogdan Glinski
13 Kasım 1942'den
9 Mart 1943'e kadar kaldı
17 hafta

YARGIÇ : Odada eşya var mıydı

TANIK 9 : Sadece
bir tabureyle
bir oturak

YARGIÇ : Tutuklular bu hücrelere
niye kapatılıyorlardı

TANIK 9 : Çeşitli sebeplerden
Bir gece kalan da oluyordu
daha çok kalan da
Bu hücrelerde de
tutukluların
aç bırakıldığı oluyordu

YARGIÇ : Siz ne kadar kaldınız

TANIK 9 : İki gece

YARGIÇ : Gördüklerinizi
anlatır mısınız

TANIK 9 : Akşamleyin saat 9'da
38 tutukluyla birlikte
Onbirinci Blok'a götürüldük
Görevli tutuklu

numaralarımızı
 Blok Şefi'ne verdi
 Sonra aşağıya indirdiler bizi
 20 numaralı hücreye kapadılar
 Saat 10'da
 odanın havası iyice azalmıştı
 Birbirimize yaslanarak
 ayakta durabiliyorduk ancak
 Ne oturabiliyor
 ne de yatabiliyorduk
 Isı o kadar yükseldi ki
 ceketlerimizle pantolonlarımızı
 çıkarmaya başladık
 Geceyarısına doğru
 ayakta duramıyorduk artık
 Bazılarımız yere yığıldı
 üstüste
 bazılarımız da
 birbirinin koluna asıldı
 Çoğumuz sinirliydik
 yanımızdakilere
 vuruyor
 küfrediyorduk
 Boğularak ölenlerin kokusu
 pislik kokularına karışıyordu
 Zayıflar ayak altında ezildiler
 Güçlüler
 kapının yanında yer kaptılar
 aralıktan biraz hava giriyordu çünkü
 Bağırarak
 kapıya vurduk
 ne kadar zorladıkça açılmadı
 Kapıdaki delik
 arada sırada açılıyordu

görevli gardiyan
 bize bakıp
 sonra yine kapatıyordu
 deliği
 Saat 2'de
 çoğumuz kendimizi
 kaybettik
 Sabahleyin
 saat 5'de hücreleri açıp
 dışarı çıkardılar bizi
 koridora yığıldık
 Hepimiz çıplaktık
 39 kişiden
 sadece 19 kişi
 sağdı
 Bu 19 kişinin de
 6'sı hastahaneye kaldırıldı
 Kaldırılanlardan
 4'ü
 sonradan öldü

TANIK 3 : Ben
 Ölü Taşıyıcı'lardandım
 Hücrelerde
 açlıktan ölenleri
 kaldırmakla görevliydim
 Bazen
 kendi etlerini dişleyen
 tutuklulara rastlıyorduk
 Hücrelerde çok kalanların
 bazıları
 parmaklarını yiyorlardı bazen
 Cesetlerinde
 parmak olmuyordu
 Jacob'a

Nasıl dayanıyorsun
 diye sordum
 Tanrı'ya şükürler olsun
 çelik gibi yaratmış beni
 İçerdekilerin
 yemeklerini yiyorum
 Ölüm
 duvardaki şu taşa
 nasıl dukanamazsa
 bana da dokunamaz
 dedi

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK

III

TANIK 6 : 3 Eylül 1941'de
 Siklon B gazı kullanarak
 İlk katliam denemeleri
 yapıldı
 Kömürlük'te
 İlk yardım görevlileriyle
 nöbetçiler
 850 Sovyet savaş esiriyle
 220 hastayı
 Onbirinci Blok'a götürdüler
 Hücrelere koydular onları
 pencereleri
 toprakla kapadılar
 Sonra hava deliklerinden
 gaz verildi
 Ertesi gün
 birkaç kişinin

hâlâ ölmediği anlaşıldı
 Daha büyük dozda
 Siklon B verdiler
 5 Eylül günü
 Kömür Şirketi'nden
 20 tutuklu
 ve bazı hastabakıcılarla
 birlikte
 Onbirinci Blok'a
 gönderildim
 Bize
 özel bir görev yapacağımız
 söylendi
 Orada gördüklerinizi
 kimseye anlatmayacaksınız
 anlatırsanız cezası ölümdür
 dediler
 İş bittikten sonra
 fazladan yemek vereceklerini
 söylediler
 Gaz maskeleri taktık
 cesetleri
 hücrelerden çıkaracaktık
 Kapıları açınca
 birbirine kenetlenmiş
 o kaskatı cesetler
 üstümüze düştü
 Ölmüşlerdi ama
 hâlâ ayaktaydılar
 Bir mavilik sarmıştı
 yüzlerini
 Çoğunun elinde
 tutam tutam saç vardı
 Gövdeleri birbirinden ayırıp

avluya dizmek
bütün günümüzü aldı
Akşam olunca
subaylarla birlikte
Komutan geldi
Komutanın
Artık içim rahat
dediğini duydum
Bu gaz var ya
ortalığı kana bulamaktan
kurtulduk
diyordu
Kurbanların da
son ana kadar
hiçbir şeyden haberleri olmayacak

Onuncu Kanto
SİKLON B

Onuncu Kanto : SİKLON B

I

TANIK 3 : 1943 yazı ve sonbaharında
çamaşırhanede çalıştım
Kirli çamaşırları
Siklon B gazıyla
dezenfekte ediyorduk
Şefimiz
Dezenfektör Breitwieser'di

YARGIÇ : Sayın Tanık
adını ettiğiniz kişi
burada mahkemede mi

TANIK 3 : Evet
işte Breitwieser

Sanık 17 tanığı dostça selamlar

Eylül'ün 3'ünde
Breitwieser'i
Stark'ın yanında gördüm
Siyasi Şube'den
başkaları da vardı
Gaz maskeleri
ve teneke kutularla
Onbirinci Blok'a gittiler
Dışarı çıkma yasağı konu
Ertesi sabah
Breitwieser keyifsizdi

işler yolunda gitmemişti çünkü
 Tecrit etmeyi başaramadıkları için
 yeniden gaz vermek
 zorunda kalacaklardı
 İki gün sonra
 ceset yüklü kamyonlar ayrıldı
 avludan

YARGIÇ : 3 Eylül günü
 Breitwieser
 Onbirinci Blok'a gittiğinde
 saat kaçtı

TANIK 3 : Akşamın 9'uydu

SANIK 17 : Olanaksız birşey bu
 Bir kere
 ben kampa akşamları gitmiyordum
 ayrıca
 o mevsimde
 kimsenin beni görüp tanınması
 olanaksızdı
 Ortalığı
 ırmaktan yayılan sis
 kaplıyordu

YARGIÇ : O akşam
 Onbirinci Blok'taki
 tutukluların
 gazla öldürüleceğini
 biliyor muydunuz

SANIK 17 : Evet
 Öyle birşey duymuştum

YARGIÇ : Tutukluların
Onbirinci Blok'a götürüldüklerini
görmediniz mi

SANIK 17 : Sayın Yargıç
Bizim görevlerimiz
saat 6'da biterdi
O saatten sonra
kampta hiç bulunmazdım

YARGIÇ : Yeni gelenler olursa
saat 6'dan sonra
üniforma dağıtmaz mıydınız

SANIK 17 : Saat 6'dan sonra
gelenler olursa
görevli tutuklular
çamaşırhanenin anahtarını alıp
üniformaları dağıtırlardı

YARGIÇ : Dezenfektör olarak
göreviniz neydi

SANIK 17 : Sadece
talimat vermektir

YARGIÇ : Bu konuda
eğitim görmüş müydünüz

SANIK 17 : 1941 yazında
10 - 15 kişiyle birlikte
haşaratla savaş için
görevlendirildik
Degesch Şirketi'nden
gazı getiren iki kişi

bize
nasıl kullanılacağını öğrettiler
Gaz maskelerini
nasıl kullanacağımızı da
gösterdiler

YARGIÇ : Gaz neyin içindeydi

SANIK 17 : Yarımşar kiloluk
teneke kutulardaydı
Kahve kutularına benziyordu
kutular
Önceleri
kapakları mukavvadandı
Hafif
nemli
gri kutulardı
Sonraları
madeni kapaklar taktılar

YARGIÇ : Kutuların içindeki
nasıl bir maddeydi

SANIK 17 : Nasıl anlatmalı bilmem ki
Ufak taneli
nişasta gibi birşeydi
süt mavisi

YARGIÇ : Neydi bu madde

SANIK 17 : Kristal halde
hidrosiyanik asitti bu
havayla temas eder etmez
siyanid gazı meydana geliyordu

YARGIÇ : Bu gazı nasıl kullandığınızı anlatır mısınız

SANIK 17 : Tutuklular
Elbiselerini
çamaşırhaneye asıyorlardı
Ben de
bir başka dezenfektörle birlikte
gaz veriyordum
Elbiseleri
24 saat sonra odadan çıkarıp
yerlerine yenilerini asıyorduk
Lojmanları da
dezenfekte ediyorduk
Pencereleri sımsıkı kapattıktan sonra
çekiç ve keski kullanarak
kutuları açıyorduk
Siklon B'nin üstüne
lastik bir örtü koyuyorduk
çünkü
biz ikinci kutuyu açmadan
birinci kutudaki gaz
yayılmaya başlıyordu
Birkaç kutu açıyorduk önceleri
gaz hemen yayılıyordu
çok kuvvetliydi
Hatırlıyorum
bir keresinde Onbaşı Theurer
dezenfekte edilmiş bir eve girdi
Akşamdan
evin zemin katını
havalandırmıştık
Ertesi sabah
Theurer
birinci katın pencerelerini

açmak istedi
 Herhalde gazın etkisi
 geçmemiş olacak ki
 nefes alır almaz bayıldı
 sağına düşüp
 merdivenlerden yuvarlandı
 temiz havaya çıktı
 Soluna düşseydi
 temiz havaya çıkamayacak
 olduğu yerde ölecekti

SAVCI : Siklon B'yle
 adam öldürmeye başladıklarında
 bu konuda bilginiz olduğu için
 size başvurmadılar mı

SANIK 17 : Size sadece doğruyu söylüyorum
 Gaza dayanamadım
 Ülser oldum
 başka bir göreve atanmam için
 kaç kere yalvardım

SAVCI : Başka bir göreve atandınız mı

SANIK 17 : Hemen atamadılar

SAVCI : Ne zaman atadılar

SANIK 17 : Şimdi hatırlamıyorum

SAVCI : 1944 Nisan'ında
 O zamana kadar da
 terfi ettiniz
 Önce
 Onbaşı yaptılar sizi
 sonra da Çavuş oldunuz

AVUKAT : Bu suçlamalara
itiraz ediyoruz
Kamptakilerin terfii
tamamen
tüzüklere uygun olarak yapılmıştır
Kimse suç ortaklığından ötürü
terfi etmedi

**Sanıklar aynı fikirde olduklarını
belirtirler**

**Onuncu Kanto : SİKLON B
II**

YARGIÇ : Sayın Tanık
Gaz nerede saklanıyordu

TANIK 6 : Eczahanenin bodrumundaki
sandıklarda

YARGIÇ : Sanık Capesius
Eczahanenin başında bulunan
sorumlu olarak
bodrumda
Siklon B bulunduğunu
biliyor muydunuz

SANIK 3 : Tanık
herhalde karıştırıyor
Bodrumdaki o sandıklarda
Ovaltine vardı
İsviçre Kızıl Haçı
göndermişti

TANIK 6 : Ovaltine sandıklarını biliyorum
Siklon B sandıklarını da gördüm
Ayrıca
Dr. Capesius'un
altın dişleri
ve mücevherleri sakladığı
sandıkları da gördüm

SANIK 3 : Hepsi yalan

TANIK 6 : Sanık Capesius
savaşta sonra
bir eczahaneye
bir güzellik salonu açtı
İlanlarda
Bırakın da Capesius
sizi güzelleştirsin
deniyordu
Bunların paraları nereden geldi

SANIK 3 : Borç aldım

TANIK 6 : Ya bana teklif edilen 50 bin mark
nereden geliyordu
Bana ve öteki tanıklara
para teklif edildi
Mahkemede
Dr. Capesius'un
sadece eczahanenin başında bulunduğunu
ne fenol
ne de Siklon B
konusunda
hiçbir sorumluluk taşımadığını
söyleyelim diye

- SANIK 3 : Benim böyle birşeyden
haberim yok
- SAVCI : Size bu rüşveti
kim teklif etti
- TANIK 6 : Kimliğini belirtmeyen biri
- SAVCI : Sizce bu rüşvetin arkasında
kamptaki eski subayları koruyan
derneklerden biri mi var
- TANIK 6 : Bilmiyorum
Ama mahkemeye
aldığım şu mektubu
sunmak isterim
Mektubun başında
Adalet ve Özgürlük Derneği
yazılı
Şöyle deniyor
Yakında senin de sonun gelecek
İşkenceyle öldürüleceksin
Üyelerimiz seni gözlüyor
Hayatı yada ölümü
seçmek senin elinde
- YARGIÇ : Mahkeme bu mektubun
nereden geldiğini
araştıracak
- AVUKAT : Sayın Tanık
Sandıkların üstünde
ne yazılıydı
- TANIK 6 : Tehlikelidir
Zehirli gaz
yazılıydı
altında da
kurukafa işareti vardı

- AVUKAT : Sandığın içindekileri
gördünüz mü
- TANIK 6 : Bazı sandıklar açtı
içlerinde teneke kutuları
gördüm
- AVUKAT : Kutuların üstünde
ne yazılıydı
- TANIK 6 : Zehirli Gaz Siklon B
- AVUKAT : Başka birşey yazılı mıydı
- TANIK 6 : Dikkat
Yalnız Uzmanlar Tarafından
Açılmalıdır
- YARGIÇ : O kutuların
gaz odalarına götürüldüğünü
gördünüz mü
- TANIK 6 : Sandıkları
ilkyardım kamyonuna
biz yükledik
- YARGIÇ : Kim vardı kamyonda
- TANIK 6 : Dr. Frank'la Dr Schatz'ı gördüm
Dr. Capesius da oradaydı
Ellerinde gaz maskeleri vardı
Hatta Dr. Schatz
başına çelik bir miğfer
geçirmişti
İyice hatırlıyorum
çünkü arkadaşlarından biri
Küçük bir mantara benzedin böyle
dedi

AVUKAT : Mahkemeye şunu hatırlatmak isterim
Savaşın bazı dönemlerinde
gaz maskesi takmak mecburiydi
Müvekkillerimizin
ellerinde gaz maskeleri taşımaları
onların
nereye gittiklerini göstermez

YARGIÇ : Sayın Tanık
gaz sevkiyatı için
istek fişlerini gördünüz mü

TANIK 6 : O fişleri idareye
ben getirirdim
Durmadan daha çok istiyorlardı
Sonunda sandıkları
kamp dışındaki
eski tiyatro binasında
depo etmeye başladılar

YARGIÇ : Sandıklar neyle gönderiliyordu

TANIK 6 : Bazen doğrudan doğruya
fabrikadan
kamyonlarla gönderiyorlardı
bazen de
ordunun aracılığıyla
trenle gönderiyorlardı

YARGIÇ : Kaç sandık geldiğini
hatırlıyor musunuz

TANIK 6 : Her keresinde
sandıkların sayısı
14'le 20 arasında
değişiyordu

YARGIÇ : Ne kadar zamanda bir
geliyordu sandıklar

TANIK 6 : En aşağı
haftada bir kere
1944'de daha da sıklaştı
Garajdaki kamyonları bile
kullanmaya başladılar

YARGIÇ : Her sandıkta
kaçar kutu vardı

TANIK 6 : Her sandıkta
yarımşar kiloluk
30 kutu vardı

YARGIÇ : Fiyat etiketlerini
gördünüz mü

TANIK 6 : Her kutu
2,5 Reichmark'tı

YARGIÇ : Her keresinde
kaçar kutu kullanılıyordu

TANIK 6 : Bir odada
2,000 kişiyi öldürmek için
16 kutuya ihtiyaç vardı

YARGIÇ : Kutusu 2,5 marktan
40 mark eder

Onuncu Kanto: SİKLON B

III

YARGIÇ : Sanık Mulka
Komutan Yardımcısı olarak
garajdan siz sorumluydunuz
Bu konuda emir verdiniz mi hiç

SANIK 1 : Böyle bir emir vermedim
Bu konuyla hiç ilgim yoktu

YARGIÇ : Sanık Mulka
Mülteciler için Malzeme
deyiminin altında yatan
anlamı biliyor muydunuz

SANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Sanık Mulka
Mahkemenin elinde
bazı istek fişleri var
Mülteciler için malzeme
ısmarlanmış
Bu belgeleri
siz imzalamışsınız

SANIK 1 : Belki zaman zaman
bazı istek fişlerini
parafe etmek zorunda kalmışım

YARGIÇ : Mülteciler için malzemenin
Siklon B olduğunu
anlamadınız mı

SANIK 1 : Daha önce belirttiğim gibi
bu konuda
hiçbir şey bilmiyordum

YARGIÇ : İstenen şeylerin
ne olduğunu
size kim bildiriyordu

SANIK 1 : İstek
teleksle bildiriliyordu
Sonra
Komutan'a
yada Emniyet Subaylığı'na
iletiliyordu
Oradan da
garaja emir veriliyordu

YARGIÇ : Garajın sorumlusu
siz değil miydiniz

SANIK 1 : Sadece disiplin bakımından

YARGIÇ : Garajdaki taşıtların
ne amaçla kullanıldığını bilmeniz
gerekmez miydi

SANIK 1 : Eşya taşımada kullanıldıklarını
biliyordum

YARGIÇ : Tutuklular da
kamyonlarla taşınmıyor muydu

SANIK 1 : Bu konuda birşey bilmiyorum
Benim zamanımda
tutuklular
yaya giderdi

- YARGIÇ : Sanık Mulka
Elimizde bir belge var
Şartların zorlaması yüzünden
yeni fırınların
bir an önce
tamamlanabilmesi için
tutukluların
Pazar günleri de
çalışmaları isteniyor
Bu belgeyi siz imzalamışsınız
- SANIK 1 : Evet
Belki de ben imzalamışımdır
- YARGIÇ : Katliamlar hakkında
hiçbir şey bilmediğiniz konusunda
hâlâ direniyor musunuz
- SANIK 1 : Ben gerçeği söylüyorum
- YARGIÇ : Kamp garajının tamirhanesinde
ustabaşı olarak çalışan
bir tutukluyu
tanıklık etmek üzere
çağırılmış bulunuyoruz
Sayın Tanık
garajda kaç kamyon vardı
- TANIK 1 : 10 tane ağır vasıta vardı
- YARGIÇ : Emirleri kimden alırdınız
- TANIK 1 : Garaj Şefi'nden
- YARGIÇ : Emirlerde
kimin imzası bulunurdu
- TANIK 1 : Bilmiyorum

- YARGIÇ :** Kamyonlar
ne amaçla kullanılırdı
- TANIK 1 :** Eşya ve tutukluları
taşımak için
- YARGIÇ :** Tutuklular nereye götürülürdü
- TANIK 1 :** Kesin olarak
birşey söyleyemeyeceğim
- YARGIÇ :** O seferlerde siz de bulundunuz mu
- TANIK 1 :** Bazen muavin olarak
ben de giderdim
- YARGIÇ :** Genellikle
nereye giderdiniz
- TANIK 1 :** Biri birşey isteyince
kampa giderdik
- YARGIÇ :** Tutukluları nereye götürürdünüz
- TANIK 1 :** Kampın sonundaki koruya
Tutuklular orada indirilirdi
- YARGIÇ :** Nereye giderlerdi
- TANIK 1 :** Bir eve girerlerdi
Sonrasını bilmiyorum
- YARGIÇ :** Tutuklulara ne oldu
- TANIK 1 :** Bilmiyorum
Ben içeriye girmedim
- YARGIÇ :** Ne olduklarını
sonradan öğrenmediniz mi
- TANIK 1 :** Kül oldular

Onbirinci Kanto

FIRINLAR

Onbirinci Kanto : FIRINLAR

I

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
Siklon B'yi gaz odalarına
götüren
ilk yardım kamyonlarını
kullananlardan biriydiniz

TANIK 2 : Kampa
traktör kullanmak için gönderilmiştim
Sonradan beni
kamyonlara verdiler

YARGIÇ : Göreviniz neydi

TANIK 2 : İlk yardım görevlileriyle
doktorları götürmek

YARGIÇ : Doktorlar kimlerdi

TANIK 2 : Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Doktorlarla
ilk yardım görevlilerini
nereye götürüyordunuz

TANIK 2 : Eski kamptan alıp
rampaya götürüyordum

YARGIÇ : Ne zamanlar

TANIK 2 : Tren geldiği zamanlar

- YARGIÇ : Trenin geldiği
nasıl anlaşılıyordu
- TANIK 2 : Canavar düdüğünü çalarlardı
- YARGIÇ : Rampadan nereye gidiyordunuz
- TANIK 2 : Fırınlara
- YARGIÇ : Doktorlar da
sizinle geliyorlar mıydı
- TANIK 2 : Evet
- YARGIÇ : Doktorlar ne yapıyordu orada
- TANIK 2 : Doktorlar
ya kamyonlarda oturuyor
yada inip bekliyorlardı
İşleri
ilkyardım görevlileri
idare ediyordu
- YARGIÇ : Hangi işleri
- TANIK 2 : Gaz vermeyi
- YARGIÇ : Siz oraya vardığınızda
tutuklular
gaz odalarına
girmiş oluyorlar mıydı
- TANIK 2 : Soyunmakta oluyorlardı
- YARGIÇ : Hiç kargaşalık çıktı mı
- TANIK 2 : Ben oradayken
herşey
huzur içinde geçti
- YARGIÇ : Gaz nasıl veriliyordu

- TANIK 2 : Tutuklular
odaya alınınca
ilk yardım görevlileri
deliklerin yanına gidip
gaz maskelerini takıyor
ve kutuları boşaltıyorlardı
- YARGIÇ : Delikler neredeydi
- TANIK 2 : Yeraltındaki
gaz odasının damında
dört tane delik vardı
- YARGIÇ : Kaç kutu boşaltılıyordu
- TANIK 2 : Her delikten 3 - 4 kutu
- YARGIÇ : Ne kadar sürüyordu boşaltmak
- TANIK 2 : Bir dakika kadar
- YARGIÇ : Bağırın olmuyor muydu
- TANIK 2 : Ne olduğunu
anlayan çıkarsa
bir çığlık duyuyordu insan
- SAVCI : Sayın Tanık
Kamyonunuz gaz odasından
ne kadar uzakta duruyordu
- TANIK 2 : Yolda duruyordu
20 metre kadar uzakta
- SAVCI : Aşağıda
odada olanları
duyabiliyor muydunuz
- TANIK 2 : Ben bazen
beklemek için
dışarı çıkıyordum

- SAVCI : Ne yapıyordunuz beklerken
- TANIK 2 : Hiçbir şey
Sigara içiyordum
- SAVCI : Gaz odasının damındaki
deliklerin yanına
gidiyor muydunuz
- TANIK 2 : Bacaklarımın uyusukluğunu
gidermek için
bazen
bir aşağı bir yukarı
dolaşıyordum
- SAVCI : Birşey duyuyor muydunuz
- TANIK 2 : Deliğin kapağı açıksa
aşağıdan bir uğultu geliyordu
Bir sürü insan
yeraltına kapatılmış gibi
- SAVCI : Sonra
- TANIK 2 : Kapak yine kapatılıyordu
Biz de
kamyonla dönüyorduk
- YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
fırınlarda çalıştırılan
tutuklu doktordunuz
Bu birliklerde
kaç tutuklu vardı
- TANIK 7 : 860
Birkaç ayda bir
bütün birliktekiler yok edilip
yerine yeni bir birlik kuruluyordu

YARGIÇ : Kimin emrindeydiniz

TANIK 7 : Dr. Mengele'nin

YARGIÇ : Tutukluların
gaz odalarına nasıl götürüldüklerini
anlatabilir misiniz?

TANIK 7 : Lokomotif
giriş kapısına gelince
düdüğünü öttürerek
işaret verirdi
Bu
bir saat içinde
fırınlara faaliyete geçecek
demekti
Elektrik motorları
çalıştırılmaya başlanırdı
Fırınlardaki ısı
gerekli dereceye getirilirdi

YARGIÇ : Rampadan gelenleri
görebiliyor muydunuz

TANIK 7 : Odanın penceresinden
rampanın yukarı kısmıyla
fırınlara giden yolu
görebiliyordum
Tutuklular
beşer kişilik sıralar halinde
gelirlerdi
Arkadan da hastaları taşıyan kamyonlar
Fırınlara bulunduğu bölgenin
çevresine
demir parmaklıklar çekilmişti
Kapıda
tabelalar vardı

Karşılama Birlikleri
 kapıda kalır
 görevi
 Özel Birliğe devrederdi
 Sadece doktorlarla
 ilk yardım görevlileri
 girebilirdi içeriye
 bir de Siyasi Şube'dekiler

YARGIÇ : Sanıklardan kimleri
 gördünüz orada

TANIK 7 : Stark'la Hofmann'ı
 Kaduk'la Baretzi'yi de gördüm

AVUKAT : Müvekkillerimiz
 bu olaylara karışmadıklarını
 bildirmişlerdi
 Buna dikkatinizi çekerim

YARGIÇ : Devam edin

TANIK 7 : Yorgun olurdu hepsi
 kapıdan ağır ağır geçerlerdi
 Çocuklar
 annelerinin eteklerine tutunurdu
 İhtiyarlar
 kucaklarına alırdı bebekleri
 yada
 çocuk arabalarını iterlerdi
 Siyah küller içindeydi yol
 İki yanda
 çimenler arasında
 musluklar vardı
 Muslukların başına üşüşüp
 su içerlerdi
 Görevliler biraz göz yumardı buna

Sonra yollarına devam ederler
 elli metre ötedeki
 merdivenden
 aşağıya
 soyunma odalarına
 inerlerdi

YARGIÇ : Fırınlara da
 görünüyor muydu

TANIK 7 : Sadece
 dört köşeli kocaman bacasıyla
 bina görünüyordu
 Fırınlara bir geçitle bağlı olan
 gaz odaları yerin altındaydı
 yanlarında da
 soyunma odaları vardı

YARGIÇ : Bina açıklık bir yerde miydi

TANIK 7 : Çevresinde
 ağaçlar ve çalılar vardı
 Kamptan
 yüz metre kadar ilerdeydi
 Tam karşısında
 tel örgülerle
 gözcü kuleleri duruyordu
 Ötede tarlalar uzanıyordu

YARGIÇ : Soyunma odasının
 büyüklüğü ne kadardı

TANIK 7 : Uzunluğu
 40 metre kadardı
 13 - 14 basamakla iniliyordu
 aşağıya
 Yüksekliği de
 7 metreydi
 Ortada bir sıra sütun vardı

YARGIÇ : Bir kerede
kaç tutuklu indiriliyordu
aşağıya

TANIK 7 : 1000'le 2000 kişi arası

YARGIÇ : Tutuklular
başlarına gelecekleri
biliyorlar mıydı

TANIK 7 : Küçük merdivenin başına
birkaç dilde yazılmış
tabelalar konmuştu
BANYO VE DEZENFEKTE ODASI
diye
Bu tabelalar
okuyanı rahatlatıyordu
Güvensizlik içinde bulunan
tutuklular bile
yatışıyorlardı
Hatta çoğu
keyif içinde iniyordu aşağıya
kadınlar çocuklarıyla şakalaşıyordu

YARGIÇ : O kadar küçük yere
o kadar çok insan girince
kargaşalık olmuyor muydu

TANIK 7 : Herşey hiç aksamadan
çabucak bitiyordu
Soyunmaları için
emir veriliyordu önce
Herkes çevresine bakınırken
Özel Birlik'tekiler
tutukluların
soyunmalarına
yardım ediyorlardı

Duvarlarda
üstü numaralı çiviler vardı
Elbiselerle ayakkabıların bağlanıp
çivilere asılması söyleniyordu
birkaç kere
Numaraları unutmayın
yıkayıp gelince
bir karışıklık olmasın
diyorlardı
O çiğ ışıktaki
herkes soyunuyordu
Erkekler kadınlar
ihtiyarlar gençler
çocuklar

YARGIÇ : Kimse
görevlilere saldırmıyor muydu

TANIK 7 : Sadece bir kere
birinin bağırdığını duydum
Bizi öldürecekler
diye bağırdı
Ama bir başkası
hemen cevap verdi
Yok canım
Merak etmeyin
böyle birşey yapamazlar
dedi
Çocuklardan ağlayan olursa
anne - babaları susturuyordu
onlarla şakalaşıyor
oyun oynuyorlardı
Yan odaya geçiyorlardı sonra

YARGIÇ : Yan odaya
nereden giriliyordu

- TANIK 7 : Soyunma odasından
Meşeden yapılma
kalın bir kapıdan geçiliyordu
Kapıda tokmak yerine
bir çark vardı
onu çevirerek
kapatılıyordu kapı
- YARGIÇ : Soyunmaları ne kadar sürüyordu
- TANIK 7 : 10 dakika kadar
Sonra herkes
yan odaya geçiriliyordu
- YARGIÇ : Hiç zor kullanıldığı
oldu mu
- TANIK 7 : Özel Birlik'teki
görevliler
Hadi çabuk olun
su soğuyor
diye bağıryorlardı
Bazen
tutuklulardan birkaç kişi
itilip kakılıyor
dövülüyor
bazen de
nöbetçinin biri
ateş ediyordu
- YARGIÇ : Gaz odası
duşlara benzetilerek mi
yapılmıştı
- TANIK 7 : Hayır
Hiçbir şey yoktu odada
- YARGIÇ : Büyüklüğü ne kadardı

- TANIK 7 : Soyunma odasından daha küçüktü
30 metre uzunluğunda bir yer
- YARGIÇ : Bu kadar küçük bir odaya
1000'den fazla insan tıklınca
kargaşalık çıkmıyor muydu
- TANIK 7 : İş işten geçmiş oluyordu artık
Son tutuklular da aceleyle içeri tıklılıp
kapı kapatılıyordu
- YARGIÇ : Sayın Tanık
Sizce bu insanlar
bütün bunlara nasıl boyun eğiyorlardı
Gaz odasını görünce
başlarına gelecekleri
anlamamalarına olanak var mı
- TANIK 7 : Kimden öğrenebilirlerdi
Bir tek kişi bile
oradan sağ çıkmamıştı
- YARGIÇ : Odaya girenler
ne görüyorlardı
- TANIK 7 : Beton duvarlar
birkaç tane de hava deliği
Ortadaki sütunların
iki yanından
delikli demir borular iniyordu
Yerde ızgaralar vardı
Burada da çiğ bir ışık vardı
gözleri kamaştırıyordu
- YARGIÇ : Sesleri duyuluyor muydu
- TANIK 7 : Bağırarak
kapıya vurmaya başlıyorlardı
ama pek birşey duyamıyordu insan
Fırınlardan gelen vızıltı
çok yüksekti çünkü

- YARGIÇ :** Kapıdaki aralıklardan
birşey görebiliyor muydunuz
- TANIK 7 :** Kapiya yükleniyordu hepsi
sütunlara tırmanmaya çalışıyorlardı
Sonra gaz veriliyordu odaya
Boğuluyorlardı

Onbirinci Kanto : FIRINLAR

II

- TANIK 7 :** Gaz demir borulara atılıyordu
yukarıdan
Boruların içindeki
yataklarda
yayılıyordu
Rutubetli sıcak havada
çok kolay oluyordu yayılması
deliklerden çıkıyordu
- YARGIÇ :** Gazın etkisini göstermesi
ne kadar sürüyordu
- TANIK 7 :** Atılan miktara bağlıydı bu
Bazen iktisat olsun diye
çok atmıyorlardı
O zaman da
ölmeleri
5 dakika kadar sürüyordu
- YARGIÇ :** Gazın ilk etkileri nelerdi
- TANIK 7 :** Baş dönmesi ve bulantı yapıyordu
İnsan kusuyor
soluk alamıyordu

YARGIÇ : Gaz ne kadar kalıyordu odada

TANIK 7 : 20 dakika
 Sonra havalandırma çalıştırılıyor
 odanın havası temizleniyordu
 Yarım saat sonra da
 kapılar açılıyordu
 Bazen
 cesetler arasında
 biraz gaz kaldığı için
 görevliler
 gaz maskesi takıyorlardı

YARGIÇ : Kapılar açıldıktan sonra
 odayı hiç gördünüz mü

TANIK 7 : Gördüm
 Gövdeler
 kapının ve sütunların yanında
 birbirine kenetlenmişti
 En altta
 bebekler
 çocuklar
 ve hastalar
 vardı
 onların üstünde
 kadınlar
 en üstte de
 en güçlü erkekler
 Bunu şöyle açıklamak mümkün
 Başlangıçta
 gaz aşağılara yayılıyordu
 onun için
 erkekler
 herkesi ezip
 üste tırmanıyorlardı
 Herkes birbirine kenetlenmişti
 düğüm olmuşlardı sanki

Derileri tırmık içindeydi
 Çoğunun ağzı burnu kanamıştı
 Yüzleri şişmiş
 mosmor olmuştu
 Cesetler
 kandan
 sidikten
 ve kusmuktan
 vıcık vıcık
 Görevliler hortumlarla gelip
 ölüleri yıkarlar
 Sonra hepsini asansöre koyup
 fırınlara götürürlerdi

YARGIÇ : Asansörün büyüklüğü
 ne kadardı

TANIK 7 : 2 asansör vardı
 Her asansöre 25 ceset sığıyordu
 Asansörlerden biri dolunca
 zil çalınıyordu
 Yukarıda
 Ölü Taşıyıcılar
 hazır bekliyorlardı
 Ellerindeki çengelleri
 cesetlerin bileklerine geçirip
 arabalara yüklüyorlardı
 Cesetler
 özel olarak yapılmış
 rayların üzerinde
 fırınlara gönderiliyordu
 Bu arada
 akar suyla
 kanlar yıkanıyor
 Ölüler yakılmadan önce

Özel Birlik'teki
 görevliler tarafından *
 bir kere daha
 gözden geçiriliyorlardı
 Üstlerinde
 gerdanlık
 bilezik
 yüzük
 küpe gibi
 mücevherler varsa
 alınıyordu
 Saçlarını da kesiyorlardı
 ölülerin
 çuvallara koyup götürüyorlardı
 En sonunda da
 Dr Mengele'nin seçtiği
 birinci sınıf dişçilerden
 meydana gelmiş
 görevliler çağırılıyordu
 Dişçiler
 ellerinde kerpeten
 ve tornavidalarla gelip
 altın dişleri
 köprüleri çıkarıyorlardı
 Bütün çene kemiğinin
 çıktığı da oluyordu
 bazen
 O etli kemikleri
 aside atıp
 eritiyorlardı
 Fırınların önünde
 2 vardiya halinde
 100 kişi
 durmadan çalışıyordu

YARGIÇ : Binalarda
kaçar fırın vardı

TANIK 7 : II ve III numaralı binalarda
beşer fırın vardı
Her fırının da
3 gözü vardı
Bu binalardan başka
rampanın sonundaki
IV ve V numaralı binalarda da
dörder gözlü
ikişer fırın vardı
Bu binalar
korunun
800 metre kadar ötesindeydiler
Bazen
46 fırının birden
çalıştığı oluyordu

YARGIÇ : Her göz
kaç ceset alıyordu

TANIK 7 : 3'le 5 arasında değişiyordu
Ama bütün fırınların birden çalıştığı
pek olmuyordu
çünkü fazla sıcaktan
bozuluyorlardı
Bu fırınları yapan şirket
Topf ve Oğulları
savaşın sonra
patent alırken
doldurdukları belgede
belirttikleri gibi
daha önceki deneylerden yararlanarak
fırınları geliştirdiler

- YARGIÇ : Fırında
ölülerin yakılması
ne kadar sürüyordu
- TANIK 7 : Bir saat kadar
Sonra yeni cesetler atılıyordu
fırına
II ve III numaralı binalarda
24 saat içinde
3.000'den fazla insan
yakılıyordu
Eğer ölü sayısı çoksa
cesetleri
dışarıda kazdıkları
çukurlarda yakıyorlardı
Çukurlar
30 metre uzunluğunda
6 metre derinliğindeydi
Bir uçta
içi yağ dolu havuzlar vardı
Yağları tenekelerle alıp
daha iyi yansın diye
cesetlerin üstüne
döküyorlardı
1944 yazında
o kadar çok insan öldürülüyordu ki
yakılan cesetlerin sayısı
günde
20.000'i buluyordu
Külleri kamyonlara doldurulup
iki kilometre ötedeki
ırmağa götürülüyor
suya dökülüyordu
- YARGIÇ : Mücevherlerle
altın dişler ne yapıyordu

TANIK 1 : Elbiseler toplanınca
 parayla mücevherler
 kilitli bir sandığa konuyordu
 Nöbetçiler
 önce kendi ceplerini
 dolduruyorlardı
 Elbiselerle ayakkabılar
 tutukluların özenle
 astıkları yerden alınıp
 Devlet'e gönderiliyordu
 Sonra da yetkililerce
 bombardıman edilmiş kimselere
 dağıtılıyordu
 Altın dişler ise
 eritiliyordu
 Ben
 sulh yargıcı olarak
 araştırma yapmak için
 çağrıldım
 çünkü
 gönderilen kilolarca külçe altından
 bir kısmı çalınmıştı
 Bu altınların
 tutukluların ağızlarından sökölüp
 eritilen dişlerden
 meydana geldiğini
 tesbit ettim
 Bir altın dişi tarttıktan sonra
 şu sonuca vardım
 Bir tek külçe elde etmek için
 binlerce diş eritmek gerekiyordu

YARGIÇ : Demek o zamanlarda bile
 kamptaki olayları incelemek için
 dışarıdan yargıç çağırıyorlardı

TANIK 1 : Zaman zaman
 adalet temeline dayanan
 devlet kavramı
 devam ettirilmek isteniyordu
 Komutan
 kamptaki bozukluklarla
 savaşmak istiyordu
 Ziyaretimde
 emrindeki insanların
 çalışmak istemediklerinden
 yakındı
 Fırınları gezdirdi bana
 bütün ayrıntıları anlattı
 Herşey yerli yerindeydi
 tertemizdi
 pırıl pırıldı
 İnsanların yakıldığına dair
 hiçbir belirti yoktu ortalıkta
 Kontrol odasında nöbetçiler
 yarı sarhoş
 sıralara oturmuşlardı
 Mutfakta da
 tutuklular arasından
 dikkatle seçilmiş
 güzel kızlar vardı
 Hizmetçilik ediyorlardı
 bir ocağın başında
 patatesli omlet yapmaktaydılar
 Erkeklerin dolaplarına baktım
 değerli eşyalarla doluydu
 Yargıç olarak
 bazılarını
 hırsızlıktan tutuklattım
 mahkemeye verdim

YARGIÇ : Duruşmalar nasıl yürütüldü

TANIK 1 : Duruşma
bir gösteriden başka birşey değildi
Yüksek rütbeli olanlar
tutuklanamıyordu
Adam öldürmekten dava açmak da
olanaksızdı

YARGIÇ : Bir yargıç olarak
elde ettiğiniz sonuçları
kamuoyuna açıklamak için
başka bir olanak
görmüyor muydunuz

TANIK 1 : Sayısız ölümler
ve en yüksek makamlarca
çalınmış
değerli eşyalar için
hangi mahkemede
dava açabilirdim
Hükümet başkanını da
yargıç önüne çıkaramazdım ki

YARGIÇ : Başka bir yol
bulamaz mıydınız

TANIK 1 : Bana kimsenin
inanmayacağını biliyordum
Ölüme mahkum ederlerdi beni
yada en iyi ihtimalle
akıl hastası diye
bir yere kapatırlardı
Başka bir ülkeye kaçmayı düşündüm
ama gittiğim yerde de
bana inanacaklarını
pek sanmıyordum
İnansalar bile ne olacaktı

Kendi yurttaşlarıma karşı
tanıklık etmek zorunda kalsam
ne olacaktı
Bu kere de
yapılanlar için
kendi yurttaşlarımı
yokedeceklerdi
Bu yüzden kaldım

Onbirinci Kanto : FIRINLAR

III

YARGIÇ : Fırınlardaki
Özel Birlik'in
ayaklandığına dair
raporlar var
Sayın Tanık
Ne zaman oldu bu

TANIK 3 : 6 Ekim 1944'de
Özel Birlik'teki görevliler
o gün
nöbetçiler tarafından
öldürüleceklerdi

YARGIÇ : Birlikte bulunanlar
biliyorlar mıydı bunu

TANIK 3 : Günün birinde
nasıl olsa öldürüleceklerini
biliyorlardı
Haftalarca önce
cephane fabrikasında çalışan
tutuklulardan
kutularla patlayıcı madde

almışlardı
 Planları
 nöbetçilerin silahlarını
 ellerinden alıp
 fırınları havaya uçurmak
 sonra da kaçmaktı
 Ama
 patlayıcı maddelerin
 saklandığı fırın
 zamanından önce patladı
 adamların çoğu da
 fırınla birlikte gitti
 Bunun üzerine
 kamptan yüzlerce kişiyi alıp
 koruya götürdüler
 yüzükoyun yatırdılar onları
 Siyasi Şube'dekiler de
 kafalarına kurşun sıktılar

YARGIÇ : Sanıklardan kim vardı orada

TANIK 3 : Başlarında Boger bulunuyordu

YARGIÇ : Havaya uçan fırın
 bir daha kullanıldı mı

TANIK 3 : 4 fiçi barut
 bütün binayı yerle bir etti

YARGIÇ : Öteki fırınlar

TANIK 3 : Cephede gerilemenin başlamasıyla
 o fırınları da
 kamp personeli havaya uçurdu

SAVCI : Sizce
 fırınlardaki olayların
 Komutan Yardımcısı tarafından
 bilinmemesine
 olanak var mıydı

TANIK 3 : Olanaksız birşeydi bu
 O olayları
 kampta bulunan
 6.000 personelin 6.000'i de
 biliyordu
 Herkes
 mekanizmanın işlemesi için
 kendi görevini yapıyordu
 Tutukluların
 kampa götürülmesine yardımcı olan
 her tren makinisti
 her makasçı
 her demiryolu işçisi
 kampta neler olduğunu
 biliyordu
 Tutukluların sevk emirlerini yayan
 her telsizci kız
 her steno
 biliyordu bunu
 Yüz binlerce memurun
 hepsi biliyordu
 Neye alet olduklarını
 pekala biliyorlardı

AVUKAT : Bu suçlamaları
 protesto ediyoruz
 Tanığa
 duyduğu kin söyletiyor bunları
 Böyle bir soruşturmada
 ölçü olarak
 kinin yeri yoktur

TANIK 3 : Kinden ve nefretten
 arınmış olarak
 konuşuyorum

Kimseye karşı
 bir öç duygusu
 beslemiyorum
 Sanıklara
 birey olarak
 bir diyeceğim yok
 Şunu söylemek istiyorum sadece
 Milyonlarca kişinin
 desteği olmasaydı
 onlar
 bu cinayetleri
 işleyemezlerdi

AVUKAT : Biz burada
 müvekkillerimizle ilgili
 delilleri değerlendirmeye
 çalışıyoruz
 Bu çeşit genel bir suçlamanın
 hiçbir değeri yoktur
 Üstelik bu suçlama
 çetin savaşlar veren
 bütün bir ulusa
 yöneltiliyor

TANIK 3 : İzin verirseniz
 dikkatinizi çekmek isterim
 Biz
 evlerimizden alınıp
 hayvan katarlarına yüklenmek üzere
 götürülürken
 sokaklar
 seyircilerle doluydu
 Meselenin temeline indiğimizde
 buradaki sanıkların
 sadece

birer küçük memur olduklarını
 görüyoruz
 Onlardan çok daha önemli
 kişiler çıkarıldı
 mahkemelerin önüne
 Hiçbiri sorumluluk duymuyordu
 Burada
 tanık olarak dinlenen
 kişilerden bazıları
 utanç duymadan yaşıyorlar
 Yüksek yerlerdeler
 Servetlerini çoğaltıyorlar
 Bir zamanlar
 tutukluların çalıştırıldığı
 şirketler
 fabrikalar
 kapanmadı
 işlerine devam ediyorlar

SAVCI : Sayın Tanık
 Kamplarda öldürülenlerin sayısı
 sizce nedir

TANIK 3 : 9 Milyon 600 bin kişiden
 6 milyon ortadan kayboldu
 Bunların çoğu
 istenerek öldürüldü
 Kurşuna dizilmeyenler
 işkenceden ölmeyenler
 gazla öldürülmeyenler
 gece gündüz çalışmaktan öldüler
 açlıktan
 hastalıktan
 yoksulluktan öldüler
 Sadece bu kampta

TANIK 3 : 3 milyon kişi
katledildi
Ama bu alçakça savaşta
öldürölenlerin sayısını
hesaplarken
kurşuna dizilen açlıktan can veren
3 milyon
Sovyet savaş esiriyle
işgal edilmiş ölkelerde
ölen
10 milyon sivili de
hesaba katmalıyız

AVUKAT : Bu kurbanlara
hepimiz acısak bile
bizim burada
başka bir görevimiz var
Belirli bir kaynağın
direktiflerine uyularak
çamur atılıyor burada
abartılı rakamlar söyleniyor
Bu kampta ölenlerin sayısının
2 milyona bile ulaştığı
kesin olarak belli değıl
Sadece
birkaç yüz bin kişinin
öldüröldüğü isbat edilebiliyor
Sözö edilen tutukluların çoğı
doğuya göçtü
Çeteci olarak yakalanıp
öldürölenleri
ve düşman ordusuna katılan
kaçakları
kurbanlar arasında
sayamayız

Bu duruşmada
tanıkların
hangi ideolojiye
alet edildikleri
apaçık anlaşılmıştır

**Sanıklar gülerek avukatın sözlerine
katıldıklarını gösterirler**

SAVCI : Bu
kampta ölenlere
ve nasılsa sağ kalıp
karşımıza tanık olarak çıkanlara
bilerek yapılmış
bir saygısızlık
ve hakarettir
Avukat ve sanıkların bu davranışı
kendilerine yöneltilen
suçları işledikleri günden
bugüne kadar
dünya görüşlerinin
hiç değişmediğini gösteriyor
Bunu açıkça
ve üstüne basarak
belirtmek istiyoruz

AVUKAT : Karşımıza
değişik cübbesiyle çıkan
bu savcı kim oluyor
Önü kapalı bir cübbeyle
yargıç önüne
ancak Orta Avrupalılar çıkar*

* Frankfurt'taki Auschwitz duruşmalarına Doğu Almanya'dan
bir savcı gönderilmişti.

YARGIÇ : Sakin olun
Sanık Mulka
Kamptaki katliamlar konusunda
bildiklerinizi
ve oynadığınız rolü
söyler misiniz şimdi

SANIK 1 : Benim
hiçbir rolüm olmadı

YARGIÇ : Olanlardan
haberiniz de yok muydu

SANIK 1 : Görevimin sonlarına doğru
haberim oldu ancak
İçimi bir nefret kapladı

YARGIÇ : Nefret kapladıysa
görev almayı
niye reddetmediniz

SANIK 1 : Ben askerim
Askeri Ceza Yasasını da biliyordum

SAVCI : Asker değildiniz

SANIK 1 : Askerdim

SAVCI : Asker değildiniz
Üniformalı
bir katiller birliğinin
üyesiydiniz

SANIK 1 : Burada
şerefim söz konusu ediliyor

YARGIÇ : Sanık Mulka
Biz burada
cinayetleri söz konusu ediyoruz

SANIK 1 : Bu emirlere uymakla
 gizli bir askeri amaca ulaşılacağına
 inandırmışlardı bizi
 Sayın Yargıç
 Üzüntüden o kadar hastalandım ki
 beni bir hastahaneye yatırdılar
 Tekrar ediyorum
 Ben sadece
 olanları dışarıdan izledim
 hiçbir şeye karışmadım
 Sayın Yargıç
 olanlara karşıydım ben
 Bu düzenin kurbanlarından
 biriydim

YARGIÇ : Sonra

SANIK 1 : Sonra
 fikirlerim yıkıcı görüldüğü için
 tutuklandım
 3 ay cezaevinde kaldım
 Serbest bırakıldıktan sonra
 düşmanların
 bombaladığı yerlerde bulundum
 Eski bir asker olarak
 birçok can kurtarabilirdim
 Bombardıman edilen yerlerin
 temizlenmesine yardım ettim
 Bu arada oğlum öldü
 Sayın Yargıç
 Bu duruşmada
 vatanları için can veren
 milyonları da
 unutmamalıyız
 savaştan sonra olanları

bize karşı yapılmakta olan
kışkırtmaları da
unutmamalıyız
Hepimiz
tekrar edeyim
hepimiz
görevlerimizi yaptık sadece
bizim için zor olsa bile
yapmak istemesek bile
yaptık
Bugün
yıpratıcı bir savaştan sonra
ulusumuz yine yükseldi
önemli bir duruma geldi yine
Bu suçlamaları bırakıp
başka şeylerle uğraşmalıyız
Bütün bunların
çoktan
zaman aşımına uğraması
gerekirdi

**Sanıklar yüksek sesle Sanık 1'i
desteklerler**

İÇİNDEKİLER

Birinci Kanto RAMPA	7
İkinci Kanto KAMP	39
Üçüncü Kanto SALINCAK	71
Dördüncü Kanto YAŞAMA İMKANI	97
Beşinci Kanto LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ	125
Altıncı Kanto ONBAŞI STARK	147
Yedinci Kanto KARA DUVAR	173
Sekizinci Kanto FENOL	203
Dokuzuncu Kanto KÖMÜRLÜK	239
Onuncu Kanto SİKLON B	253
Onbirinci Kanto FIRINLAR	271

1941 - 1945 yılları arasında Auschwitz toplama kampında dört milyon kişi öldürüldü. Bunun sorumlusu olarak 1964 - 1965'te Frankfurt'ta yargıç önüne yirmibir sanık çıkarıldı. Günümüzün en ünlü oyun yazarlarından biri olan Peter Weiss, duruşmaların tutanaklarını tarayarak, SORUŞTURMA'yı ortaya çıkardı.

SORUŞTURMA, 19 Ekim 1965 günü Doğu ve Batı Almanya'nın onüç tiyatrosunda birden oynamaya başladı. Aynı gün, Londra'da Aldwych tiyatrosunda Peter Brook'un yönetiminde seyirci önüne çıkarıldı. O tarihten sonra dünyanın birçok ülkesinde oynadı, radyolarda yayınlandı.

SORUŞTURMA, hayal gücüne dayanılarak yazılmış bir eser değildir. Her kelimesi tutanaklardan alınmış bir belgedir.

ISBN 975-7530-31-X

